

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Euphrosyne.

Bindbetegnelse | Volume Statement:

Vol. 13

Udgivet år og sted | Publication time and place: Kjøbenhavn, 1796-1803

Fysiske størrelse | Physical extent:

12 bd. :

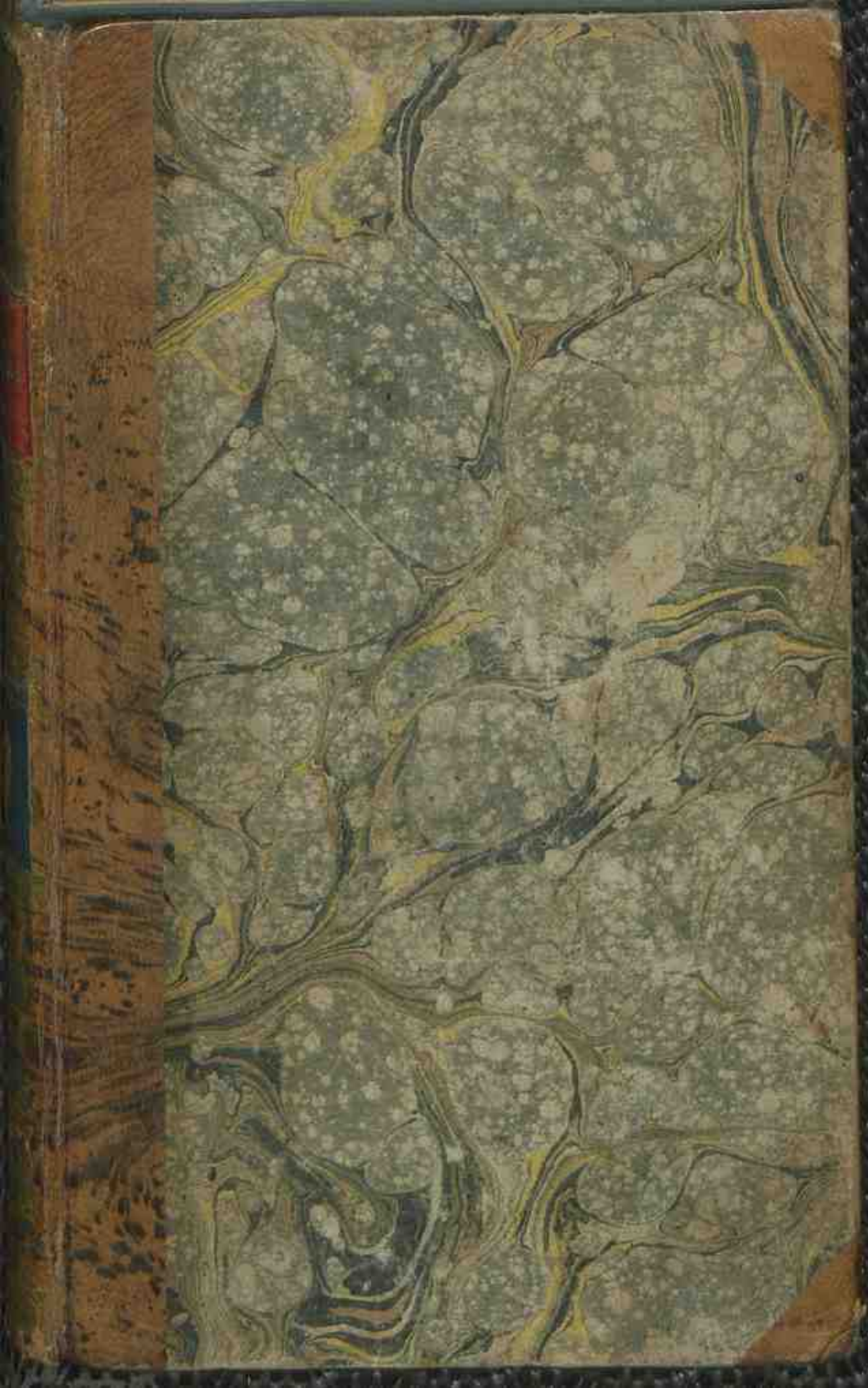
DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

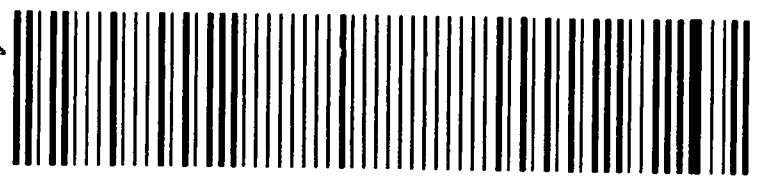
The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

57. - 8.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK—
DA 1.-2.S 57 8°

1 1 57 0 8 00055 2

+ Rev

Fortale.

Store Stæder behøve Skuespil, og fordærvede Folk Romaner. Jeg har været Nieuvidne til min Lidsalders Gæder og jeg har udgivet disse Breve. O! at jeg havde levet paa en Tid, jeg kunde ofret dem til Ilden!

Jeg bærer vel blot Navnet af Udgiver, men jeg har dog selv haft Deel i Arbejdet, og gjør ingen Hemmelighed deraf. Er jeg maaskee Forfatter til det alt, og hele Brevvevlingen blot en Opdigtelse? Verdensmand! hvad kommer det Eder ved? Det er sikkerlig i eders Dine en Opdigtelse!

Enhver brav Mand bør vedkiende sig de Bøger, han udgiver. Jeg nævner mig derfor paa Titelbladet

det af denne Samling, ikke for at tilskrive mig den, men for at svare for den. Indeholder den noget Ondt, skrive man det paa min Regning; indeholder den derimod noget Godt, har jeg ikke Forstand paa at gjøre mig nogen Ære deraf. Er Bogen ussel, er jeg mere forpligtet til at erkjende det; jeg vil ikke holdes for bedre end jeg er.

I Hensyn til de fortalte Linas Sandhed forskærrer jeg, at skiondt jeg har adskillige Gange været i de to Elskendes Fødeland, har jeg hverken hørt tale om Baren d'Etanne eller hans Datter eller Madam d'Orbe, eller Marskud Edouard Bemston, eller Hr. Wolmar. Fremdeles tilføjer jeg at Topografien er ganske forbyret i mange Stykker enten for des bedre at føre Læseren bag Indet eller fordi Forfatteren ikke har vidst det bedre. Dette er alt hvad jeg kan sige, lad enhver tænke hvad han vil!

Denne Bog er ikke skreven for at omløbe i Verden; den passer sig for meget faa Læsere. Stiller vil misbage Folk af Smag, og Materien vil sætte de Strænge i Bevægelse; alle de Tanker, den indeholder, vil være imod Naturen for alle dem, der ikke troe paa Døden. Den vil misbage de Andægtige og Wiismandene; den vil skade de galante Damer, og forærge de brave Koner. Hvem skal den da behage? måske

maaskee eene mig; men sikkerligen vil den ikke forekomme nogen maadelig.

Den, der beslutter at læse disse Breve, maa væbne sig med Taalmodighed i Hensyn til Sprogfeilene, til den frindige og jævne Stil, og til de Hverdags-tanker, der ere indslædte i høitragende Ord; han maa forud vide, at de, der have skrevet dem, ikke vare Indfødde, ikke skjønnede Mænd, ikke Philosopher, men fremmede, unge, eensomtlevende, næsten Bern, der i deres romantiske Indbilledninger toge deres ædle Hjærnespind for Philosophi.

Ja, hvorfor skulde jeg ei tørde sige hvad jeg tænker? Denne Samling med sin norske Tone skilfer sig bedre end philosophiske Skrifter for Fruentimmerne. Den kan endog være dem nyttig, der, uagtet de have ført et uordentligt Liv, dog føle nogen Særklighed for Dyden. Hvad Nigier angaaer, forholder det sig anderled. s. Aldrig læse nogen godst Nigie Romaner, og jeg har givet denne en saa bestemt Titel, at man, ved at aabne den, strax kan vide hvad man har at vente. Den Nigie, der uagtet Tittelen, dog læser en eenest. Side, er fortabt; men hun tilskrive ikke Bogen sin Ulykke; hun havde paa draget sig den i Forveien. Har hun begyndt, da læse hun den til Ende, hun har intet mere at frygte for.

Vil en ivrig Mand gennemløbe denne Samling og stødes ved de første Sider, eller slænger Bogen i Brede og harmes over Udgiveren, skal jeg dog ej beklage mig over hans Ubillighed, maaskee jeg i hans Sted kunde gjøre det samme, men den, der læser den heel igjennem og tør haane mig, fordi jeg har gjort den bekiendt, maa sige det, om han vil, til hele Verden, kun komme han ej til mig og sige det! jeg sofer at jeg aldrig i mit Liv kunde agte det Menneske.

Anden Fortale.

N. Der er Deres Haandskrift, jeg har læst det
heelt igjennem.

N. Heelt igjennem? jeg forstaaer Dem: De
venter altsaa kun paa at saa ville gjøre det samme?

N. Vel duo vel nemo. (Maaskee Jo eller ingen.)

N. Turpe & miserabile! (Skam og Jammer!).
Men jeg forlanger en bestemt Dom.

N. Jeg tør ikke sælde den.

N. De tør alt, naar. De tør sige saa meget.
Forklar Dem.

N. Min Dom berøer paa det Svar, De vil
give mig, naar jeg spørger Dem: er denne Brevvers
Aug virkelig eller opdigtet?

N.

R. Jeg indseer ikke Bigtigheden af at vide det. Behøver man vel at vide hvorledes en Bog er blev ven til for at sige om den er god eller slet?

N. I Hensyn til denne siger det meget. Et Billede beholder altid sin Værdi, naar det ligner, hvor sølsom end Originalen er. Men et Maleri af Indbildningskraften maa fremstille enhver Menneskes Skabning med Etæ, der ere fælles for Mennesket, ellers duer det ikke. Naar baade Billedet og Maleriet ere gode, er der dog den Forskiel, at Billedet kun indtager faa, men Maleriet kan eene, finde almindeligt Bifald.

R. Jeg forstaaer Dem. Ere disse Breve Billeder, interessere de ikke, ere de Malerier, ligne de kun slet. Er det ikke saa?

N. Netop.

R. Saaledes kan jeg giette Deres Svar, inden De har svaret; og da jeg for Næsten ikke kan tilfredsstillende besvare Deres Spørgsmaal, maa De være fornøiet med at opløse mine. Sæt altsaa det værste: at min Julie

N. O! gid hun havde været til!

R. Godt.

N. Men det er sikkerlig blot en Opdigtelse.

R. Lad det saa være.

N. Saa kjender jeg da heller intet dummere; disse Breve ere da ingen Breve; denne Roman er da ingen Roman; Personerne ere Folk fra den anden Verden.

N. Det gjør mig ondt for den nærværende Verden.

N. Trost Dem! her mangler ikke paa gale Folk, men Deres findes ikke i Naturen.

N. Jeg kunde Nei, jeg seer den Afvej, Deres Ansigtarrighed leder Dem paa. Hvorfor taler De saa bestemt? Ved De vel hvor vidt Forskiellen paa Mennesker gaaer? Hvor modsatte Karakterer der ere? Hvor meget Sæder og Fordomme forandre sig efter Læder, Steder og Aldere? Hvo er den, der tør audise Naturen bestemte Grændser, og sige: saavidt kan Mennesket komme, men ikke længere.

N. Med det skjøne Sval kan man paaskaae de uhorste Gælsomheder; man kan troe paa Giganter og Hygmæer og Uhyrer af alle Slags; al i hele Naturen bliver Banfæbninger, og vi har ikke mere Skabningen tilfælles. Jeg gjentager det, i Menneskeheds Skilderi maa enhver kunne gjenkjende Mennesket.

N. Jeg er enig med Dem deri, saafremt man ved at opdage Forskiellighederne ved det, der er væsentligst hos hele Slægten. Hvad siger De om dem,
der

der ei vil kjendes ved et Menneske, der ei klæder sig paa Fransk?

M. Hvad vilde De vel sige om den, der udeh at udtrække enten Træf eller Bert vilde male en Menneskeskabning med et Glor til Klædebon? Maatte man ikke med Rette spørge ham, hvor er Mennesket?

N. Hverken Træf eller Bert! er De upartisk? Ingen fuldkomne Mennesker, deri ligger det. En ung Pige, der fornærmer Orden, skjøndt hun elsker den, og ledes tilbage til sin Pligt af Frygt for en større Forbrudelse; en alt for mild Veninde, der omsider straffes af sit eget Hjerte for sin overdrevne Efiergivenesshed; en ung vakker men folsom Mand, svag og veltalende; en gammel Adelsmand, stolt af sit Adelskab, som opofrer alt for andres Mening; en ædel og fiert Engländer, altid lidenskabelig for Dyden, ræsonnerer altid uden Fornuft

M. En elegend og gjæstfri Mand, der gjør sig al Umage for at indføre sin Kones gamle Elsker i sit Hus; o de skjøne Sjæle!

N. O Philosophi! hvor du gjør dig Umage for at indsnærpe Sjæl-ne og gjøre Mennesker smaae!

M. Romanaanden hæver dem og bedrager dem — Men til Sagen! de to Veninder? hvad siger De da om dem? og den hastige Omvendelse i Kirken? det var Naaden, uden Tvivl

N. Min Herr!

N. En fristelig Kone, en Andægtig, der ikke lærer sine Børn Katekismussen; der døer uden at ville bede til Gud, og hvis Dod i midlertid opbogger en Præst og omvender en Gudsfor nægter!
D!

N. Min Herre!

N. Bogen har Interesse for hele Verden; det er at sige ingen. Ikke en fløi Handling, ikke et ondt Menneske, der er frygtelig for de Gode; naturlige og simple Hverdagstildragelser; intet urentet; ingen Theaterknude; Alt kan man see længe forud og alt seer som det er forudsæet. Er det vel Umagen værd at holde Bog over det man hver Dag kan see i sit eget eller i sin Naboes Hus?

N. Det er at sige, De vil have almindelige Mennesker og usædvanlige Tildragelser? Jeg troer, jeg heller vilde have det modsatte. Forresten bedømmer De hvad De har læst som en Roman. Det er ingen, De har jo selv sagt det. Det er en Samling af Breve

N. Som ikke ere Breve, hvilket jeg ogsaa troer jeg har sagt. Hvilket Brevstil! Hvor den er opstruet! Hvilke Udraab! Hvilke Anstalter! Hvilken Eftertrok for at sige Hverdagsting! Hvilke væsentlige Ord til ubetydeligt Snak! Sjelden findes en sund og rigtig Tanke, aldrig Furbid, aldrig Storke,
aldrig

aldrig et dybt Blik! Sproaet svæver stedse i Stjerne og Tankerne krybe stedse. Findes deres Karakterer i Naturen, maa De dog tilstaae at Stilen ikke er naturlig.

N. Jeg tilstaaer at det maa forekomme Dem saaledes fra den Synspunkt, De ser det.

N. Mener De vel at Publikum vil betragte det anderledes? Og er det ikke min Dom De vil høre?

N. Det er for at faae den saa meget vidtløftigere at jeg modsiges Dem. Jeg mærker, at De holder mest af Breve, der ere skrevne for at trykkes.

N. Dette Onske synes dog meget grundet i Hensyn til de Breve, man giver i Trykken.

N. Man skal altsaa ikke see Mennesker i Begreb anderledes end som de virkelig ville vise sig?

N. Forfatteren kan vise sig, som han vil, men de, han skildrer, maae være som de virkelig ere; og iust dette Fortrin mangler her. Ikke et Maleri med levende Farver. Ikke en veltruffen Karakter; ingen grundig Anmærkning; ingen Kjendskab til Verden. Hvad lærer man i to eller tre Elskendes og Venners snævre Kred, der altid ere spjælsatte med sig selv?

R. Man lærer at elske Menneskeheden. I store Selskaber lærer man kun at hade Menneskene.

Deres Dom er streng; Publikum's maa endnu være strengere. Uden at beklage mig over Ubillighed, vil jeg sige Dem, fra hvilket Synspunkt jeg betragter disse Breve, og det mere for at finde Kilden til de Feil, De paaanker, end for at undskolde dem.

I Ensomhed sees og føles man paa andre Maader end i Omgang med Verden; Lidenskaberne ere anderledes stemte og deres Udbrud er ogsaa anderledes. Indbildningskraften, der altid smeltet med de samme Gjenstande, roes mere levende. Det lidet Antal Billeder kommer altid tilbage, blander sig i alle Begreberne, og giver dem denne sære og eensformige Vending, som man altid opdager i de Ensomtlevendes Tale. Følger nu vel deraf, at deres Sprog skal være Kraftsprog? Aldeles ikke; det er blot usædvanligt. Blot i den store Verden lærer man at tale med Lynd; først fordi man altid maa tale anderledes og bedre end andre; dernæst fordi man er nød til hvert Øjeblik at forstikke det, man ikke selv troer, at yttre Tølelser, man ikke har; man søger at give det, man siger, et overbevisende Ansøg, der skal oprette den indvortes Overbevisning. Troer De, at de Folk, der virkelig føle hvad de sige, har den levende Maade at udtrykke sig paa; den stærke Kolorit i deres Tale, som I be-
undre

Helgenes Døder, de himmelfke Boligers Salighed. I disse Herroffelser, omringet af saa høje Billeder, skulde den vel tale i krybende Udtryk? Kunde den vel ville forringe og nedsatte sine Ideer med hverdags Benævnelser? Skulde dens Stil ikke høve sig? Skulde den ej faae Adel og Værdighed? Hvad taler De om Breve og Brevstil? Naar man skriver til den, man elsker, kan der da vel være Spørgsmaal om Stilen? Det er ikke længere Breve, man skriver, det er Hymner.

N. Hører! lad see Deres Puls!

N. Nej! see Sneen paa mit Hoved! det er en Alder for Erfaring, og en anden for Erindring. Fortællsen udflykkes endelig, men den sølende Siæl lever evig.

Læs De, for igjen at komme til vore Breve, læs De dem som et Arbeide af en Forfatter, der vil behage, eller søger en Værd i at skrive, saa ere de afværlige. Men hold dem for det, de ere, og bedøm dem i deres Slags. To eller tre simple men følsomme unge Mennesker underholde sig med hverandre om deres Hjerters Anliggende. De tænke ikke paa at glimre i hverandres Pine. De fiende da elste hverandre gjensidigen for meget til at Egenkærlighed længere skulde have mere at sige blandt dem. De ere Børn, skulle de vel tænke som Mand? De, ere Fremmede: skulle

skulle de vel skrive forrekt? De ere Enebdere, skulle de vel kjende Verden og Selskabet? Besjælede af den Solesse, der throner hos dem, ere de i et Slags Sværmeri, og troe at philosophere: Vil De, at de skulle forstaae at spejde, bedømme og reflektere? Deraf forstaae de intet; de forstaae at elske og hense alle til deres Videnskab. Den Bigtighed, de give deres taabelige Ideer, er den vel mindre indtagende end alt det Bid, de kunde prunkte med? De bedrage dem i alt; man lærer ingen at kjende uden dem selv; men man lærer ei at kjende dem uden at elske dem; deres Wildfarelser ere mere værd end de Bises Klogskab; deres ærlige Hjertes vise overalt, endog saa i deres Fjell, den godtroende og stedse bedragne Dodsfordomme. Ingen forstaaer dem, ingen svarer dem, alle bedrage dem. De kjende ingen modsættende Sandheder, og fordi de ingensteds finde hvad de søle, tye de til sin selv; de løsrive sig fra den øvrige Verden, og skabe sig en liden Verdenskreds forskjellig fra vores, der spille de en virkelig ny Rolle.

M. Jeg indrømmer, at et Mandfolk paa tyve og Piger paa atten Aar, skjøndt de ere underviste, ikke bør tale som Philosopher, om de endog troe at de ere det. Jeg tilstaaer endog (thi denne Forskjæl kan jeg godt indsee) at saadanne Piger werde værdige Røner, og en saadan ung Mand vorder en bedre Jagttager. Jeg gjer ingen Sammenligning mellem

Verkets Behandelse og dets Ende. Det huslige Livs
 Træk udlette den første Alders Feil. Den kudske Mas-
 ge, den fornuftige Kone, den værdige Husmoder bring-
 ger den lastværdige Elskerinde i Forglemmelse. Men
 just dette er en Gienstand for Daddel. Samlingens
 Ende gjør dens Behandelse saa meget mere lastværs-
 dig; man skulde næsten sige, at det er to forskiellige
 Bøger, som de samme Mennesker ikke bør læse. Naar
 man vil fremstille fornuftige Mennesker hvorfor an-
 seer man dem derfor, førend de ere det? Barndom-
 mens Leeg, der gaaer forud for Visdommens Grund-
 sætninger, standser Opmærksomheden paa disse. Det
 Onde forarget, førend det Gode kan opbygge; omst-
 der bliver den fortørnede Læser uvillig, og kaster Bo-
 gen i det Dieblis, han skulde have nogen Nytte af
 den.

R. Jeg troer tværtimod at Slutningen af dens
 ne Samling vil være overflødig for Læsere, der have
 stødt sig over Begyndelsen, og at just Begyndelsen
 maa være behagelig for dem, der kunne drage Nytte
 af Enden. Altsaa tabe de intet, der ej læse Bogen
 til Ende, da den ikke er dem nyttig: og de, der kun-
 ne have Gavn af den, ville ikke have læst den, om
 den havde begyndt mere alvorligen. For at gjøre
 Nytte med det, man siger, maa man i Begyndelsen
 lade sig høre for dem, der skulle gjøre Brug af hvad
 man siger.

Jeg har ikke altid brugt de samme Midler, men Gjenstanden er altid bleven den samme. Naar jeg har søgt at tale til Mænd, har man ei forstaaet mig: maaskee naar jeg taler til Børn, vorder jeg bedre forstaaet.

Mine unge Folk ere elskværdige; men for at elske dem i deres tredivte Aar maa man have kjendt dem i det tyvende. Man maa have levet længe med dem for at finde Behag i dem; først efterat man har begravet deres Sjæl, kan man sjonne paa deres Døder. Deres Breve behage ikke strax, men lidet efter lidet vinde de; Ynde og Lethed have de ikke, ei heller finder man Grandstning, Bid og Betsalenhed i dem, men Solesse. Den meddeles Hjertet gradvis, og den allene opretter alt til Slutning. Det er en lang Romance, hvis Eroberer for sig selv betragtede intet rørende Kæde, men hvis Sammenhæng gjør omstøder Virkning. Det er min Erfaring, naar jeg læser dem, sig mig om. De føler det samme.

M. Nej. Men jeg kan dog godt begribe den Virkning i Hensyn paa Dem. Naar De er Forfatter, er den Virkning ganske naturlig. Er De det ikke, kan jeg dog alligevel begribe den. Et Menneske, der lever i Verden, kan ikke finde sig i de overspændte Ideer, den freimvungne Pathos, det affindige Sprog, De lægger Deres Gudsfolk i Munden. Ca

Eneboer kan føle alt det, og De har selv saet Grunden dertil. Men førend De udgiver Haandskrivet, saa betænk at Publikum ikke bestaaer af Eremiter. Det er saare hædligt isald man tager Deres lille gode Stakkel for en Celadon, Deres Edouard for en Dors Quichotte og morer sig over dem som virkelige Narsere. Men Personernes vedvarende Galsskab morer ikke. Man maa skrive som Cervantes for at faae Folk til at læse sex Bind Dromme.

R. Just den Grund, der vilde drive Dem til at tilbageholde dette Arbejde, giver mig Mod til at udgive det.

R. Hvad? at De er vis om ei at vorde læst?

R. En Smule Taalmodighed! og De vil snart forstaae mig.

I moralske Materier er der ingen nyttig Læring, efter min Overbevisning, for Folk af den store Verden. Først fordi Mængden af de nye Bøger, de læse, og som tale snart for og snart imod, tilintetgjør Virkningen af dem alle, og gjør alt til Hiernesvind. De udvalgte Bøger, som man læser om igjen, have heller ingen Virkning: thi, naar de tale for den store Verdens Grundfætninger, ere de overflødige, og bestride de dem, ere de unyttige. De finde Læserne sængslede til Selskabets Laster med

Læm.

Lærker, de ei kunde bryde. Verdensmanden, der for et Øjeblik sætter sin Sjæl i Bevægelse for at undersøge den igjen den moralske Orden, finder fra alle Sider uovervindelige Hindringer og nødes til at blive i sin første Stilling. Jeg er overbevist om at der er saa godhjertede Mennesker, der ei have erfaret dette, i det mindste een Gang i deres Liv; men naar man engang er bleven modløs ved et mislykket Forsøg, gjentager man det ikke mere; man vænner sig til at betragte Moralens i Bøgerne som Snak af ørkesløse Mennesker. Jo mere man bortsejerner sig fra Forretninger, fra store Byer og talrige Selskaber, jo mere formindskes Hindringerne. Der er en Grændse, hvor disse Hindringer ophøre at være uovervindelige, og der er det at Bøger kunne have nogen Nytte. Naar man lever i Eensomhed, søger man ei at sætte sin Læsning til Skue, man afverler mindre og tænker mere. Man finder ikke saa stor Modstand uden fra og derfor er den indvortes Virkning stærkere. Kjedsomhed, denne Eensomhedens og den store Verdens Svøbe, tvinger os til at vælge morende Bøger, den eneste Tilflugt, den har, der lever eene, naar han ingen har hos sig selv. Man læser mange flere Romaner i Provindsene end i Paris, flere paa Landet end i Byerne, og Indtrykket er stærkere hist end her: De indseer vel, hvorfor dette ei kan være anderledes.

Men de Bøger, der vaa enaana tjene til Moer-
 skab, Undervisning og Trost for Landmanden, som
 eene er uløffelig, fordi han troer at være det, synes
 derimod blot at være for at gøre ham fjed af sin
 Forsaining, ved at udvide og befæste den Jordom,
 der gjør ham den foragtelig. Folk af god Tone,
 Fruentimmere efter Moden, Stormænd og Krigsmænd
 ere Heltene i alle eders Romaner. Bygmagens Fors-
 sinde, Hoffets Mening; Overdaad og Pragt; epikus
 væst Moral er Sælden i deres Foredrag. De falske
 Dunders Kolorit fordunkler de sandes Glæde; gam-
 mel Glendrian faer de ægte Pligters Plads. Skione
 ne Ord bringe gode Handlinger i Foragt, og gode
 Sæders Reenbed anses for Plumshed.

Hvad Virkning skal saadanne Ekilderier gjøre
 paa den ærlige Jorddret, at den Dyrigtighed spottes,
 hvormed han antoaer sine Gæster, og at den Glæde,
 han skaber i sin Egn, anses som frist Raseri?
 Hvad bliver da af hans Kone, naar hun hører at
 en Husmoders Pligter ere Damer af hendes Rang
 uverdige? Hvordes stemmes hans Datter, naar
 hun ser stivt Væsen og Bnsladder haane den vakke
 og simple Nabo, hun har givet sig med? Alle vorre
 de enige om ej længere at være Landboer; de kjedes
 ved deres Landsby, forlade deres gamle Gaard, der
 snart forvandles til en Steenhob, og reise til Hoved-
 staden, hvor Herren bliver Diener eller Dagdriver.

Modet

Moderen foranstalter Spillepartier og Datteren loder Spillere; Familien dør i Glendighed og Skjændsel, efter at have henbragt et æreføst Liv.

Forsattere, Bogmænd, Philosopher opbøre ei at raabe, at man, for at opfylde sine Borgerpligter og tjene sine Lige, maa behøve de store Stæder; at sine Hovedstaden, er efter deres Mening at have Menneskeslægten; Landmanden er intet i deres Øine; efter deres Indbildning skulde man troe, at der ei er Mennesker uden, hvor der er Pensioner, Akademier og Spisequarterer.

Lidt efter lidt smitter samme Hand alle Stænder. Fortællinger, Romaner, Theaterstykker, alt vides paa Provindserne; alt udsætter de landlige Sæders Simpelt ved for Naanlatter; alt udbasuner den store Verdens Væsen og Fornøjelser; ikke at kiende disse er en Skam, og ikke at nøde dem er en Ulfte. Hvo veed med hvor mange Slynkler og Skjøger disse tilfokkende Fornøjelser beriger Hovedstaden? Saaledes sammenhober Fordomme og Folkemening forskjellige Steders Behøve paa nogle Landpletter og efterlader det Øvrige øde og tomt. Saaledes affolkes Nationerne for at gjøre Hovedstæderne alimrende, og den tomme Glæde, der friggler Daarens Øine, bringer Europa med stærke Skridt sin Ødelæggelse nær. Det er vigtigt for Menneskeheden, at man stræber at standse

denne

Denne Strøm af giftige Grundsaetninger. Det er
 Præsternes Skuld at tilraabe os: vær er gode og
 dydige, uden at de bekymre sig meget om deres Sa-
 les Fremgang. Den Borgere, det ligger paa Hjerte,
 maa ikke blot raabe: vær er gode, men han maa
 lære os at elske den Tilstand, hvori man kan vorde
 det.

N. Vust De kun et Nidblik! Jeg elsker nytti-
 ge Betragtninger, og jeg har saa godt fulgt Dem i
 Deres, at jeg troer at kunne tale for Dem. Det er
 tydeligt efter Deres Taal gang, at man, for at give
 Indbildningskraftens Fostere den en ste Nytte, de kun-
 ne have, maa føre dem til et Maal, der er det mod-
 sat, Forfatterne foresatte sig; men maa tilside sætte
 al Slags Dannelse og henføre alt til Naturen; man
 maa indblæse Menneskene Airtlighed til et ordent-
 ligt og tarveligt Liv; helbrede dem for Beskæmningens
 Griller og give dem Emaa paa saude Fornøi-
 eller; man maa lære dem at elske Ensomhed og
 Fred; holde dem i nogen Afstand fra hverandre, og,
 istedenfor at opmuntre dem til at sammendynge sig i
 Bner, hester overtale dem til at udbrede sig ligemeget
 over en Landstrækning for at bringe Liv paa alle
 Kanter. Jeg fatter ogsaa at det ej er Dem om at
 gjøre at skabe Daphnisser, Silvandrer, arkadiske Hye-
 der, udmærkede Bønder, der dyrke sine Marke med
 deres egne Hænder og filosofere over Naturen,
 eller

eller deelige romantiske Bæfener, som blot ere til i Boger, men derimod at vise Verden at Bondelivet og Agerdyrkning have Glæder, ukjendte for den; at disse Glæder ikke ere saa smagløse eller plumpe, som de tænke; at der ogsaa paa Landet kan herske Smag, Valg og Fjnhed; at en Mand, der vilde søge Ensomhed paa Landet med sin Familie og der være sin egen Forpagter, kunde henbringe et ligesaa behageligt Liv som midt i Byens Moerskaber; at en Husholder paa Landet kan være et opperligt Fruentimmer med ligesaa mange og flere rørende Indigheder end alle Byens Glæder; at endelig Hjertets sødeste Sølelser kunne bringe mere behagelig Munterhed i Selskabet end viffe Kredses stive Sprog, hvor lidende og stiftende Latter er den sorgelige Maade, hvorpaa man udfylder Manglen af en Fornøjelse, man ikke kjender. Er det vel saa, De mener?

R. Ja just saa. Kun en Anmærkning vil jeg tilføje: man klager over at Romaner forvirre Hovederne; jeg troer det nok. Ved uophørligen at vise dem, der læse, den Forfatnings Fortrin, hvori de ikke ere, vildlede Romanerne dem, og give dem Affmag for deres Stilling. Naar man vil være, hvad man ikke er, forledes man til at troe sig andet end man er. Fremstillede Romanerne for deres Læsere kun Skildringer af de Gjenstande, der omringe dem, af de Pligter, de kunne opfylde, af de Fornøielser de kunne nyde,

vilde

Gandte liovende Tilstand kunde gjøre dem den nærværende taaleligere? Jeg vil gjerne foreskille mig to Tilfæller læse i denne Samling og hente nyt Mod til at udholde det daglige Arbeide. Kunne de vel betragte Skilderiet af en Inffelig Husforfatning siden at vilke efterligne et saa sødt Mønster? Kunne de vores ved det yndige Syn af et ægteskabeligt Baaud, uden at deres knottes stærkere? Naar de forlade Bogaen vorde de hverken mismodige over deres Forfatning eller fiende af deres Svøler. Lært imod, alt vorder mere smilende omkring dem; deres Pligter forskionnes for deres Dine; de faae Smag paa Naturens Glæder; dens ægte Gølelser faae igjær Riv i deres Barm, og fordi de opdage en Løkke, de kunne opnaae, lære de at nyde den. De gjøre de samme Forretninger, men de giere dem med en anden Sjæl, og bære sig ad som sande Patriarker i det de bære sig ad som Bønder.

N. Gaabidt er alt godt. Mændene, Konerne, Husmodrene men Pigerne, vil de ej tale om dem?

R. Nej. En uskuldig Pige læser aldrig! Elskovsbøger. Den Pige, der trods Litten læser denne Bog, maa ej beklage sig over den Skade, den gjør hende. Hun lever. Skaden var gjort i Forveien; hun har intet mere at yove.

N. Forunderligt! — Erotiske Forfattere kommer i Skole; I ere alle retfærdigsvorte!

R. Ja dersom de ere det i deres eget Hjerte og i Hensigten af hvad de have skrevet.

N. Er De ogsaa det?

R. Jeg er alt for stolt til at svare derpaa. Julie havde en Regel at bedømme Bøger efter; finder De den god, saa anvend den paa denne Bog!

Man har vistet gjort Romanlæsning nyttig for Ungdommen. Jeg kiender ingen ufornuftigere Talske. Det er ligesom om man vilde stikke Ild paa et Hus for at prøve Sprojterne. Man henvender altid Moralen til unge Piger uden at betænke, at unge Piger ingen Deel have i den Usædelighed, hvorover man beklager sig. Deres Opførsel er i Almindelighed ordentlig; skøndt deres Hjertes ere fordærvede. De lyde deres Modre, naar de høre, at de kunne ligne dem. Naar Konerne giere deres Pligt, kan man være vis paa at Dottrene ei forsonne deres.

N. Erfaringen er Dem imod i denne Henseende. Det synes som at Truentimmerne altid maa have

have deres Nafelid, enten i een eller en anden Tilstand. Det er en slem Surdej, der silde eller tidliggen kommer i Gjærning. Hos sædelige Folk ere Piigernes sojelise og Konernes stræng. Hos de andre er det modsatte. De forske se meest paa Fornøjelsen; de sidste paa de forarlige Exempler. Man tænker blot paa at være fri for Dincalen; Brøden selv regnes for intet.

R. Gaae man paa Følgerne, vilde man ej domme saakdes. Men lader os være billige mod Fruentimmerne. Aarsagen til deres Uorden er mindre hos dem end i vore fleste Indreninger. Siden Naturens Sojleser ere kvalte af den yderlige Ulighed, komne Børnernes Laster og Ulykker af Forældrenes Herskesyge. Det er i tvungne og uvasende Forbindelser at de unge Koner, som Offere for deres Forældres Gjærrighed eller Forsængelighed, udslætte deres første Uskyld ved Usvævelser, hvori de endog sætte Ære. Vilde I afhjælpe dette Onde, saa stopper Kilderne! Er der nogen Forandring at vente i de offentlige Sæder, da er det med de huslige den maa begynde, og denne berøer aldeles paa Fædrene og Mødrene. Men til denne Side henvender man ej sine Lærdomme; eders usle Forsfattere præke blot saadanne Sætninger, som man glemmer, og Bogmoralen vil altid være usrugebar, fordi den

steffe

stedse blot er en Kunst at gjøre den Mægtigste sin Opvartning.

N. Deres Moral er vist nok ikke flauiss, men betragtet som fri, er den det ej formeget? Er det nok at den gaar til Udspringet af det Onde? Frygter de ej at den gjør det?

N. Noget Ondt? for hvem? I Smittens og Pestens Tider, naar alt er angreben, skulde man da afholde sig fra Brugten af de for de Enge gode Lægemidler under Skin af at de kunne skade de Sunde? Min Herre! vi tænke saa forskjelligt i den Henseende, at naar man kunde haabe noget Hæld for disse Breve, er jeg gandske overbevist om at de vilde gjøre mere Gavn end en god Bog.

N. Det er sandt, De har en hyppelig Prækerinde. Jeg er fornøjet over at see Dem lempe Dem efter Gruentinnere; jeg vilde være fornærmet om de forbød dem at holde Prækener for os.

N. De er haard! jeg maa tie. Jeg er hversken gal nok eller vis nok til altid at have Ret, Lader os give Kritiken det Been at gnave paa.

N. De er god! De frygter at den ellers intet skal faae. Men er der da intet at udsætte paa

paa det svare? Hverledes kan de levende Stillinger, de lidenskabelige Følger, hvoraf denne Samling er fuld, undgaae den strænge Dommer? Vis mig et Theater-trin, der indeholder et Skildri, som ligner Clarens Lund? — Gjennemlæs Brevet om Skuespillene; gjennemlæs denne Samling vær konsekvent, eller forlad deres Meninger
 Hvad vil De man skal tænke?

A. Jeg vil, min Herre! at Kritikken skal være konsekvent, og ikke domme førend den har undersøgt. Gjennemlæs heller det Skrivt, De uvligen har anført; gjennemlæs For a'en til Narcis, og De vil finde Svar paa den Inkonsequents, De bebrejder mig.

A. De agter kun lidet Deres Samtidige!

A. Min Herre! jeg er ogsaa Deres Samtidige: D! hvorfor er jeg ej bleven født i en Tidssalder, hvor jeg kunde have kastet denne Samling! paa Tiden!

A. De overdriver, som sædvanlig. Dog i en vis Henseende ere deres Grundsaetninger riotige. Havde for Exempel deres Helise stedsse været dydig, vilde hun opbygget meget mindre, thi hvem skulde hun tjent til Mønster? I de meeste fordærvede Tidssalderer gjør man mest af den fuldkomneste Gædelæres

delæres Forfkrivter. Man troer sig høvet over dens Udoevelse; med liden Noje og ørkesløs Læsning vedligeholder man en Rest af Smag paa Dyden.

R. Hoje Forfattere nedstemmer lidet eders Mønster, om I ville, at man skal søge at efterligne dem! Hvorfor prale I med en Dyd uden Vletter? D! taler hellere om den, man kan opnaae, maaffee en eller anden i det mindste kan høre eder.

R. Deres unge Mand har allerede anskillet disse Betragtninger; men det gjør intet, til Sagen; man vil dog ikke tilgive Dem, at De har sagt, hvad man gjør; for siden at vise hvad man burde gjøre. Jeg vil ikke tale om; at man, ved at indpræke Piger Elkov og Koner Forsigtighed, omslyrter den engang indførte Orden og understøtter den hele pedantiske Sædelære, som Philosophien har fredløst. De maa sige hvad De vil, Elkov er hos Piger usømmelig og forargelig, og det er blot Manden, der kan give Elskeren Udgang. Det er en underlig Taabelighed, at være overbærende med Pigerne, der ei læse Dem, og stræng mod Konerne, der skulle dømme Dem! Troe mig, frygter De for at blive læst, saa berolige Dem kun! Deres Forholdsregler ere alt for godt valgte til at De kan frygte for saadant. Vær blot ikke alt for uflog! Troet De at levere en nyttig

tig Bog, velan! saa troe det, men vogt Dem for at sige det!

R. At sige det, min Herre? Skal en brav Mand skjule sig, naar han taler til Publikum? Skal han vove at trykke det, han ej tør vedkiende sig? Jeg er Udgiver af denne Bog, og ieg vil nævne mig som Udgiver.

R. Vil De nævne Dem? vil De?

R. Javist.

R. Vil De sætte Deres Navn under?

R. Ja, min Herre!

R. Deres rette Navn? Johan Jakob Rousseau foran alle Brevene?

R. Johan Jakob Rousseau foran alle Brevene.

R. De betænker Dem ikke! Hvad vil man sige om Dem?

R. Hvad man vil. Jeg nævner mig paa Titelbladet, ikke for at tilskrive mig Samlingen, men for at svare for den. Er den slet, tilregne man mig det; er den god, forstaaer jeg ikke at gjøre mig nogen Ære deraf. Finder man Bogen ussel i sig selv, har jeg en Grund mere at sætte mit Navn paa den. Jeg vil ikke gjælde for bedre end ieg virkelig er.

R.

N. Er De fornøjet dermed?

N. Ja, i Eder, da det ei er mueligt for nogen at være god.

N. Og de skionne Gierle, dem glemmer De?

N. Dem danner Naturen, men eders Dannelsse fordærver dem.

N. Paa Titelbladet af en Kirkebedsboog skal man læse disse Ord: af J. J. Rousseau, Borgere i Genf!

N. Borgere i Genf! Nej langt fra. Jeg vanhelliger ikke mit Fædrelands Navn; jeg sætter det aldrig uden paa Skrivter, som jeg troer kunne gjøre det Ære.

N. De bærer selv et Navn, der ei er uden Ære, og De har ogsaa noget at tabe. De kommer med en Bog, der er mat og flau og vil gjøre Dem Skam. Jeg vilde hindre Dem deri; men begaaer De den Daarlighed, billiger jeg at De gjør det lige frem for alle. Det i det mindste ligger i Deres Karakter. Men, sig mig, sætter De ogsaa Deres Bølgsprog i denne Bog?

N. Min Boghandler har allerede speget med mig derom, og jeg har lovet at gjøre ham den Ære. Nej, min Herre! jeg sætter ikke mit Bølgsprog i denne

Denne Bog; men jeg forlader det ikke derfor, og jeg er nu mest fornøjet med at have valgt det. De erindrer, at jeg tænkte paa at lade disse Breve trykke, da jeg skrev mod Skuespillerne. Jeg gaaer maaskee haardere i rette med mig selv end nogen anden gjør. Den der foretrækker Sandhed for Ære, kan ogsaa foretrække den for sit Liv. De vil at man altid skal være konsekvent; jeg tvivler paa, at det er noget Menneske mueligt. Men mueligt er det altid at være sanddru; det er det jeg vil stræbe at være.

N. Naar jeg spørger Dem, om De er Forfatter til disse Breve, hvorfor søger De da at undgaae mit Spørgsmaal?

R. Just fordi jeg ei vil sige en Løgn.

N. Men De nægter dog at sige Sandheden.

R. Det er at ære den, naar man erklærer, at man vil fortie den. Det Menneske, der vilde lyve, vilde give bedre Kiøb. Men hvorledes kan De gjøre et Spørgsmaal, der staaer til Dem at opløse?

N. I Henseende til disse Breve kunde jeg nok opløse det; de ere sikkerligen af Dem. Men i andre gienkiender jeg Dem ikke, og jeg tvivler om, at man i en saa høj Grad kan forskille sig. Naturen, der ei frygter for at man skal tage Feil af den, skifter ofte Glor, og Konsten røver sig tit, naar den vil
være

være naturligere end Naturen; lig Grænteren i Fa-
belen, der vil efterligne Dyrets Røst bedre end Dø-
ret selv. Denne Samling er' fuld af saa mange
taabelige Ting, som den værste Juffer ikke vilde ha-
ve gjort sig skyldig i; den er fuld af tomme Ud-
raab, Gjentagelser og Modsigelser. Hvo er den Mand,
der kunde gjøre det bedre, og vilde giøre det saa flet?
Hvo er den, der kunde lade Edouards dumme og stæ-
dende Forslag til Julie blive staaende? Hvo er den,
der ikke vilde have rettet det latterlige hos den stogede
Mand, der altid vil doe for at kunne sige hele Verden
det, og omssider befinder sig altid vel? Hvo er den,
der ikke strax vilde sagt til sig selv: jeg maa omhyg-
gelingen tegne Karaktererne, jeg maa passe paa at give
Stilen Afvejling? unægtelig vilde han efter den Plan
have gjort det bedre.

Jeg maa tillige anmærke, at Sproget i en fore-
trolig Vennekreds har noget Lignende ligesaavel som
Karaktererke, og at Venner, hvis Sjæle stemme med
hverandre, ogsaa stemme overeens i Maaden at tænke,
føle og handle paa. Deres Julie, saadan som hun
er, maa være et tryllende Bæsen; alt hvad der nær-
mer sig hende maa ligne hende; Alt maa blive Jæ-
tier omkring hende; alle hendes Venner maae have
een Tone; men saedant maae føles og ikke være blot
i Indbildningen. Er det blot i Indbildningen, tør
Opfinderen ikke drive paa det virkelige Udøvelse.

Hav

Han behøver da blot Eræk, der forbause Mængden; det der ved sin Kunst igien vorder rimelt, kan han ikke bruge. Men deri bestaaer Sandhedens Indsegl; det er det, det opmærksomme Øje søger og finder Naturen.

R. Godt! Deres Slutning er altsaa?

N. Jeg gjør ingen Slutning; jeg tvivler, og jeg kan ikke sige Dem hvor meget den Tvivl har forurolet mig under Læsningen af disse Breve. Er alt Ordigtelse, har De upaatvibteligen skrevet en flæk Bog: men sig at de to Konger have levet, og jeg vil hvert Aar, saa længe jeg lever, giennemlæse denne Samling.

N. Hvad siger det, enten de har levet eller ikke? De vil forgjæves søge dem paa Jorden. De ere ikke mere.

N. Ere de ikke mere? De have altsaa været?

N. Den Slutning er vilkaarlig: naar de have været, ere de ikke mere.

N. Indrøm, mellem os, at disse smaa Spidsfindigheder bestemme mere end de forvirre.

N. De gjøre, hvad De tvinger dem til at gjøre, naar jeg ikke enten skal røbes eller lyve.

N. De maa, min Ero! bære Dem ad som De vil, man opdager Dem dog imod Deres Willie. Geer De da ikke at Deres Motto allene siger alt?

N. Jeg troer ikke, det siger noget i den Henseende; thi hvo kan vide om jeg har fundet det i Haandskriftet, eller om jeg selv har sat det der? Hvo kan sige om jeg ikke er i samme Uvisshed, som De; om ei den hele hemmelighedsfulde Tone maa skee er opdigtet for at skjule min egen Uvidenhed for Dem i det, De ønsker at vide?

N. Men De kender dog hine Steder? De har vel været i Bevai og i Baactlandet?

N. Mange Gange: og jeg forsikrer Dem, at jeg hverken har hørt tale om Baron d'Etange eller hans Datter. Hr. Wolmars Navn er ikke engang bekendt der. Jeg har været i Clarend, men ikke seet et saadant Huus; som det heri beskrevne. Jeg rejste dertilgennem fra Italien, det samme Aar hin ulykkelige Bildeagelse skal være seet, og man begræd ingen Julie eller noget, der lignede hende; saavidt jeg veed. Saavidt jeg kan erindre mig hine Steders Beliggenhed, har jeg i disse Breve mærket Omstændinger og Wildfarelser i Topografien; enten nu Forfatteren ikke selv har vidst det bedre, eller han med Willie har søgt at forbytte sine Værelse. Det er nu
alt,

alt, hvad jeg i den Henseende kan sige Dem; og
 var forvissat om, at ingen skal aflukke mig, hvad jeg
 har nægtet at fortælle Dem.

N. Hele Verden vil være ligesaa nysgjærrig
 som jeg. Lader De denne Bog trokke, saa sige dog
 Publikum, hvad De har sagt mig. Gjør det, som
 mere er! Sæt denne Samtale istedenfor Fortale: i de
 nødvendige Oplysninger findes jo deri.

K. De har Ret! det er bedre end hvad jeg selv
 kan skrive. Forresten gjøre saadanne Forsvars skrifter
 ingen Lykke.

N. Nei. Naar man nemlig seer at Forfatter
 ren kaaner sig selv; men jeg har sørget for at den
 Feil ei skulde indløbe heri. Jeg vil blot raade Dem
 at ombytte Røllerne. Lad det være mig, der skonder
 Dem til at udgive denne Samling, og Dem, der nø-
 digen vil. Læg Dem selv Indvendingerne i Munden
 og mig Svarene; det vil være mere beskedent og giø-
 re bedre Virkning.

K. Skal det da ogsaa være efter den Karakter,
 De ovenfor har rost mig for?

N. Nei. Jeg vilde sætte en Snare for Dem.
 Lad det allsammen være, som det er!

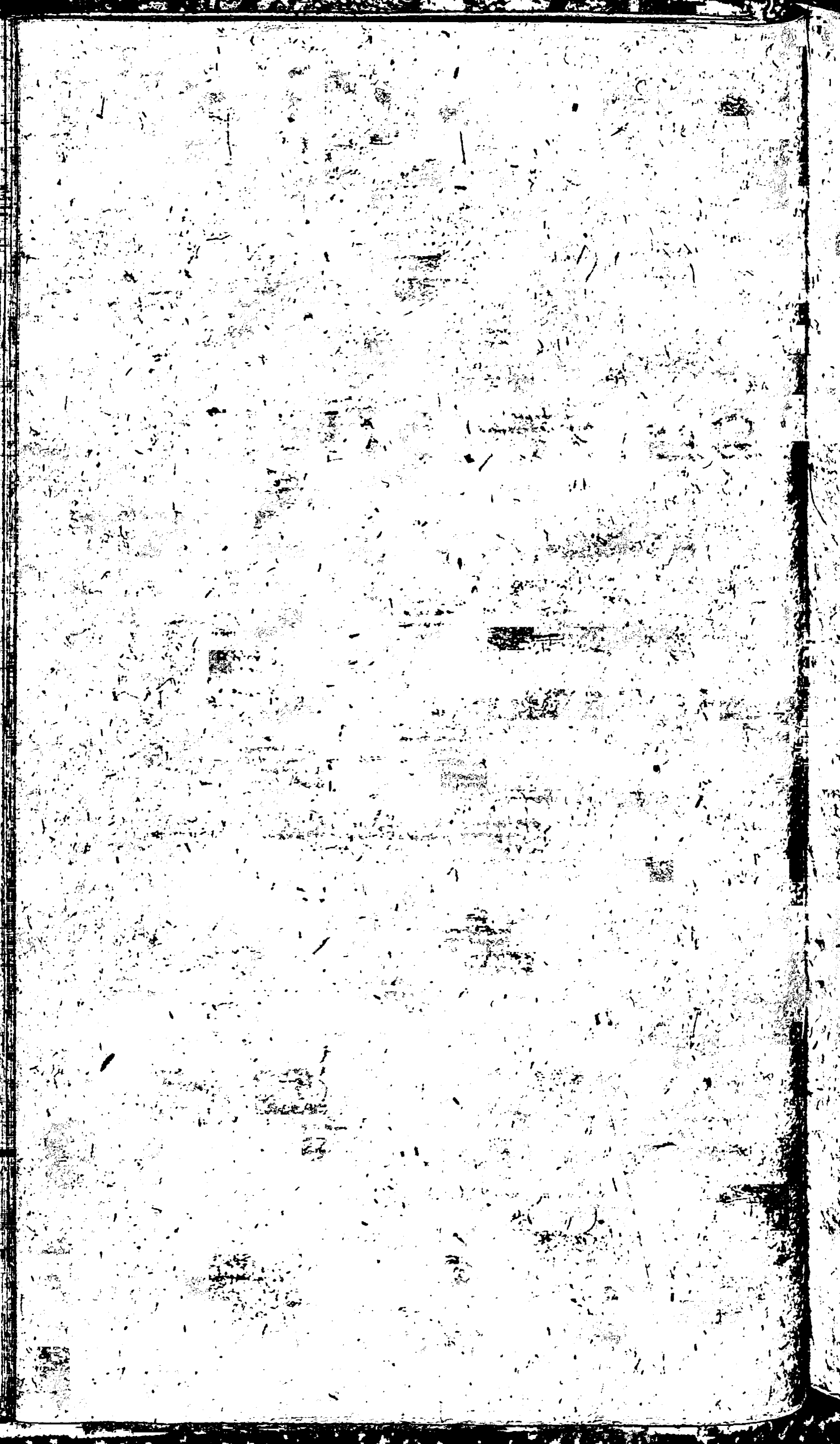
Den nye Heloiser,

eller

Breve fra to Elskende,

i en liden Byn, ved Foden af Alpernes

Sjette Deel.

I. B r e v.

Fra Madam d'Orbe til Madam Wolmar.

Jørend jeg reiser fra Lausanne, maa jeg skrive et Par Ord, for at underrette Dig om, at jeg er kommen hertil; skjøndt ikke saa fornøjet, som jeg troede. Jeg gottede mig ret til denne lille Rejse, der selv saa ofte har fristet Dig, men fordi Du ej vilde tage med, har Du næsten gjort mig den ubehagelig; thi hvad Trøst har jeg i den Henseende? Er den kjedsommelig, kjedes jeg blot for egen Regning, og er den behagelig, gjør det mig ondt at jeg moerer mig uden Dig. Om jeg end intet har at indvende mod dine Grunde, troer Du derfor at jeg vorder tilfreds? Min Tro, Cousine! Du bedrager Dig hæsligen, og det er endvidere

det, der gjør mig fortrædelig, at jeg ikke engang har Ret til at være fortrædelig. Siig, Slemme! skammer Du Dig ikke over at Du altid har Ret mod din Veninde, og at du altid sætter Dig imod det, der fornøjer hende, uden engang at unde hende den Fornøjelse at kunne knurre? Havde Du for en otte Dages Tid hidstøttet din Mand, din Huusholdning og dine Duffer, vilde man da ikke sagt, at alt var splittergalt? det er sandt, Du havde paa den Maade gjort en dum Streg, men det havde været hundrede Gange bedre, end at Du nu, i det Du giver Dig af med at blive fuldsommen, ikke mere vorder nyttig til noget, men kun kan søge Benner blandt Engle.

De forbigangne Ubehageligheder uagtet, har jeg ej uden Omhed kunnet see mig omringet af min Familie; jeg blev modtaget med Fornøjelse, eller i det mindste med mange Kjærligheds tegn. Jeg længe efter at gjøre Bekjendtskab med min Broder. Med en temmelig smul Skabning forener han det Lands stive Væsen, hvorfra han er kommen. Han er alvorlig og Kold; jeg finder ham endog lidt bister: jeg frygter saare meget for at den lille Person vil spille en liden smule Herre, isteden for at blive en saa god Mand som vores.

Min

Min Fader var saa glad ved at see mig, at han, for at omfavne mig, løb fra en Beretning om et stort Slag, som Franskmændene havde vundet i Flandern, ligesom for at bekræfte vor Vens Ven, Edouards Spaadom. Hvilk Pen Enkke, at han ej var der! Forestiller Du Dig den brave Edouard at see Englænderne flygte og selv at flygte? Nej ingens Lunde! Hundrede Gange heller havde han ladet sig hugge ned.

Men, det er sandt, der er lang Tid siden vore Venner skrebe os til. Var det ikke i Gaar Postdag? Gaaer Du noget Brev fra dem, haaber jeg Du ej glemmer den Deel, jeg tager deri.

Farvel, Cousine! Jeg maa rejse. Jeg venter Efterretninger fra Dig i Genf, hvor vi tænke at komme i Morgen Middag. I øvrigt siger jeg Dig forud, at hvordan det end gaaer, skal Brylluppet ej holdes uden Dig; og vil Du ikke komme til Lausanne, saa kommer jeg med mit hele Slægt til Clarens, plyndrer den og drikker al Verdens Vine.

II. Brev.

Fra Madam d'Orbe til Madam Wolmar.

Ypperligt min kjære Præfester; men jeg synes, Du regner en liden Smule for meget paa dine Talers velgjørende Virkning: uden at vilde bestemme, om de engang temmelig dyffede din Ven i Søvn, forsikkrer jeg Dig, at de nu ikke gjør den Virkning paa din Veninde; og det Brev jeg fik i Gaar Aftes var saa langt fra at indbyde mig til Søvn, at det tværtimod berøvede mig den hele Natten. Bevar mig Gud fra min Argusses (Wolmars) Anmærkninger, ifald han faaer dette Brev at see! Men jeg skal nok lave det saa, at Du hellere brænder dine Fingre, end viser ham det.

Derfom jeg vilde følge Dig Punkt fra Punkt, gjorde jeg et Indgreb i dine Rettigheder. Jeg vil heller gaae efter mit eget Hoved; og, for at paatage mig en anstændigere Mine, og ikke give Dig alt for fiønt Spil, vil jeg ikke strax tale om vore Reisende og om den italienske Post. Hændes det mig, vil den værste Følge deraf blive, at jeg maa skrive mit Brev om igjen, og sætte Begyndelsen ved Enden. Nu et Par Ord, om den foregionne Lady Bomston.

Jeg

Jeg ærgrer mig allene over Titelen. Jeg kan ligesaa lidet tilgive Saint-Preux, at han har ladet Pigen tage den, som Edouart, at han har givet hende den, og Dig, at Du erkjender den. Julie Wolmar modtage Laurella Pisana i sit Huus! taale hende hos sig! Al! mit Barn! er det din Tanke? Hvilken grusom Omhed er ikke det? Ved Du da ikke, at den Luft, der omgiver Dig, er dræbende for en Banæret? Den stakkels Ulykkelige skulde tørre vove at blande sin Ande med din? skulde vove at leve med Dig? Nej hun vilde vende værre faren, end en Besat, der berøres af Meliquier, dit Blik allene vilde bringe hende i Foranden, din Skygge allene vilde myrde hende.

Jeg foragter ikke Laura; Gud bevare mig derfor! tværtimod, jeg beundrer og agter hende saa meget mere, som en saadan Omvendelse er helt modig og sjelden. Men er da det nok til at retfærdiggjøre de lave Sammenligninger, hvormed Du vover at vanhellige Dig selv? Ligesom den sande Kjærlighed endog i de svageste Øjeblikke ikke skulde værne om Personer og gjøre dem mere vagtsomme paa deres Ære! Men jeg forstaaer Dig, og jeg undskylder Dig. De fjærne og lave Gjenstande forvirres nu for dit Blik; fra din høie Standpunkt skuer Du
ned

ned til Jorden og seer ej Ulighederne. Din andægtige Ydmøghed veed endog at anvende din Dyd til sin Fordeel.

Nu Belan! hvortil tjener alt dette? Komme de naturlige Følelser derfor mindre tilbage? Driver Egenfjærligheden derfor mindre sit Spil? Imod din Billie føler Du hos Dig selv Modstand; Du anseer den for Stoltthed, Du ønsker at sejre over den, Du tilskriver Fordom den. Gode -Pige! Naar var Laasens Skjændsel blot Fordom? Hvilket Samfund troer Du er muligt med en Kone, for hvem man ej kan nævne Kjærlighed, Ubarbarhed, Dyd, uden at bringe hende til at udøse se Taarer af Skamfuldhed, uden at levnedegjøre hendes Rummer, ja næsten endog haarsne hendes Anger? Trøst mig, min Engel, man maa agte Laura, men ikke se hende. At sive hende, er den Opmærksomhed, retskafne Kener skulde hende; hun vilde lide alt for meget i Selskab med os.

Hør! dit Hjerte siger Dig at der intet bør blive af dette Bgteskab. Er det ikke det samme som om det sagde Dig, der skal intet blive af? Bør Ben, siger Du, taler intet derom i sit Brev i det Brev Du siger han har skrevet mig til og Du siger at

at dette Brev er meget langt og deri
paa kommer Du paa Tale om din Mand. . . .
Han er hemmelighedsfuld, din Mand!
I ere begge Sjælme, der ere enige om at
drille mig; i svrigt var hans Mening heri ej
meget nødvendig især for Dig, der har
seet Brevet og heller ikke for mig, da
jeg ikke har seet det; thi jeg lider me-
re paa din og min Ven, end paa hele Philos-
sophien.

Net saa! er nu ikke dette fortrædelige
Menneske kommen der igjen, Gud veed, hvor
ledes? Af Frygt for at han endnu en Gang
skal komme igjen, maa jeg, min Tro! da jeg
er paa det Kapitel, udtømme det, at jeg ej
skal gjøre det samme to Gange.

Lader os ikke tabe os i Sværmeriernes
Land. Havde Du ikke været Julie; havde
din Ven ikke været din Elsker, veed jeg ikke
hvad han havde været for Dig, jeg veed ikke
selv, hvad jeg kunde have været. Alt, hvad
jeg veed, er, at dersom hans uheldige Stjær-
ne havde fra først af drevet ham til mig, var
det blevet ilde fat med hans arme Hoved; og,
jeg maa være sjanteret eller ikke, jeg havde usejls-
barlig gjort ham gal. Men hvortil nytter det
at tale om hvad jeg kunde være? Lader os tale

om hvad jeg er. Det allerførste jeg gjorde, var, at jeg elskede Dig. I vor tidligste Alder forenedes mit Hjerte med dit. Hvor søm og sølsom, jeg end havde været, kunde jeg ikke have elsket eller sølet mere for mig selv. Alle mine Følelser, kom fra Dig, Du allene var mig istedet for alt, og jeg levede ikke uden for at være din Veninde. Dette var det Chaik Lot saae; derefter dømte hun om mig; og siig, Cousine bedrog hun sig vel?

Jeg gjorde din Ven til min Broder, det veed Du; Min Venindes Elsker blev mig som min Moders Søn. Det var ikke min Fornuft men mit Hjerte, der gjorde det Valg. Jeg skulde have været endnu hæftigere, naar jeg ej havde elsket ham anderledes. Jeg omfavnede Dig i det jeg omfavnede din kjæreste Halvdeel; mine Kjærtegn's Fryghed, var mig Borgen for deres Reenhed. Omgaaes en Pige saaledes den, hun elsker? Behandlede Du ham selv saaledes? Nei, Julie; vor Elskov er frygtsom og tilbageholden; Hemmelighedsfuldhed og Blyghed er dens Forbud: den yttres sig i Afslag; og naar den forvandler sine Kjærtegn til Gunstbeviisninger, forstaaer den dog meget godt at bestemme Brugen af disse, Venskab er sødel, men Kjærlighed er farrig.

Jeg

Jeg tilstaaer at alt for nøie Forbindelser altid ere skadelige i den Alder, hvori han og jeg vare, men da vi begge havde Hjertet fuldt af den samme Gjenstand, vante vi os virkelig til at stille denne mellem os, saa at vi ej kunde komme til hinanden, med mindre vi fik Dig af Veien. Selv den Fortrolighed, der var bleven os til en saa sød Bane: den Fortrolighed, der i ethvert andet Tilfælde vilde være saa farlig, blev den Gang min Frelser. Vore Følelser beroe paa vore Forestillinger, og naar disse have faaet en vis Retning forandres de vanskeligen. Vi havde sagt Alt for meget i een Tone til atter at stemme i en anden; vi vare allerede komne alt for langt til at vende tilbage, Kjærlighed vil gjøre alle sine Fremskridt allene; den seer ikke gjerne at Venstabs spare: den det Halve af Veien. Kort, jeg har eengang sagt det, og jeg har endnu Grund til at troe det, man faaer neppe urene Rns af den samme Mund, der giver de uskyldige.

Til endnu mere Held kom han, som Himlen bestemte til at skabe mit Livs korte Lyksalighed. Du veed det Cousine! han var ung, velstabt, sødelig, flittig, søielig; han forstod vel ogsaa at elske som din Ven, men det var mig, han elskede, og naar man har et s. it

Hjert

Hjerte, har altid den Lidenskab, for hvilke vi ere Formaalet, noget Smittende. Jeg gav ham af mit Hjerte alt det, der endnu var igjen at tage, og hans Led var stor nok til ej at lade ham fortryde sit Valg. Hvad havde jeg med alt dette at frygte? Jeg tilstaaer vel at Kjønnet's Rettigheder, forenede med Pligtens, gjorde dine for et Dieblig Afbræk, og at jeg, indtraadt i en ny Stand, i Begyndelsen var mere Kene end Veninde; men da jeg igjen kom til Dig, bragte jeg Dig to Hjerter isteden for eet, og jeg har siden ikke glemt, at jeg eene er bleven staaende i denne dobbelte Skyld.

Hvad kan jeg sige Dig mere, min søde Veninde? Ved vor gamle Lærers Hjemkomst, havde jeg, saa at sige, et nyt Bekjendtskab at gjøre: jeg troede at see ham med andre Dine. Jeg troede, ved at omfavne ham, at føle en Gysen, der hidindtil havde været mig ukjendt: jo mere vellystfuld denne Fornemmelse var mig, jo mere Frygt indjog den mig: jeg blev urolig, over en Følelse, der maaskee ikke sandt Sted, uden fordi den ikke var lafsværdig, som om det havde været en Forskyndelse. Jeg tænkte alt for meget paa, at din Elsker ikke længer var din Elsker, og at han ej længer kunde være det; jeg mærkede alt for

for godt, at han var fri, og at jeg var det ogsaa. Du veed det Dyrige, elskværdige Cousine! min Frygt, min Tvivl vare Dig ligesaa snart bekjendte som mig. Mit uerfarne Hjerte ængstedes over en Tilstand, der var det saa ny, og jeg bebrejdede mig endog min Bængsel efter at gjenfinde Dig, ligesom om den ikke var opstaaen hos mig førend denne Bens Gjenkomst. Jeg leed ikke at han just skulde være, hvor jeg saa inderlig ønskede at være, og jeg troer, jeg hellere kunde have udstaaet at føle dette Onske lunfent, end at forestille mig, at det ej gandske var for din Skyld.

Endelig gjenforenedes jeg med Dig, og blev næsten beroliget. Jeg bebrejdede mig mindre min Svaghed, efter at jeg havde tilstaaet Dig den. I dit Selskab bebrejdede jeg mig den endnu mindre. Jeg troede at være sat under din Varetagt; og jeg lod af at frygte for mig selv. Jeg besluttede selv ifølge dit Raad, ikke at forandre min Opførsel mod ham. Det er upaatvivleligt at en større Tilbageholdenhed havde været et Slags Erklæring, og der var alt for mange, der kunde liste sig fra mig mod min Villie til at jeg skulde gjøre een frivilligen. Jeg blev derfor ved at være spøgfuld af Undsættelse, og fortrolig af Blufærdighed, men da

maaſkee alt dette ſkede mindre naturligt, ſkede det heller ikke mere med den ſamme Forſigtighed. Fra en Overgiven, ſom jeg var, blev jeg reent aſſindig, og det, ſom end mere gjorde mig driftig dertil, var at jeg følede, at jeg kunde være det uſtraffet. Enten det nu var Exemplet af din Selvovertindelse, der gav mig mere Styrke til at efterligne Dig, eller det var fordi min Julie luffrer alt, hvad der nærmer ſig til hende, nok jeg var gandske rolig, der blev intet tilbage af mine første Bevægelſer, uden en meget ſød — det er ſandt — men tillige ſtille og rolig Følelſe, og ſom intet mere fordrede af mit Hjerte, uden den Tilſtands Varighed, hvori jeg var.

Ja kjære Veninde! jeg er øm og følsom, ſaavelſom Du; men jeg er det paa en anden Maade. Mine Kjærlighedsfølelſer ere mere levende; dine ere mere ſtarke. Maaſkee jeg, med livfuldere Sandſer, dog har flere Hjælpe-midler til at undgaae deres Trykninger; og dens ne ſamme Munterhed, der har koſtet ſaa mange andre deres Uſkyldighed, har altid reddet min. Det er ikke altid ſkeet uden Møje, jeg maa tilſtaa det, men hvorledes kan man blive Enke i min Alder, og ikke ſtundum føle at Dagene kun ere det Halve af Livet? Dog,
ſom

som Du har sagt, og som Du selv beviser, Wiisdom er et hypperligt Middel til at være viis. Thi med alt det, Du veed at holde gode Miner, troer jeg dog ikke at Tilfældet med mig og Dig er saa meget forskjelligt. Min Enstighed kommer mig til Hjælp, og gjør maaskee mere for Guden end Fornuftens alvorlige Paamindelser vilde gjøre. Hvor mange Gange har jeg ikke i Natens Taushed, naar man ej kan undstye sig selv, forjaget fortrædelige Forestillinger ved at pænse paa Spadseregange til den følgende Dag! Hvor ofte har jeg ikke undgaaet Farerne af en fortrolig Sammenkomst blot ved et sindrigt Indfald! Sikker, min Kære, er der altid, naar man er svag, et Djeblik, i hvilket Munterheden er alvorlig, og dette Djeblik skal aldrig komme for mig. Det er, hvad jeg troer at føle og hvorfor jeg tør indestaae Dig.

Ifølge deraf forsikker jeg Dig friligen alt, hvad jeg har sagt Dig i Elmsæum om den Tilbøjelighed jeg mærkede opstod hos mig, og især om den Ensalighed jeg nød den Winter. Jeg overlod mig med et saa meget gladere Hjerte til den Enst at leve med det, jeg elsker, da jeg følede, at jeg intet ønskede mere. Havde den Tid været stedse, skulde jeg aldrig have tragtet efter en anden. Min Munterhed kom

af Fornøjelse og ikke af Konst. Jeg slog den Glæde, jeg fandt i uophørligen at selskætte mig med ham, hen i Narrestreger. Jeg indsaae, at jeg ved at indskrænke mig blot til at lee, ingen Lejlighed skabte mig til Taarer.

Jeg syntes min Tro, Cousine! stundum at mærke, at Begen just ikke mishagede ham saa meget. Den Skjelm var ikke fortrædelig ever at han var fortrædelig, han lod sig med megen Nøje stille tilfreds, blot for et lade sig saa meget længere stille tilfreds. Jeg tog ders af Lejlighed at snakke ham meget Dmt for, just i det jeg syntes at drille ham! det kom vikes lig an paa, hvo af os der skulde være det største Barn. En Dag, i din Graværelse, spillede han Skaf med din Mand, og jeg spillede Sjærs bold med Fanchan i det samme Bærelse; han vidste Bessed, og jeg holdt Nje med vor Whis lesoph. Af hans ndmngstolte Mine og hans raske Træk kunde jeg see at han havde godt Epil. Bordet var lille og Skafbrædtet stod et Stykke udenfor. Jeg passede Tiden, og uden at lade, som jeg rørte derved, bragte jeg ved et Slag med Raketten Epillet i Uorden og han blev Skafmat. Du har aldrig i dine Dage seet en saadan Forbittrelse; han var saa ras sende, at da jeg led ham Balget mellem at
give

Give mig et Ørenfigen eller Kys til Straf, og rakte ham Kinden til, vendte han sig bort. Jeg bad ham om Forladelse; han var ubøjselig; han havde, om jeg var faldet paa Knæ for ham, ladet mig ligge. Jeg spillede ham endelig et andet Puds, der bragte det første i Forglemmelse hos ham, og vi bleve de bedste Venner.

Harde jeg faaet Tingen paa en anden Maade, vilde jeg sluppet mindre godt deraf; og jeg mærkede een Gang, at dersom Regnen var bleven alvorlig, Kunde den blevet det alt for meget, det var en Aften han spillede med os den saa simple og saa rørende Duet af Leo, *) *vado a morir, bien mio*. Du sang med temmelig Bigegyldighed; dette var just ikke Tilfældet med mig. Da jeg i et lidenskabsbeligt Øjeblik, hvori jeg var meget rørt, førte Haanden til Klaveret, trykkede han paa denne Haand et Kys, som trængte til mit Hjerte. Jeg kjender just ikke Elskovskysse, men jeg kan sige Dig, at aldrig har Venskab, ikke engang vor

res,

*) Leonardo Leo var een af de meest berømte Komponister i Begyndelsen af det attende Aarhundrede.

tes, enten givet eller taget et saadant Kys. Og nu mit Barn! hvad bliver deraf, naar man efter lignende Djeblikke gaaer hen og sværmer eene, og bringer Mindet af dem med sig? Jeg forstyrrede Musikken; man skulde dandse, og jeg fik Philosophen til at dandse; man vaagede til langt ud paa Natten; jeg gik til Sengs meget træt og sov kun een Søvn.

Jeg har meget gode Grunde til ej at tvinge mit Humør, eller forandre min Adfærd. Det Djeblif, der vil gjøre denne Forandring nødvendig, er saa nær, at det ej er Umagen værdt at fremstjynde det. Tiden til at være stille og tilbageholden kommer alt for snart; saalænge jeg endnu er i de tyve, stjynder jeg mig at bruge mine Rettigheder; thi naar man er over de tredive, er man ikke længer fjantet, men latterlig, og din Spottefugl tør vel sige mig, at jeg endnu har sex Maaneder tilbage at lave Salaten med Fingrene. *) Wie fun, for at betale ham denne Stikpille, paastaer jeg, at jeg skal lave den i sex Aar, og jeg sværger, at han

*) I Frankrig laves ikke Salaten med Kniv og Gaffel eller Gkee, men med Fingrene. Salatlavningen er derfor i Paris den yngste og smukkeste Dames Forretning.

han skal komme til at spise den; men til
Tingen.

Om man end ikke er Herre over sine Føl-
leser, er man det dog i det mindste over sit
Forhold. Uden Tvivl vilde jeg bede Himlen om
et roligere Hjerter; men maatte jeg kun i min
sidste Time kunne for den højeste Dommer frems-
lægge et Liv, der var saa skyldfrit som det, jeg
henbragte den Winter! sandelig, jeg havde ins-
tet at bebrejde mig i det eneste Menneskes
Selskab, der kunde gjøre mig lastværdig. Min
Elskede! det forholder sig ikke saaledes, siden
han rejste; jeg har vant mig til at tænke paa
ham i hans Graværelse; jeg tænker hvert Øj-
eblik af Dagen paa ham, og jeg finder hans
Billede farligere end Personen selv. Naar
han er borte, er jeg forelsket; naar han er til-
stede, er jeg overgivet. Lad ham komme; jeg
frygter ej mere for ham.

Til min Kummer over hans Graværelse
kommer Urolighed over hans Drom. Ifald
Du har skrevet alt paa Kjærligheds Regning,
har Du bedraget Dig, Venstebud havde Deel i
min Sorg. Efter deres Bortreise saae jeg Dig
bleg og forandret; jeg tænkte hvert Øjeblik, at
Du skulde blive syg. Jeg er ikke overtroisk,
men frygtfuld. Jeg ved meget vel, at en Drom

Ikke altid medfører et virkelig Tilfælde, men
 jeg frngter stedse, for at Tilfældet indtræffer es-
 ter den. Denne forbandede Drøm har neppe
 levet mig en rolig Nat, inden jeg saae, at
 Du gandske var kommen. Dig, og havde faaet
 din Ansigtssfarve igjen. Skulde jeg, uden at
 vide det, have blandet en mistankelig Tilbøjelig-
 hed i denne Omhed, var det vist den, at jeg
 vilde have givet Alt i Verden til at han hav-
 de ladet sig see, da han gik bort som en Toffe.
 Kort, min tomme Skræk er forsvunden med
 dit sygelige Ansigt. Din Sundhed, din Mad-
 lyst har gjort mere end dit Spøg. Jeg har
 seet Dig saa godt gjendrive min Angest ved
 Bordet, at den aldeles er adspredt; og det, der
 endnu er større Ønske, han kommer igjen, og
 jeg er i alle Henseender glad derved. Hans
 Hjemkomst forurolicher mig ikke, den beroliger
 mig meget mere; og saasnart vi see ham, frngs-
 ter jeg aldeles ikke mere hverken for dit Liv
 eller min Rolighed. Cousine! Lad mig bis-
 falde min Veninde, og var ikke bekymret for
 din; jeg staaer Dig inde for hende, saa læn-
 ge hun har Dig. Men, min Gud!
 hvad er det, der angster mig endnu, og quæler
 mit Hjerte, uden at jeg veed hvorfor? Al!
 mit Barn! skal engang een af os to overleva
hinans

Hinanden? Bee den, som en saa grusom Løb skal træffe! hun vil blive Livet uværdig, eller hun vil døe, førend hun døer.

Men kan Du ret sige mig, hvorfor jeg udbrøder i disse toffede Jammerklager? Bort med denne paniske Skraal; hvori der ikke er Menneskeforstand! Lader os, istedet for at tale om Døden, tale om Givtermaal; det vil være mere moersomt. Din Mand har for længe siden havt denne Tanke, og havde han ej nttret den for mig, var den maaskee aldrig faldet mig ind. Siden den Tid har jeg stundum tænkt derpå, men altid med Modbødelighed. En! en ung Enke blive saa tidlig gammel: naar jeg fik Børn af et andet Ægteskab, vilde jeg holde mig for deres Bedstemoder, som jeg havde med min første Mand. Jeg finder Dig ogsaa meget god, i det Du saa hastigen vil vise din Veninde Ære og betragte denne Forbindelse som en Frugt af din milde Kjærlighed! Godt! jeg forstaaer Dig; alle disse Grunde, der støtte sig paa din Omhu for mig, kunde ikke veje op mod den mindste af dem jeg har, til ej at indlade mig i et andet Ægteskab.

Vi ville tale alvorligen, jeg har ikke lavet Sjæl nok til at anbringe blandt disse Grunde, enten Undseelse over at bryde en ubetænksom

Lor

Forpligtelse, jeg blot har indgaaet med mig selv, eller Frygt for Vebrejdelser, naar jeg gjør min Pligt, eller Ulighed i Stand mellem to Mennesker, af hvilke hele Verden hører den til, som den anden gjerne vil skyde sin: men uden at gjentage, hvad jeg saa ofte har sagt om mit uafhængende Lune, og om min naturlige Utilbøjelighed til Egtteskabsaaet, vil jeg blot holde mig til en eneste Indvending, som er hentet fra en hellig Stemme, en Stemme ingen i Verden agter saa meget som Du; hæv denne Indvending, Cousine! og jeg overgiver mig. Midt i al den Enstighed, der foraarsager Dig saa megen Angest, er min Samvittighed rolig. Mindet af min Mand bringer mig ej til at rødme; jeg vil gjerne falde ham til Vidne paa min Uskyld; og hvorfor skulde jeg være bange for i hans Billedes Nærværelse at gjøre alt, hvad jeg engang gjorde i hans egen? Men, Julie! skulde det være det samme, om jeg frankede de hellige Forpligtelser, der foresnede os; om jeg vedede at sværge en anden den evige Kjærlighed, jeg saa ofte tilsvor ham; om jeg uværdigen belede mit Hjerte og røvede hans Erindring det, jeg skænkede hans Eftersmand, og derfor ikke kunde, uden at fornærme een af dem, opfylde det, jeg skyldte den anden?

Det

Det samme Billede, der er mig saa fjært, skulde være en Forsærdelse og Straf for mig, det vilde uophørligen forgifte min Enfsalighed; og hans Minde, der udgjør mit Livs Fjend, vilde werde dets Qval; hvorledes vover Du at tale om at give min Mand en Eftermand, da Du selv har svoret aldrig at give din nogen? Blis som de Grunde, Du indskærper mig, være mindre anvendelige paa Dig, i lige Tilfælde? de holdt af hverandre, vil Du sige — saa meget værre. Med hvilken Uvillje maatte hart ikke see et Menneſke, der var ham fjært, tillane sig hans Rettigheder og gjøre hans Kone utroe? Dog, lad det endog være sandt, at jeg ikke skylder ham selv noget, skylder jeg da det onrebare Pant paa hans Kjærlighed intet? Kan jeg vel troe, at han vilde have taget mig, naar han havde forudseet at jeg engang havde udsat hans eeneste Datter for den Skjebne at see sig blandt en andens Børn?

Endnu et Ord, saa er jeg færdig. Hvo har sagt Dig at alle Hindringer kom fra mig? Da Du er Talsmanden for ham; som er Formaalet for Forbindelsen, maa jeg spørge Dig, om Du ikke snarere i den Henseende har raadført Dig med dit Anske end med din Evne? Om Du end var vis paa hans Gankøffe, solede

Du

Du dog ingen Betænkelse ved at tilbyde mig et Hjerte, der er fortæret af en anden Eiden, Skab? Troer Du at mit Hjerte kan nøjes ders med, og at jeg kan være lykkelig med et Menneske, som jeg ej kan gjøre lykkelig? Cousine! overtænk Tingen bedre; uden at fordr mere Kjærlighed, end jeg selv søler, vil jeg dog, at al den Hengivenhed, jeg viser, skal gjensjaldes mig; og jeg er alt for retskaffen Kons til at kunne ansee det ligegyldigt at behage min Mand. Hvad Himmel har Du for Dit Haab? En vis Forsielse at see hinanden, der dog kan være en Virkning af Venkab allene, en stakket Herrenselse, der kan rejse sig i vor Alder egne af Forskjelligheden i Ajon; er alt dette tilstrækkelig Grund for dit Haab? Om denne Herrenselse havde fremavlet nogen varig Følelse, er det da troligt, at han skulde tie dermed ikke allene for mig, men ogsaa for din Mand, af hvem dette Forslag ikke kunde andet end blive vel modtagen? Har han vel nogensinde sagt et Ord til Nogen derom? Har der vel i vore Sammenkomster under fire Dine været noget paa Bane uden Du? Er jeg vel nogensinde bleven nævnet i eders Samtaler? Kan jeg forrestille mig, at jeg ej skulde mærket hans Evang, eller at en Sammenlighed, det var ham saa vanskeligt

keligt at skjule, ej skulde faldet ham usorgsliggen af Munden? Endelig, om hvem af os To har han vel, siden hans Bortrejse, talet meest i sine Breve? Med hvem har han meest været selskaf i sine Drømme? Jeg forundrer mig over, at Du skulde holde mig for sm og sølsom, og ej falde paa, at jeg maatte gjøre selv alle disse Spørgsmaale? men jeg mærker Deres Aneb, min Allerkjæreste! Det er for at gjengjælde mig, hvad De engang bekyldte mig for, at jeg nemlig havde reddet mit Hjerte paa Deres Bekostning. Men denne Gang driller De mig ikke.

Der har Du mit hele Skrivtemaaf. Jeg har gjort det for at opløse Dig og for at modsiges Dig. Nu staaer eny tilbage at give Dig min Erklæring i den Sag. Du kender for nærværende Tid mit Janderste ligesaa godt, ja maaskee bedre end jeg selv; og da Lidenskaberne hos Dig tie, vil din Fornuft bedre kunne indse hvor jeg skal finde baade det eene og det andet. Naatag Dig at paase mit Forhold, jeg overlader Dig gandske St. relsen deraf. Lader os sætte os ind igjen i vor oprindelige Tilstand og skifte Forretninger med hinanden, vi ville begge to bedre komme ud deraf. Vær min Hofmesterinde; jeg skal være lærvillig; det er Dig
der

der skal vilje, hvad jeg bør gjøre; det er mig
der skal gjøre, hvad Du vil. Jædhyt min
Sjal i din: hvad nytter det at de Uadskillige
have to Sjæle?

Du da! Lader os komme tilbage til vore
Rejsfende! men jeg har allerede talet saa meget
om den eene, at jeg ej tør tale mere om den
anden, af Frygt for at Stiles Forskjellighed
skal vorde alt for fjendelig, og at selv det Ven-
skab, jeg bærer for Englænderne, skal sige alt
for meget til Fordeel for Spejtseren. Hvad
skal man desuden vel kunne sige om Breve,
man ej har seet? Du burde dog i det mind-
ste sende mig Mylord Edouards Brev; men
Du har vel ikke været at sende det uden det
andet, og deri har Du handlet meget viselis-
gen. . . . Du kunde dog endnu gjøre det be-
dre. . . . Oh! leve Duegnerne *) paa tyve
Aar! de ere bedre at komme tilrette med end
de paa tredive.

Jeg maa dog i det mindste faae den Hævn
at sige Dig, hvad Du har udrettet med denne
din kjenne Forbeholdenhed. Du har faaet mig
til

*) Saaledes kaldtes i Spanien tilforn de for Elsker-
udlevede Kvinder, der vaagede over unge Fruens
timmeres Kodskhed.

til at forestille mig hencvante Brev saa
hundrede Gange mere saa end det
virkelig er. Til Trods finder jeg Glæde i, at
opfylde det med Ting som maaskee ikke staae
deri. Men er jeg ikke tilbedet deri, skal Du
nok betale alt hvad jeg nødes til at staae af.

Jeg veed sandeligen ikke hvorledes Du es-
ter alt dette vover at tale om den italienske
Post. Du paastaar, at jeg ej har høvt Uret
i at vente den, men ikke at bide længe nok
paa den. Et lille bitte Kvarteer tidligere gif
jeg Postsækken i møde, jeg snappede det første
Brev og læste det ret i god Tid, og nu var
det mig, der skulde sætte Næsen høit. Druer-
ne ere alt for sure; man holder to Breve til-
bage for mig; men jeg har to andre, som jeg,
i hvad Du end troer, sikkerlig ikke vilde bytte
med dine, om end al Verdens saa stod i dem.
Jeg sværger Dig, at dersom Henriettes Brev
ikke kan staae ved Siden af dit, er det fordi
det overgaaer det, og fordi hverken Du eller
jeg i vort Liv komme til at skrive noget saa
opperligt, og ovenikjøbet gaaer man og giver
sig Mine af at behandle dette Vidunder som en
lille Toffe! O! det er den rene skjære Avinds-
syge. Seer man Dig virkelig aldrig paa Knæ
for

for hende at kysse begge hendes Hænder ndmyn-
geligen den ene efter den anden? Tak være Dig
hun er saa sødelig som en Jomfrue, og saa
alverlig som en Cato, hun agter hele Verden
lige indtil sin Moder; der er aldrig det mindste
at lee af i det hun siger, og det, hun skriver,
gaaer endnu an. Jeg tænker ogsaa, siden jeg
har opdaget dette nye Talent hos hende, og
førend Du fordærver hendes Breve som hendes
Tale, at oprette fra hendes til mit Kammer en
Italiensk Post, som man ej saa let skal snappe
Pakkerne fra.

Lev vel, lille Cousine! Dette Svar skal
lære Dig at have Grædselighed for min atter-
tiltagende Kredit. Jeg vilde gjerne endnu tale
med Dig om dette Land og dets Beboere,
men jeg maa slutte dette Bind; saa har Du
gandske forvirret mig med dine Griller, og for
Mandens Skyld har jeg næsten glemt Fol-
kene her. Da vi endnu have fem eller sex
Dage at blive her, og jeg altsaa faaer Tid til
bedre paa ny at see den Smule jeg har seet,
vil Du intet tabe ved at vente; og Du kan
gjøre Regning paa et andet Bind, inden jeg
rejser.

III. Brev.

Fra Mylord Edouard til Herr Wolmar:

Nej, kjære Wolmar! De har ikke bedraget Dem: den unge Mand er sikker; men jeg er det derimod ikke, og jeg har dørt maattet betale den Erfaring, som har overbevist mig derom. Uden ham vilde jeg seget selv under den Prøve, jeg havde besluttet at sætte ham paa. De veed at jeg, for at fuldstgjøre hans Erfjendélighed, og fylde hans Hjerte med nye Gjenstande, bemærkede mig for at gjøre denne Rejse vigtigere end den virkelige var. At søge gamle Byster og endnu een Gang følge en gammel Bane, var i Forening med de Grunde, der bestemte mig i Hensyn til Saint-Preux, alt, hvad der skyndte mig til at foretage Reisen. At sige det sidste Farvel til mine Ungdoms Forbindelser, at bringe en fuldkommen helbredet Ven tilbage, dette var det Frugt, jeg ønskede at høste deraf.

Jeg har sagt Dem, hvilken Urolighed Drømmen i Villeneuve havde efterladt hos mig. Denne Drøm gjorde mig de levende Glædesottringer mistænkte, hvortil han overlod sig, da jeg havde fortalt ham, at han var den, der

fuld

skulde opdrage eders Børn, og henbringe sit Liv hos eder. For bedre at lægge Merke til ham i hans Hjertes Udtømmelser, havde jeg staaet gaaet hans Vanstueligheder i møde; ved den Erklæring, at jeg vilde flytte ind til Eder, kunde hans Venkab ikke gjøre mig flere Indvendinger; men nye Beslutninger bragte mig til at forandre Sproget.

Han havde ikke seet Marquisen tre Gange før end vi vare enige om hende. Til Uheld for hende vilde hun vinde ham, og just dette røbede hendes Konstgreb. Den Ulykkelige! hvor mange store Egenskaber uden Dyd! hvilken Elskov uden Ære! denne varme og sande Kjærlighed rørte mig, fængslede mig, og nærrede min; men den bar Præget af hendes sorte Sjæl, og omsider opvakte Uffsky hos mig. Der var nu ikke længer to Meninger om hende.

Da han havde seet Laura, kjendte hendes Hjerte, hendes Skjønhed, hendes Forstand og den Hengivenhed uden Lige, der altfor meget var til, for at gjøre mig lykkelig, besluttede jeg at betjene mig af hende for ret at faae Æns i Hensyn til Saint-Preux's Forsatning. Givster jeg mig med Laura sagde jeg til ham, er det ej min Plan at bringe hende til London, hvor enhver kunde gjenkjende hende, men til de Stæder

der

der hvor man hædrer Dyden allevegne, hvor den findes. De skal gjøre deres Forretninger, og vi ville stedse leve fiksammen. Vgter jeg hende ikke, er det Tid, at jeg indslutter mig i mig selv. De kjender min Gaard i Orfordshyre, De kan vælge enten at opdrage een Bøns Børn eller at følge den anden i Ensomhed. Han gav mig det Svar, jeg kunde vente mig; men jeg vilde udspore ham i hans Forhold; thi dersom han for at leve i Clarens fremmede et Sivtermaal, han burde affkne, eller dersom han, i dette krittiske Djeblik foretraf sin Bøns Vre for sin Lykke, var Prøven i begge Tilfælde gjort og hans Hjerte var dømt.

I Forestillingen fandt jeg ham saadan, som jeg ønskede; standhaftig mod den Plan, jeg forestillede mig at have, og væbnet med alle de Grunde, som skulde afholde mig fra at ægte Laura. Jeg følede disse Grunde bedre end han: men jeg saae hende; og jeg saae hende nedslaaen og sm. Mit Hjerte gandske løbrevef fra Marquisen, fængledes ved denne idelige Omgang. I Lauras Stemning fandt jeg noget, der fordobbede den Tilbøjelighed, hun havde indaandet mig. Jeg undsaae mig ved at opofre for den almindelige Mening, som jeg foragtede, den Ugtelse jeg skjøbte hendes Fortjeneste.

neste; og skulde jeg ikke ogsaa det Haab noget,
 jeg havde givet hende, om ikke ved min Tale,
 saa dog i det mindste ved min Omhyggelighed?
 Ikke holde noget, fordi jeg ikke udtrykkelig
 havde lovet noget, var at bedrage, og dette
 Bedrageri var fælt. Da jeg endelig forenede
 et Slags Pligt med min Tilbøjelighed, og
 tænkte mere paa min Enskalighed end paa min
 Ære begyndte jeg at elske hende af Grunde:
 Jeg besluttede at drive min Forstillelse saavidt,
 som den kunde gaae, ja selv til Birkelighed,
 om jeg ej paa anden Maade uden Uretfærdig-
 hed kunde drage mig ud deraf.

Imidlertid mærkede jeg at min Urolighed
 tog til paa det unge Menneskes Vegne, da jeg
 saa at han ikke spillede den Rolle, han havde
 paataget sig, i al sin Kraft. Han satte sig
 imod mine Hensigter; han misbilligede de Baand,
 jeg vilde knytte; men han fjæmpede slet mod
 min voxende Eidskab, og talte om Laura
 med saadan Roes, at i det han syntes at drage
 mig fra hende, forøgede han min Tilbøjelighed
 for hende. Disse Modsigelser oprørte mig. Jeg
 fandt ham ej saa rask, som han burde været.
 Han vovede ikke ligesrem at angribe min Fø-
 telse, han gav endog efter for min Modstand;
 han frygtede for at forstørne mig; han havde ej,
 efter

efter mit Lykke, den Usorgtighed, som Bligt indblæser dem, der elske den.

Andre Jagttagelser forøgede min Mis-
 tvivl; jeg vidste, at han besøgte Laura lønlis-
 gen, jeg mærkede mellem dem Tegn paa god
 Forstaaelse. Haab om at forenes med den,
 hun saa inderlig havde elsket, gjorde hende ej
 glad. Jeg læste vel den samme Omhed i hens
 des Blik, men denne Omhed var ikke mæs-
 re blandet med Glæde, naar jeg kom; den
 bar altid Sorgens mørke Præg. I hens
 des Hjertes blideste Udgydelser, saa jeg hens
 de ofte kaste et Lønblik paa det unge Mennes-
 ske, og dette Lønblik ledsagedes af nogle Taas-
 rer, som man søgte at skjule for mig. Endes-
 lig blev denne Hjemmelighedsfuldhed drevet saar
 vidt, at jeg blev urolig derover. Døm om min
 Forundring! hvad stulde jeg tænke? Havde
 jeg blot varmet en Slange i min egen Barm?
 Hvorvidt vedede jeg ikke at drive min Mistans-
 ke? Svage og Ulykkelige ere vi, men selv
 skake vi vore Ulykker! Hvorfor beklage vi os
 over at de Lasterfulde plage os, naar endog de
 Gode pine hverandre indbyrdes?

Alt dette tjente blot for mig, til at tage
 en fast Beslutning. Skjøndt jeg ej saa Gruns-
 den til dette Lønspil (*intrigue*), mærkede jeg
 E dog

dog at Lauras Hjerte var altid det samme, og denne Prøve gjorde mig hende end fjærere. Jeg foresatte mig at faae nøjere Forblaring af hende inden Enden kom; men jeg vilde bie til det sidste Øjeblik, for selv at indhente i Fortvejen alle mulige Oplysninger. Jeg havde besluttet at overbevise mig, at overbevise ham, Fort, at gaae til det Yderste, førend jeg sagde noget til ham, da jeg forudsaae at deraf vilde flyde et usejlbart Brud, og jeg ikke vilde lægge et godt Hjerte og tyve Hædersaar paa Vægtskaalen med Mistanke.

Marquisen vidste meget nøje, hvad der foregik mellem os. Hun havde Spejdere i Lauras Kloster, og fik at vide, at der var Givstermaal i Gjøre. Der behøvedes intet mere til at sætte hende i Harnisk; hun skrev mig trufulde Breve til. Hun lod det ej blive ved Brevene; men da det ej var første Gang, og da vi vare paa vor Post, bleve alle hendes Angreb unyttige. Den eneste Fornøjelse, jeg ved denne Lejlighed nød, var at see Saint-Preux stride i egen Person, og ikke skaane sit Liv for at redde en Venus.

Overvunden af sin rasende Brede blev hun syg, gik til Sengs og rejste sig ikke mere.

Det

Det var Enden paa hendes Qualer, *) og hendes Forbrødelser. Jeg kunde ikke høre hendes Tilstand uden at nedslaaes over den. Jeg skiktede Doktor Eswin til hende: Saint-Preux mødte paa mine Begne. Hun vilde hverken see den eene eller den anden; Hun vilde ikke engang høre tale om mig, hun overvældede mig med de angsteligste Forbandelser, hver Gang hun hørte mit Navn nævne. Jeg sukede over hende, og sølede mine Saar færdige at oprives; men endnu vandt Fornuften. Jeg maattet været det usleste Menneske, om jeg havde tænkt paa Givtermaal, medens en Kone, der havde været mig saa kjær, laae paa sit Yderste. Saint-Preux, som troede, at jeg ikke kunde modstaae det Onske at see hende, foreslog mig en Reise til Neapel og jeg samtykkede deri.

For tre Dage siden, da vi vare komne her, saae jeg ham trine ind i mit Kammer, med en standhaftig og værdig Mine og med et Brev i Haanden. Jeg raabte: Marquisen er død. — Gud give det, svarede han koldt! det er bedre ikke at være, end at være

C 2

til

*) Af et Brev fra Mylord, Edouard, som ikke staaer i denne Samling sees, at han troede, at de Dudes Giale bleve i Døden tilintetgjorte.

Ill for at gjøre ondt; men det er ikke om hende, jeg kommer for at tale med Dem. Hør nu kun mig. Jeg taug og hørte.

Mylord, sagde han, i det han gav mig det hellige Navn af Ben. De har lært mig at bære det, jeg har fuldført den Forretning De har paalagt mig, og i det jeg seer Dem færdig at glemme Dem, bør jeg bringe Dem tilbage til Dem selv. De har ej kunnet brynde een Bønke, uden ved Hjælp af en anden. Bega ge vare Dem uværdige. Naar kun Standzulig hed kunde komme i Betragtning ved Gisters maalet, vilde jeg sagt Dem: Tænk paa, at De er Pair i England, fornægt al verdslig Ære, eller hav Ugtelse for den almindelige Mening. Men et lumpent Parti De! Vælg bedre Deres Kone. Det er ikke nok at hun er dydig, hun bør være uden Klif. Edouard Bemstons Kone er ej saa let funden. Der seer De, hvad jeg har gjort.

Derpaa overleverede han mig Brevet. Det var fra Laura. Jeg aabnede det ikke uden Bevægelse. « Kjerlighed har vundet, » disse vare hendes Ord, « De har villet ægte mig: jeg æer fornøjet. Deres Ben har foreholdt mig min Pligt, jeg opfylder den uden Klage. Ved at vanære Dem, vilde jeg blive uhykkelig mit
« hie

«Hele Liv; ved at leve Dem Deres Vre,
 «troer jeg at dele den. Opoffelsen af min hele
 «Enfsalighed for en saa grusom Pligt bringer min
 «Ungdoms Daarlighed i Glemfel for mig. Lev
 «vel! fra dette Djeblik ophører jeg at være i
 «Deres og min egen Bold. Lev vel, for evig.
 «O Edouard! bring ej Fortvivlelse i min Een-
 «somhed; hør min sidste Bøn. Giv ingen and
 «den den Plads, som jeg, ej har kunnet fylde.
 «Der var et Hjerte i Verden, som var skabt
 «for Dem, det var Lauras. «

Mit Sindsoprør forbød mig at tale. Han
 benyttede sig af min Taushed, for at sige mig,
 at hun efter min Bortrejse havde taget Sløret
 i det Kloster, hvor hun var Pensionær: at
 Hoffet i Rom, der havde faaet at vide, at hun
 vilde give sig med en Lutheran, havde givet
 Befaling til at forbyde mig Afgangen til hende,
 og han tilstod mig oprigtigen, at han havde
 gjort sig al denne Umage i Forening med hens
 de. Jeg satte mig ikke mod Deres Planer,
 vedblev han, med al den Kraft jeg kunde have
 gjort det, af Frygt, De igjen skulde søge Mars-
 quisen, og fordi jeg vilde fortrænge denne gam-
 le Lidenfskab ved den, De har for Laura. Da
 jeg saa, De gif videre end De burde, lod jeg
 i Forfæiningen Fornuften tale; men da jeg havde
 de,

de, paa Grund af mine egne Fejltrin, Met til at mistroe den, randsagede jeg Lauras Hjerte, og i det jeg sandt alt det Edelsind, der er uadskilleligt fra den sande Kjærlighed, benyttede jeg mig deraf, for at bringe hende til det Offer hun nylig har gjort. Forvisningen om, at hun ei længer var en Gjenstand for Deres Foragt, hævede hendes Mod og gjorde hende værdigere til Deres Agtelse. Hun har gjort sin Pligt, De maa gjøre Deres.

Da han havde sagt dette, nærmede han sig med Underlighed til mig, og trykkede mig til sit Bryst med disse Ord: Ven! i den søle Skjæbne, Himlen tilstikker os, seer jeg den søle Lov, den foreskriver os. Kjærlighedens Valde er forbi, lad Venstabs Rige begynde; mit Hjerte hører nu intet andet, end det hellige Stemme; det kjender intet andet Vaand, end det, der Frøtter mig til Dig. Vælg det Opholdsted, Du vil behoe. Clarend, Orford, London, Paris, eller Rom, jeg finder mig i alt, naar vi kun kunne leve sammen. Velan! rejs hvor Du vil; søg et Fristed, hvor det end er, jeg vil følge Dig allevegne. Jeg gjør en højtidelig Eed derpaa for den levende Guds Ansigt; jeg forsæder Dig ikke, førend ved Døden.

Jeg

Jeg var rørt. Iver og Ild tindrede i det
 te fyrige unge Menneskes. Dje. Jeg glemte
 Marquisen og Laura. Hvad kan man savne
 i Verden, naar man beholder en Ven? Jeg
 saa ogsaa af den Beslutning, han uden Bes-
 tænkning ved denne Lejlighed tog, at han virk-
 felig var helbredet, og at De ikke havde spildt
 Deres Nøje; paa Grund af det Løfte, han
 saa oprigtigen gjorde, at blive ved mig, vove-
 de jeg at troe, at han stærkere var fængslet til
 Døden, end til sine gamle Tilbøjeligheder. Jeg
 kan og med største Tillid bringe ham tilbage til
 Dem: ja' kjære Wolmar! han er værdig til
 at opdrage Mennesker, og det som mere er, at
 være i Deres Huus.

Taa Dage efter dette Optrin, fik jeg Mar-
 quisens Død at vide. Hun havde længe været
 død for mig, og dette Tab rørte mig derfor ikke
 mere. Hidindtil havde jeg anseet Egteskab for
 en Gjæld, enhver paadrager sig ved sin Fødsel,
 til sin Art, og sit Land, og jeg besluttede at
 givte mig, mindre af Lyst, end af Pligt; nu
 har jeg forandret mine Tanker. Forpligtelser
 til at givte sig er ikke lige for alle. Den beroer
 for ethvert Menneske paa den Stilling, Skjæbs-
 nen har sat ham i: for Mængden, for Huands-
 værksmanden, Landmanden, for de Folk, der
 ere

ere til sand Nytte, er ugiøvt Stånd utilladelig; men for de Stænder, der hærsker over de andre: paa hvilke alt uophørlig hviler, og semstedse have nok at bestille, er den tilladelig, ja endog passende. Uden dette formindskes Folkets mængden i Staten, ved Forsøgelsen af de Lemmer, der ere den til Byrde. Menneffene ville altid faae Herrer nok, og England vil snarene faae Mangel paa Agerdykere, end paa Pairs.

Jeg troer mig altsaa fri og min egen Herre i de Raar, Himlen lod mig fødes. I den Alder, jeg er, godtgjøres ej det Tab mit Hjerterte har lidt; jeg indvier det nu, til at vedliges holde det, jeg har tilbage, og jeg kan ej bedre samle det, end i Clarens. Jeg modtager derfor alle Deres Tilbud paa de Vilkaar, som min Lykke i den Henseende bør foreskrive, paa det at den ej skal worde mig unyttig. Efter det Forsæt, Saint-Preux har fattet, er der ingen anden Viaade, at faae ham til at blive hos Dem, end at jeg selv bliver der; og naar han nogensinde er der formeget, behøver jeg blot at tage derfra. Det eeneste jeg endnu er i Forsægenhed med, er mine Rejser til England; thi skjøndt jeg ikke mere har nogen Ansæelse i Parlamentet, er det mig dog nok at jeg er Medlem

lem deraf, for at gjøre min Pligt til Enden. Jeg har vel en Medbrøder og sikker Ven, som jeg kan overlade min Stemme i løbende Forsretninger, men ved de Lejligheder, jeg selv troer at burde indfinde mig, kan vor Steve følge mig, og tage sine Elever med, naar de blive noget større, og De vil betroe os dem. Disse Rejser kunne blive dem nyttige, og de ere ej saa lange, at de skulle sætte Børnenes Moder i nogen Angst.

Jeg har ikke viist Saint: Preur dette Brev: Viis heller ikke De Deres Fruentimmer dets hele Indhold; det er godt at Planen til dette Forsøg ingen vorder bekjendt, uden Dem og mig. Derimod maa De intet skjule af det, der gjør min værdige Ven Vre, endog paa min Bekostning. Lev vel, kjære Wolmar! Jeg sender Dem herved Tegningen til min Pavillon. Ret, forandre hvad De behager, men er det muligt, da lad Arbejdet begynde strax. Jeg ønskede at tage Konsertsalen bort; thi al min Lyst til Musikken er forsvunden, og jeg brøder mig ikke om noget; men paa Saint: Preur's Begjæring lader jeg dog Værelset blive, da han der vil undervise Deres Børn. De skal ogsaa faae nogle Bøger til at forøge Deres Bibliothek

thet med. Men hvad Nyt kan De vel finde i
Bøger? O, Wolmar! Der er nu kun tilbage
for Dem, at læse i Naturens Bog, for at
være den Viseste blandt Dødelige.

IV. Brev.

Fra Herr Wolmar til Mylord Edouard.

Jeg har længe ventet, kjære Bomston! Oplos-
ningen paa Deres langvarige Elskovsfærd. Det
er forekommet mig såare sølsomt, at De, efter
at have saa lang Tid modstaaet Deres Tilbøjer-
ligheder, har biet med at lade Dem overvinde
til Deres Ben kom for at staae Dem bi,
fønt man, sandt at sige, ofte er svagere, naar
man holder sig til en anden, end naar man
blot stoler paa sig selv. Jeg maa dog tilstaae,
at jeg blev urolig over Deres sidste Brev, hvori
De tilkjendegiver mig Deres Ægteskab med Lau-
ra, som en Ting, der er uigjenfaldelig bestemt.
Uagtet Deres Forsikkring tvivlede jeg dog om
Udfaldet, og hvis min Forventning var bleven
skuffet, vilde jeg aldrig i mine Dage have seet
Saint-Preur. I have begge gjort, hvad jeg
haabede, baade om den een og den anden, og

J

J have retfærdiggjort den Dom jeg fældte over eder alt for godt, til at jeg ej skulde være glad ved at see eder begge tage fat igjen paa vor første Plan. Kommer, sjældne Menneſker; forøger og deler ditte Huses Lyksalighed. Hvoordan det end er med de Troendes Haab i det andet Liv, vil jeg, gjerne henbringe det nærværende med dem, og jeg mærker J stemme bedre med mig, ſaaledes ſom J ere, end om J havde det Uheld at tænke ſom jeg.

Forreſten veed De, hvad jeg i Anledning af ham ſagde Dem ved Deres Bortrejſe. Jeg behøvede ikke Deres Prøve, for at fælde en afgjørende Dom over ham, og jeg troer at kjende ham ſaa godt, ſom et Menneſke kan kjende det andet. J øvrigt har jeg mere end een Grund til at lide paa hans Hjerte, og større Borgen for ham, end han ſelv har. Skjøndt han søger at ville ligne Dem i at nægte ſig Egteſtandens Glæder, vil De her maaskee finde Aarsag til at raade ham at forandre ſit System. Jeg ſkal nærmere forklare mig, naar De er kommen hid.

Jeg finder Deres Anmærkninger i Henſyn til den ugiorte Stand gandske ny og meget ſiin. Jeg anſeer dem endog meget ſkarpsindige for Statsmanden, der veier Statens indbyrdes Forhold, for at beholde Rigevægten. Men jeg veed dog
ikke

ikke om Deres Sætninger ere stærke nok til at fritage Enkelte for den Pligt, de skyldte Nationen. Det synes, at Livet er et Gode, man ej modtager uden paa de Bilkkaar, at man igjen skal forplante det; et Slags Arb, der gaaer fra Slægt til Slægt; og at den, der engang har havt en Fader, er forpligtet til ogsaa engang at vorde Fader. Dette har hidindtil været Deres Mening, det var een af Aarsagerne til Deres Rejse; men jeg veed, hvorfra De har faaet denne nye Philosophie, og jeg saae i Billetten fra Laura et Beviis, som Deres Hjerte intet kunde svare paa.

Den lille Cousine er for otte til ti Dage siden rejst til Genf, med sin Familie, for at gjøre Indkjøb og besørge andre Ting. Vi ventte hende hver Dag hjem igjen. Jeg har sagt min Kone alt hvad hun skal vide af Deres Brev. Vi have af M. Miol faaet at vide, at Egtteskabet er ophævet: men hun vidste intet om den Deel Saint-Preux havde i denne Handel. Vær forviist om, at hun ikke uden med den meest levende Glæde vil høre alt hvad han gjør, for at fortjene Deres Beljæringer og retfærdiggjøre Deres Agtelse. Jeg har vist hende Tegningerne til Deres Pavillon, hun finder dem meget smagsfulde; vi ville dog gjøre
 nogle

nogle Forandringer, som det locale fordrer, og som vil gjøre Deres Bolig mere beqvem. De vil sikkerligen billige dem. Vi længes efter at høre Claires Mening, førend vi begynde; thi De veed at man uden hende intet kan gjøre. Smidlertid har jeg sat Folk i Arbejde, og jeg haaber at Murværket for Vinteren skal være temmelig i Stand.

Jeg takker Dem for Deres Bøger, men jeg læser ikke mere dem, jeg forstaaer, og det er alt for silde at lære at læse dem, jeg ikke forstaaer; jeg er dog ikke saa uvidende, som De beskylde mig for at være. Den sande Naturens Bog er for mig Mennekkets Hjerte, og Beviis for, at jeg kan læse i den, er mit Benskab for Dem.

V. Brev.

Fra Madam d'Orbe til Madam Wolmar.

Jeg har meget, Cousine! at klage over dette Sted. Det vigtigste er, at jeg faaer Lust til at blive her. Vnen er fortreffelig: Indbyggernes ere gjæstfrie; Sæderne ere gode, og Frihed, som jeg elsker over alle Ting, synes der at haas

ne taget sit Sæde. Jo mere jeg betragter denne lille Stat, jo mere finder jeg at det er skjönt at have et Fædreland, og Gud see til alle dem, der tænke at have eet og har blot et Fødeland! Jeg for min Deel føler, at dersom jeg var fød her, maatte jeg have en aldeles rommerst Sjal. Jeg vilde dog ej for nærværende Tid vove at sige alt for højt:

Rom er ej mere i Rom; det er der hvor jeg er; thi jeg maatte frygte for, at Du i din Ondskab vilde tænke det Modsatte. Men hvorfor Rom? og evig Rom, lader os blive i Genf.

Jeg vil intet sige Dig om Landets Udseende. Det ligner vores, undtagen at det er mindre bjergfuldt, mere skovrigt og har ingen Malskehytter saa nær. *) Ligesaa lidet vil jeg sige Dig noget om Regjeringen. Hvis vor Herre ej frier Dig, vil min Fader desuden komme at tale med Dig derom. Han henbringer hele Dagen med at politisere med Dyrighedspersonerne i sit Hjertes Gammen, og jeg seer forud, at det kun vil blive til liden Opbyggelse for ham, at Advokaterne tale saa lidet om Genf. Du kan af mine Breve slutte Dig til Deres Samtaler.

Naar

*) Udgiveren troer, at de ere lidt nærmere.

Naar min Taalmodighgd trættes, lister jeg mig bort, og jeg fjeder Dig, for at muntre mig selv.

Det eeneste, jeg har beholdt af deres lange Samtaler, er megen Agtelse for den sunde Fornuft, som hersker i denne By. Ved at see alle Delenes gjensidige Virkning og Medvirkning i Staten, der paa den Maade holdes i Ligevægt, kan man ikke tvivle paa, at der er anvendt mere Konst og Naturgave paa denne lille Republik's Regjering, end paa de største Rigers, hvor alt holdes i Vejret ved sin egen Vægt (*masse*), og hvor Statens Lommer kunne være i en Dødsens Hænder, uden at Sagernes Gang derfor standses. Jeg staaer Dig inde for at det vilde ikke gaae saaledes til her. Jeg hører aldrig nogen tale med min Fader om alle de store Ministre ved store Hoffer, uden jeg tænker paa den stakkels Spillemand, der fingerede rede saa drabeligen paa vort Orgel i Lausanne, og som troede, at han var en meget duelig Mand, fordi han gjorde megen Larm. Disse godt Folk her have kun et lidet Spinet, men de forstaae at frembringe god Harmonie, skjøndt Instrumentet undertiden kun er stekt stemt.

Jeg

Jeg vil nu ikke sige Dig noget videre
 men, naar jeg ikke vilde sige Dig noget, fik
 jeg aldrig Ende paa det. Lad os derfor tale
 om Noget, for at blive snarere færdig. Gens-
 feren er af alle Folk i Verden den, der mindst
 skjuler sin Karakter, og som man lettest læ er
 at kjende. Hans Gæder, selv hans Laster, leds-
 gages af Oprigtighed. Han føler sig natu- lig
 god, og det er ham nok til ej at frygte for at
 vise sig som han er. Han besidder Vedelmød,
 høj Forstand og skarp Dømmekraft; men han
 holder alt for meget af Penge: en Fejl, jeg
 tilskriver hans Stilling, som gjør Stillingen
 nødvendig for ham; thi Jordstrøget vilde ej væ-
 re tilstrækkeligt til at nære Beboerne.

Deraf kommer det, at Genserne, adspredte
 i Europa for at berige sig, efterligne Fremmes-
 des fornemme Væsen (*grands airs*), og naar
 de have lært de Landes Laster, hvor de have le-
 vet, *) føre de dem tilbage med sig i Triumf,
 tilligemed deres Skatte. Saaledes bringer an-
 dre Folks Overdaad dem til at foragte deres
 gamle Simpeltid; den ædle Frihed forekommer
 dem uædel; de smedde sig Lænker af Sølv, og
 holde dem ej for Lænker, men for Prydelse.

Nu

*) Nu have de ej engang den Umage at reise og
 hente dem, man bringer dem selv Lasterne.

Nu da! er jeg nu ikke igjen kommen i den forbandede Politif? Jeg taber mig gandske i den, jeg stikker deri over Dreene og drukner omsider; jeg veed ikke hvorledes jeg skal rede mig ud deraf. Jeg hører her ingen tale om Andet, uden naar min Fader ikke er nærværende, hvilket kun hænder, naar Posten kommer. Det er os, mit Barn! der med vor Stemsme have Indflydelse over alt: thi hvor vi ikke ere, hører man nyttige og afværlende Samtaler, og der findes intet saa godt i Bøger, som man jo kan lære i Omgang her. Engelske Sæder trængte sig fordem ind i dette Land, og Mandfolkene, som endnu her leve mere adskilte fra Fruentimmerne end hos os, have derved faaet en alvorligere Tone indbyrdes, og i Almindelighed mere Haardt i deres Samtaler. Men ogsaa denne Fordeel har sin Ulempe, der snart viser sig. De tale altid med en trættende Bidtløstighed, bruge Beviser og Fjæledninger, noget Ordbram, undertiden smukke Talesmaader, men sjælden findes den Bæthed, og aldrig den hjertelige Simpelted, som tolker Følelsen førend Tanken, og gjør saa meget Indtryk med det den siger. Istedet for at Franskmændene skriver som han taler, tale disse som de skrive, de disputere istedenfor at snakke;

man skulde troe at de altid vare ifærd med at forsvare en Afhandling. De distingvere, dele og føre deres Samtaler stykkeviis, de bruge i disse den samme Methode, som i deres Bøger: de ere Forfattere og stedse Forfattere; naar de tale, synes de at læse, saa nøje følge de Ordernes Etymologi, og lader omhyggelig alle Bogstaver høre. *) Kort, deres Sprog er altid højtideligt, deres Samtaler opskruede, og de snakke, som om de præfede.

Det synderligste er, at de, med den pedantiske og kolde Tone, dog ere levende, hæftige og have de syrigste Lidenstaber; de skulde endog godt kunne tale Følelsens Sprog, naar de ej sagde Alt, eller naar de ej blot talede for Dreene. Men deres Punkturer og deres Kommaer ere saa utaalelige, de male saa langsomt de meest levende Bevægelser, at, naar de høre op at tale, kunde man gjerne rundt omkring dem lede efter det Menneske, der føler hvad de have beskrevet.

I Dyrigt vil jeg gjerne tilstaae Dig, at jeg er en Smule bestuften, for at tænke vel om

*) De her anførte franke Ord i Texten, til Beviis paa denne deres nøjagtige Udtale, har Oversætteren troet, uden Tab for danske Læsere, at kunne forbigaae.

Om deres Hjerte og troe, at de ikke have nogen
Net Smag. Du maa i Fortrolighed vide, at
en smuk ung, gistefærdig Herre, og som man
siger, meget rig, beærer mig med sin Opmærks-
somhed, og snakker saa kjælent for mig, uden
at jeg kan troe, at det ej skulde være hans
eget. O! at han var kommen for atten Maas
neder siden, hvilken Fornøjelse skulde jeg ej
have havt af at gjøre en Junker til Slave og
sætte en ziirlig Herre Griller i Hovedet. Men
nu er mit just ej saa roligt, at det Spøg skul-
de være mig behageligt, og jeg mærker at alt
mit Galsskab svinder med Fornuften.

For igjen at komme tilbage til den Smag
paa Læsning, der bringer Genferne til at tænke,
da er den udstrakt til alle Stænder og uds-
trer sig hos alle med Fordeel. Franskmændene
læser meget, men han læser blot nye Bøger,
eller rettere, han løber dem igjennem, mere for
at sige, at han har læst dem, end for at læse
dem. Genferen læser blot gode Skrifter; han
læser dem og fordøjer dem; han ræsonerer ikke
om dem, men han forstaaer dem. Dom og
Balg forenes i Paris; de udvalgte Bøger ere
næsten de eeneste, der komme til Genf. Dette
sjør at Læsningen her er mindre blandet og til
mere Nytte. Fruentimerne læse ogsaa i deres

Eensomhed; deres Tone røber det, men paa en anden Maade. De smukke Damer ere her Stadsmøer (*vertes-maitresses*) og skjønnne Hansder, ligesom hos os. Selv de smaae Borgers døttre hente i Bøger mere ordentlig Snakkesoi, og et vist Balg i Udtrykkene, som man forfærdes over at høre i deres Mund, ligesom man stundom forundres over Børns Udtryk. Man maa besidde Mandfolkernes sunde Forstand og Fruentimmernes hele Lystighed, og al den Aand, begge Kjøn har, for ej at finde Mændene noget pedantiske og Fruentimmerne noget snorrige.

J Gaar snakkede to meget smukke Haandværksmændsdøttre sammen, ligesom mit Vindue uden for deres Boutik, i en saa lystig Tone, at jeg blev nysgjærrig. Jeg lyttede, og hørte, at een af dem foreslog leende, at de skulde holde deres Dagbog. — Ja, svarede strax den anden, Dagbogen hver Morgen, og hver Aften Kommentæren. Hvad siger Du derom, Cousine? Jeg veed ikke om det er her Haandværksfolkens Tone; men jeg veed at man maa gjøre en bandsat Brug af Tiden, for ej at faae andet Godt udaf sine Dage end Kommentæren over sin Dagbog. Sikkerlig havde denne

Lille Pige læst Fablerne i Tusind og Een Nat.

Dette højstravende Bæsen uagtet, blive dog Genferinderne altid raske og tillokkende; og man opdager lige saa store Egenstaber her, som i de prægtigste Stæder. Fruentimmerne her forene Ynde og Smag med deres jævne Pynt; de samme Fortrin spores i deres Omgang og Bæsen. Ligesom Mandsofkene ere mindre behagelige end omme, ere Fruentimmerne mindre smægtende end følsomme, og denne Følsomhed giver selv de anstændigste blandt dem en behagelig og fin Mandsthemning, der gaaer til Hjertet, og henter derfra al sin Føynhed. Saalænge Genferinderne blive Genferinder, skulle de vorde de elskværdigste blandt Europas Skjønne; men snart ville de være Frankerinder, og da skulle disse løbe af med Sejeren.

Saaledes fordærves alt med Sæderne. Den bedste Smag staaer i Forbindelse med Dyden; den svinder med denne og giver Plads for den Konstlede og stive, som ej er andet end Dødens Skabning. Med sande Indsigter er det omtrent det samme. Er det ikke vort Kjønns Blusfærdighed, der tvinger os til at bruge Suedighed for at afbøde Mandsofkens lokkende Kjærtegn; og naar de have Konsten nødig for at lade

lade sig høre, behøve da vi den mindre for at lære ej at forstaae dem? Er det ikke dem, der løbne vor Forstand og Tunge fra deres Baand; gjøre os mere bristige til Svar, og nøde os til at gjøre os lystige over dem? thi, Du maa sige hvad Du vil, et vist ærgeligt og spottende Rofetteri fornykker de Sufferende mere end Taushed eller Foragt. I hvilken Forsnielse at see en smuk Celadon gandske uden for sig selv, forvirret, forfaset og forlagen ved ethvert Svar; hvilken Glæde at væbne sig mod ham med Pile, mindre brændende, men mere hvass end Kjærligheds: at ægge ham med Tispsidse, der smerte ham formedelst deres Kulde! Selv Du, der aldrig lader Dig mærke med noget, troer Du at dette naturlige og sømme Væsen; din bestedne og blide Mine forraade mindre Skjalmen bag Dret end alt mit Fias? I Sandhed, min elskelige! skulde vi regne de Støvere (*galans*), som hver af os har havt til Bedste, tvivler jeg meget paa, med al din skindhellige Mine, at det blev Dig, der kom til fort! Jeg kan endnu ikke bare mig for at see, naar jeg tænker paa den Staf Fel fra Conflans *), der kom i subdt Raseri, for

*) I Savoien.

for at lade mig høre, at Du holdt alt for meget af ham. — Hun er saa indsmigrende, sagde han, at jeg egentlig ikke veed, hvorover jeg meest skal beklage mig: hun taler med saamegen Fornuft, at jeg undseer mig ved at jeg ingen har i hendes Nærværelse, og jeg finder at hun saameget er min Veninde, at jeg ej tør være hendes Elsker.

Jeg troer ikke, at der nogensteds i Verden er mere eenige Egtefæller og bedre Huusholdninger end i denne By. Det huslige Liv er her behageligt og sødt; man seer artige Mænd, og Koner, der ligne Julier. Dit System realiseres her meget Godt. Begge Kjønn søge paa alle muelige Maader at underholde hinanden med Arbejde og afvejlende Møder, der forbyder dem at blive fede af hverandre, og gjør at de samles med mere Fornøjelse. Saaledes frydres den Vise sin Belyst: at være afholdt, for at nyde, det er din Philosophi; det er Fornuftens Enfsalighedslære (*l'epicureisme* *).

Uha!

*) I denne guldne Regel bestaaer Konsten at forlænge Livet, og ikke kjedes ved dets Forlængelse. Denne smukke Regels Jagttagelse allene, vilde gjøre næsten alle Diætetikens øvrige Regler overflødige, og være den fasteste Dømming mod de mere

Uheldigviis begynder denne gamle Erbarhed at tabe sig. Man nærmer sig til hinanden, men Hjerterne fjærnes fra hverandre. Her, som hos os, er alt en Blanding af ondt og godt, men paa forskjellige Maader. Genseren henter sine Dyrer hos sig selv; hans Laster bringes ham udenfra. Han rejser ikke allene meget, men han antager lettelig andre Folks Sæder og Væsen; han taler alle Sprogene med Lethed. Han udtrykker uden Mæje deres forskellige Tonesald, skjøndt hans egen Tone er slæbende og meget stødende; især mærkes det hos Fruentimmerne, der rejse mindre. Mere ydmyg ved sin Smaahed, end stolt af sin Frihed, skammer han sig hos Fremmede ved sit Fædreland. Naaskee det Rygte, der beskylder ham for Bindesngs bidrager til denne lastværdige Undseelse. Uden Tvivl var det bedre om han ved sin Uegennyttighed kunde udslutte det Gensiste Navns Skjændsel, end han nedsetter det end

mere og mere overhaandtagende Selvmord. Over de Riges Borde, i Skuespilhuse, i Klubber, paa Concertsale, og i Assembleeværelser, i alle Nøddens Boliger, ja det som mere er, i alle Menneskers Hjerter burde det staae skreven: nyd sjældn for at nyde virkelig. Al overdreven Nydelse vækker Ækkelhed.

Doversatteren.

end mere ved sin Frygt at bære det; men Gensferen gjør det foragteligt, just i det han vil gjøre det agtværdigt; og han er saa meget mere skyldig, naar han ej hædrer sit Fødeland med sin egen Fortjeneste.

Hvor gjærrig han end kan være, seer man ham dog sjælden at bane sig Vej til Lykke ved lumpne og nedrige Midler. Han er ikke engang for at søge de Store, og krybe ved Hofferne. Det personlige Slaveri er ham ikke mindre forhadt end det borgerlige. Bøjelig og tiltrækkende som Alcibiades, taaler han ligesaa lidet Slaveri; søger han sig, efter andres Skikke, er det mere for at efterligne end for at underkaste sig dem. Da Handelen af alle de Maader, hvors paa man kan berige sig er den med Friheden mest overeenstemmende, er det ogsaa den, Gensferne foretrække. Næsten alle ere Kjøbmænd eller Bankerere, og denne store Gjenstand for deres Ønsker, forvolder ofte at de nedgrave det sjældne Pund, Naturen saa rundeligen begaves de dem med. Dette bringer mig tilbage til Besyndelsen af mit Brev. De have Snildhed og Mod, de ere levende og skarpsindige; der er intet ædelt og stort, der overgaaer deres Evne; men de ere mere lidenskabelige for Penge end for Æren; for at leve i Overflod, døe de unavns

Lun:

Kundige, og istedenfor alt Exempel efterlade de deres Børn Kjærlighed til de Skatte, de have samlet dem.

Alt dette har jeg af Genferne selv; thi de tale meget upartist om sig selv. Jeg veed ikke, hvorledes de ere hos andre, men jeg finder dem hjemme elskværdige og jeg kjender kun een Maade de at forlade Genf paa uden Savn. Hvilken er den Maade, Cousine! Oh! Du kan gjerne paatage Dig din yndmyge Mine; thi siger Du, at Du ej har kunnet gjætte det, saa lyver Du. I Eftermiddag gaaer den hele lystige Sværm ombord paa et smukt Brigskib, der er prægtig udrustet; thi vi have valgt Rejsen til Bands for Nærstidens Skyld og for at være samlede. Vi tænke i Aften at være i Morgues, i Morgen i Lausanne, *) for Ceres moniens Skyld, og i Overmorgen Du forstaaer mig! — Naar Du langt fra seer Luerne glimte, Bimplerne vaje; naar Du hører Kanonerens Torden, saa løb overalt i hele Huset, som Du var gal, og raab: Waaben! Waaben!

*) Hvordan det? Lausanne ligger ikke ved Bredden af Søen, der er en halv Meil og meget slet Vej fra Havnen til Bnen, og dernæst maa man vel forudsætte, at alle disse smukke Planer ej blive kuldkastede af Vinden.

Waaben! Fienderne komme! Fienderne komme!

E. S.

Skjøndt Bærellernes Udfikning ufriidig hører blandt mit Kalds Rettigheder, vil jeg gjerne denne Gang give Slip derpaa. Jeg venter allene, at min Gader kommer til at være hos Vindlord Edouard for Landkoiternes Skuld, og at hele Bærelset fra øverst til nederst bliver betrukket dermed.

VI. Brev.

Fra Madam Wolmar til Saint-Preux.

Spilken vellystfuld Tølelse nyder jeg ikke ved at begynde dette Brev! Dette er den første Gang i mit Liv jeg har skrevet Dem til uden Frygt og uden Skam. Jeg gjør mig en Ære af det Venfkab, der forener os, som af en Omvendelse uden Lige. Man kan avale de hæftige Lidenfkaaber, men fhelden luttret man dem. At glemme det, der var os fjært, naar Æren udfordrer det, er en Kraft, som selv findes hos almindeliggede Sjæle; men at være, hvad vi
nu

nu ere, efter at have været, hvad vi have været, er Dydens sande Triumf. Aarsagen, der bringer os til at ophøre at elske, kan være en Last; men den Grund, der forandrer en øm Kjærlighed til et ikke mindre levende Venstskab, kan aldrig være tvetydig.

Kunde vi vel nogensinde have gjort disse Fremskridt af egen Styrke allene? Aldrig, aldrig, Kjære Ven! selv at forsøge det vilde været Formastelse. At flye hinanden var for os Pligtens første Lov, som intet skulde have tilladet os at overtræde. Vi ville altid uden Tvivl have agtet hinanden; men vi havde maattet ophøre at see hinanden og skrive til hinanden; vi vilde have bestræbt os for aldrig mere at tænke paa hinanden, og den største Ære, vi gjensidig kunde have viist hinanden, var at ophæve al Omgang.

Betragt derimod, hvordan vor nærværende Stilling er. Kan der vel være nogen behageligere i Verden? og føle vi ikke tusinde Gange om Dagen Værdien af den Kamp, vor Lykke har kostet os? At see hinanden, elske, føle det, lykønske sig dermed, henbringe Dagen sammen i broderlig Fortrolighed og uskyldig Fred, underholde hinanden, tænke derpaa uden

Bebrejs

Bebrejdelſe, tale derom uden Rødme og i vore egne Dine at gjøre os en Ære af den ſamme Hengivenhed, ſom vi i ſaa lang Tid bebrejdede os, dette er det Trin hvorpaa vi nu ere. O! min Ven! hvilken Hadersbane have vi ikke allerede gjennemvandret! Lader os fryde os deraf med for at kunne holde Stand og fuldende, hvad vi have begyndt.

Hvem ſkyldte vi vel en ſaa ſjælden Enkſalighed? De veed det. Jeg har ſeet deres ſølsomme Hjerter med Enſt at gjennemtrænges af den bedſte Mandſ Belgjærninger. Og hvorledes ſkulde diſſe være Dem og mig til Byrde? De paalægge os jo ingen nye Pligter; de tjeſne kun til at gjøre os dem, der vare os tilſorn hellige, end kjærere. Det enefte Middel til at ſkjønne paa hans Beſtræbelſer er at være dem værdige; og deres hele Værdi beſtaaer i deres høbdige Virkning. Lader os blive derved, i Yttringen af vor Venſkabsiver. Lader os med vore Dyder gjengjelde vor Belgjører, det er alt, hvad vi ſkyldte ham. Han har gjort nok for os og for ſig, naar han har gjort os tilfredſe med os ſelv fraværende og nærværende, enten vi leve eller døe, ſkulle vi bære et Vidnesbyrd i os ſelv, ſom aldrig ſkal tabes for nogen af os alle Ære.

Diſſe

Disse Betragtninger foregik hos mig, da min Mand bestemte Dem sine Børns Opdragelse. Mylord Edouard mældte mig sin og Deres forestaaende Hjemkomst, og de samme Betragtninger opstode paa ny hos mig tilligemed andre, som jeg bør meddele Dem, medens det endnu er Tid at anstille dem.

Det er ikke mig, de angaae; det er Dem. Jeg troer mig mere berettiget til at give Dem Raad, siden disse ere ueaennyttae og ikke læn- gere have min Sikkerhed til Gjenstand, men gives blot i Hensyn paa Dem selv. Mit samme Venskab er Dem ej mistænkeligt, og jeg har forskaffet mig Kundskab nok til at lade min Me- ning høre.

Tillad mig at udkaste et Skilderie af den Tilstand, hvori de skal indtræde, paa det at De kan prøve Dem selv og overveje, om der in- tet er, som kan affrække Dem. O, ypperlige ungs Mand! elsker De Dyden, saa ræk et kyndt Dre til Deres Venindes Raad. Skjælvende begynder hun at tale om en Ting, som hun ønskede at tie med. Men hvorledes skal hun kunne tie uden at bedrage Dem? Er det Tid at see de Gjenstande, De burde frygte for, naar De allerede har forvildet Dem? Nej min Ven! Jeg er den eneste Person i Bers- den,

Den, der er fortrolig nok med Dem, til at forrestille hine Gjenstande for Dem. Har jeg ikke, naar det gjælder, Ret til at tale med Dem, som en Søster og som en Moder? Ak! dersom et ædelt Hjertes Formaninger var i Stand til at besmitte Deres Sjæl, burde jeg for lang Tid siden aldrig have givet Dem flere.

Deres Bane siger De er endt. Men tilskaae at den er endt for Tiden. Kjærligheden er slukt, men Sandserne overleve den, og deres Raseri er saa meget frygteligere, som den eeneste Følelse, der tæmmede den, ikke er mere; overalt er der Lejlighed til Fald for den, der ikke længere er bunden til Noget. Et varmt og følsomt Menneſke, der er ung og ugift, vil være afholdende og kndſk, han veed, han føler, (tusinde Gange har han sagt det), at Sjælens Styrke, som frembringer alle Dyder, beroer paa den Reenhed, som nærer dem alle. Naar Eskov har værnet om hans Sæder i Ungdommen, lader han Fornuſten værne om den til alle Tider: for de tunge. Pligter kjender han en Løn, der holder ham skadesløs for deres Strænghed; og, om det endog foster Kamp at overvinde sig selv, skulde han da nu gjøre mindre for den Gud han tilbeder, end han engang gjorde for den Pige, der fængslede ham? Disse er efter
mit

mit Skjønne, Grundsætningerne i Deres Moral; de ere ogsaa Regler for Deres Opførsel; thi De har altid foragtet dem, der, fornøjede med Skinnet, tale anderledes end De handle, og paalægge andre de tunge Byrder, de ej selv ville røre ved.

Hvilket Liv har denne vise Mand valgt for at iagttage de Love, han foreskriver sig? Mere Dydig og Christen end Philosoph, har han sikkerlig ikke valgt sin Stoltthed til Lede; han veed at Mennesket er friere i at undgaac Fristelser, end at overvinde dem, og at det ej berøer saa meget paa at dæmpe brusende Lidenskaber, som paa at væle dem i Fødselen. Undviger han altsaa de farlige Lejligheder? Flyer han de Gjenstande, der kunne gjøre Indtryk paa ham? Bruger han ndmng Mistillid til sig selv til Værn om sin Dyd? Tvertimod, han tager ej i Betænkning at sætte sig blot for den forvovneste Kamp. Tredive Aar gammel indslutter han sig i Ensomhed med Koner paa hans Alder, af hvilke den eene har været ham alts for kjær, til at en saa farlig Erindring skulde udflettes; den anden lever med ham i den nøieste Fortrolighed, og den tredje er ham hengiven paa Grund af den Ret, Belgjerninger har over erkjendtlige Sjæle: Han udsætter sig for
alt

Alt hvad der kan vække de usikkert neddæmpede
 Lidenskaber; han hilder sig i de Snarer, han
 mest skulde frygte for. Der er sj een Side
 af hans Stilling uden den burde indblæse ham
 Mistro til sig selv; ikke et Skridt, uden det
 for evig fornædret ham, naar han et Djeblik
 er svag. Hvor er da den store Sjælestyrke,
 han vover saa trygt at støtte sig paa? Hvad
 har den udrettet, som sikker ham for Fremtiden?
 Drog den ham bort fra Oberstens Huus
 i Paris? *) Var det den, der sidste Sommer
 indgav ham Optrinnet i Meillerie? **) Har
 den vel, denne Vinter, reddet ham fra en anden
 den Gjenstands Fortryllelse, og, dette Foraar,
 fra en Drøms Forsædelse? Har han ved den
 overvundet sig, i det mindste een Gang, for
 at haabe at overvinde sig selv? Han kan,
 naar Pligten fordrer det, bekæmpe en Bøns
 Lidenskaber, men hans egne? Al!
 Hvor maa han ikke ved at kaste et Blik paa
 den skønneste Halvdeel af sit Liv, tænke bestes
 dent paa den anden halvdel!

Man

*) See anden Deels 26 Brev.

**) See det 17 Brev i fjerde Deel.

Man udholder en besværlig Tilstand, naar man veed den ej ophører. Sex Maaneder, eet Aar, er intet. Man seer en Grændse imøde og fatter Mod. Men, naar denne Tilstand skal stedse vare, hvo er den, der kan udholde den? Hvo er den, der kan sejre over sig selv indtil Døden? O min Ven! er Livet kort til Fornøjelse, hvor langt er det ej for Udyden! man maa uophørligen være paa sin Post. Nødsdens Djeblik svinder og kommer aldrig mere tilbage; Udyden svinder ogsaa, men kommer uophørlig igjen: man glemmer sig et Djeblik, og er uslykkelig. Kan man i denne skrækkende Tilstand henbringe rolige Dage? Og indeholde ej selv de, man har reddet fra Faren, en Grund til ej at udsætte de øvrige for den?

Hvor mange Lejligheder kunde indtræffe, der ere ligesaa farlige; som de, De have undvejet, og hvad der endnu er værre, ligesaa uforsigtige: troer De, at de frygtelige Erindringer ej findes uden i Meillerie? de findes overalt, hvor vi ere; thi vi bære dem med os. O! De veed alt for vel, at en saaret Sjæl trækker hele Verden ind i sin Lidenskab, og at, selv naar Smerten er forbunden, alle Gjenstande i Naturen gjenkalder os det, vi engang sølede ved at see dem. Dog troer jeg, ja jeg tør troe

troe det, at disse Farer aldrig møde mere, og mit Hjerte staaer mig inde for Deres. Men dette bløde Hjerte maa være hævet over Svag-
hed, for ret at være hævet over Nedrighed, og er jeg den eeneste her, som De maaskee vel skul-
de gjøre sig Umage for at agte? Tænk, Saints-
Preur, at alt hvad der er mig fjært, bør være
omgivet af den samme Agtelse, som De skyld-
er mig. Tænk, at De stedse uskyldigen maa
stikke Dem i en fortræffelig Kones uskyldige
Spøg; tænk paa den evige Foragt, som De
vilde have fortjent, om Deres Hjerte et Djes-
blik vovede at glemme sig og vanhellige det,
som bør hædres i alle Henseender.

Jeg vil at Pligt, Velighed og gammelt
Venskab skulde lægge Bånd paa Dem; at den
Hindring, Dnden har lagt i Vejen, skal røve
Dem et falskt Haab, og at De, i det mindste
ved Fornuften skal kvæle unyttige Ønsker; men
er De ved alt dette befriet fra Sandfernes Bæl-
de, og Indbildningskraftens Snarer? Skjøndt
De er tvungen til at agte os begge, og forglem-
me i os vort Køn, vil De dog see det hos
Dem, der tjene os; og i det De forundrer
Dem, vil De troe Dem retfærdiggjort; men
er De derfor i Grunden mindre lastværdig?
Forandrer Forstjæl i Stand Pasternes Natur?

Tverfimod, De vil nedværdige Dem saa meget mere, som Midlerne til paa den Maade, at faae Deres Billie frem, ere mindre anstændige. Hvilke Midler! Hvad! De!

O, Bee det skjændige Menneſke, der kjøber et Hjerſte, og gjør Elſkov til en Handelsgreen! Det er ham, der bedækker Jorden med de Forbrudelser, ſom Lidertlighed bringer Ulykkelige til at begaae. Skulde ej den altid være tilfald, der eengang lader ſig kjøbe? Naar hun ſiden føler ſig i Skjendſel, hvo er da Uarfagen til hendes Elendighed; den Uteerlige (brudal), der miſhandler hende i lidertlige Huſe, eller Forførelſen, der har ſlaabt hende did, ved forſt at nyde hendes Yndigheder for Betaling.

Lor jeg tilføje en Betænkning, ſom, ifald jeg ej bedrager mig, vil røre Dem? De har ſeet, hvilken Umage jeg har gjort mig, for at indføre Orden og gode Sæder her. Sædelighed og Fred throne her; Alt aander Rykſalighed og Uſkyld. Min Ven! tank paa Dem ſelv, paa mig, paa hvad vi have været, paa hvad vi ere, paa hvad vi bør være. Skal jeg en gang beklage min ſpildte Møje og ſige: Det er fra ham Uordenen i mit Huus kommer.

Lader os, ifald det er nødvendigt, tale rent ud, og opofre ſelv Undſeelfe for ſand Kjærl

Værslighed til Dyden. Mennesket er ej skabt til
 ugigt Stand, og det er næsten vundgaaeligt, at en
 saa naturstridig Tilstand medfører enten offentlige
 eller lønlige Udsvævelser. Hvorledes skal man als
 tid kunne undsne den Fjende, man stedse bærer
 med sig? Betragt de Formastelige, der gjøre
 det Lovte, ikke at være Mennesker. Til Straf,
 fordi de have fristet Gud, forlader Gud dem;
 De kalde sig hellige, men ere liderlige; Deres
 hykkelske Afholdenhed er blot Uteerlighed, og for
 di de have vanæret Menneskeheden, fornædre de
 sig under den. Jeg begriber nok, at det koster
 kun lidet at gjøre sig streng i Henseende til
 Lovte, som man blot for et Syns Skyld iagts
 tager; *) men den, der ønsker virkelig at være
 dydig, føler sig overvældet nok med Pligter,
 som Menneske, uden at paatagge sig nye. Dette
 er,

*) Nogle Mennesker ere indse uden Fortjeneste, and
 dre ere det af Dyd, og jeg tvivler ei paa, at det
 sidste er Tilfældet med mange katolske Præster;
 men at paabøde et saa talrigt Selskab, som den
 romerske Kirkes Geistlighed er, at leve ugigt, er
 ej saa meget at forbyde dem at tage Koner, som
 at befale dem at søge Næstens. Jeg undrer
 over, at Lovene og Dyrigheden i alle de Lande,
 hvor gode Sæder endnu staae i Agtelse, taale et
 saa forargeligt Lovte.

er, kjære Saint:Preur, en Kristens sande Nidmyghed, dette er, altid at finde Arbejdet over sine Kræfter, langt fra at vise sin Stolthed, ved at fordoble det. Gjør Anvendelse af denne Regel, og De vil finde, at en Stilling, der allene maatte foruroilige et andet Menneske, maa af tusinde Grunde bringe Dem til at skjælve. Jo mindre De frygter, jo mere har De at frygte for; og er De ikke forsærdet for Deres Pligter, maa De aldrig haabe at opfylde dem.

Disse ere de Farer, der vente Dem her. Betænk det, medens endnu er Tid. Jeg veed nok, De aldrig med frit Forsæt vil udsætte Dem for at gjøre Ondt; og det eeneste Onde jeg frygter af Dem, er det, De ej har forudsæet. Jeg siger ej dette, for at stemme Dem efter mine Grunde, men for at De skal veje dem. Finder De deri noget, hvormed De er fornøjet, er jeg ogsaa fornøjet; tør De stole paa Dem selv, tør jeg ogsaa: siig: jeg er en Engel, og jeg modtager Dem med aabne Arme.

At! altid Selvfornægtelse og Nøje! —
Altid Pligter, der ere grusomme at opfylde!
altid ske de Mennesker, der ere os kjære! Nej
min elskværdige Ber! Hæld den, der i dette
Giv!

Elv, kan skænke Dunden en Løn! jeg seer een,
 der er det Menneſke værdig, ſom veed at kjæm-
 pe og lide for den. Troer jeg ej for meget om
 mig ſelv, vil den Løn, jeg vover at beſtemme
 Dem, udflette al den Gjæld, mit Hjerte ſtaaer
 i hos Deres, og De vil ſaae mere, end De
 havde ſaaet, om Himlen havde velſignet vor
 første Tilbøjelighed. Da De ej ſelv kan ſkabe
 Dem en Engel, vil jeg give Dem een, der
 kan værne om Deres Sjæl, luttre den, og
 under hvis Varetægt De kan leve med os i
 Himmelsk Fred. Det er Dem, ſom jeg troer,
 nok ikke vanſkeligt, at gjætte hvad jeg vil ſige;
 det er den Gjenſtand, ſom tilſorn næſten har
 rodfæſtet ſig i det Hjerte, den engang bør ſnyde,
 derved min Plan lykkes.

Jeg indſeer alle Vanſkelighederne ved dens
 ne Plan, uden at De affrække mig; thi Plas-
 nen er roesværdig. Jeg kjender alt det Herres
 domme, ſom jeg har over min Veninde, og
 frygter ej for at misbruge det, naar jeg ſver
 det til Fordeel for Dem. Men herdes Beſlut-
 ninger ere Dem bekjendte, og førend jeg fulds-
 taar dem, vil jeg være viis paa Deres Stems-
 ning, for at kunne være Borgen for Dem og
 Deres Gølelſer, naar jeg beder hende om at
 tillade, at De maa gjøre Dem Haab om: hæng-
 de;

de; thi naar den Ulighed, Skjæbnen har forarsaget mellem Eder begge, berøver Dem den Ret, at maalde Dem selv, tillader hun endnu mindre at denne Ret tilstaaes Dem, naar hun ei veed hvilken. Brug De kunde gjøre af den.

Jeg kjender Deres hele Delikatesse, og ifald De har Indvendinger at gjøre mig, veed jeg nok, at De meget mere gjøres for hende, end for Dem selv. — Lad disse tomme Retanskeligheder fare. Skulde De vel være mere om end jeg for min Venindes Ære? Nej, hvor Fjær De end er mig, maa De dog ei trygte for, at jeg foretrækker Deres Fordeel for hendes Ære. Saa meget jeg sætter Pris paa fornufsigte Menneskers Agtelse, saa meget foragter jeg Mængdens ubesindige Domme, som lader sig blande af en uagte Giards, og har irtet Æje for det, som er Ædelt. Var Forstjellen end hundrede Gange større, er der dog ingen Rang, som Naturgave og gode Sæder jo have Ret til at naae, og paa hvilken Grund, skulde en Kone vove at skamme sig ved den, som Mand, som hun gjør sig stolt af at have til Ven? De veed min og hendes Grundsatninger i den Henseende. Falst Undseelse og Trygt for Skam, indgive os flere Nette, end gode
Hands

Handlinger, og Dyden bringer os ej til at røds
me, uden over det, der er ondt.

I Hensyn til Dem, vilde Stoltthed al-
drig komme paa et mere uret Sted, end ved
denne Lejlighed, og det vilde være en Utafnem-
melighed af Dem, om De var bange for at
modtage en Belajerning mere af hende. Og
tilstaae mig, saa ser De end er, at det er be-
hageligere og anstændigere at skyldes sin Kon-
ne, end sin Ven sin Sykke; thi man bliver den
Gænes Beskytter, men beskyttet af den Anden;
og, man siger hvad man vil, en retskaffen
Mand kan aldrig have bedre Ven, end sin
Kone.

Er der i Deres Sjæl nogen Modkædelig-
hed tilbage, for at indgaae nye Forbindelser,
kan De ej ile nok med at udryhde den, til Der-
res egen Ære og min Rolighed; thi aldrig bliv-
ver jeg fornøjet, enten med Dem eller med mig
selv, førend De virkelig vorder den, De bør
være, og elsker de Pligter, De har at opfylde.
O! min Ven! jeg burde mindre frygte for Der-
res Ulyst til et nyt Parti, end for Deres Hang
til gammel Kjærlighed. Hvad gjør jeg ikke
for at udslette min Gjæld til Dem? Jeg holder
der mere end jeg havde lovet. Er det ikke ogsaa
saa

Taa en Julie, jeg giver Dem? Vil De ej faae i hende den bedste Deel af mig selv? og vil De ikke derved blive den anden kjærere? Med hvilken tvangløs Fryd skal jeg da ikke overlade mig til min Sølelse for Dem! Ja, sværg hende den Troskab, De engang har svoret mig; lad Deres Hjerte opfylde alle de Forpligtelser mod hende, det engang indgik med mig; Lad det, om muligt, give hende alt, hvad De skulde mig. O, Saint-Preux! Jeg fratræder til hende denne gamle Gjæld. Kom ihu, den er ej let at betale! —

Dette, min Ven! er den Maade, hvorpaa jeg forestiller mig, vi igjen uden Fare kunne forenes, naar jeg giver Dem i vor Familie den samme Plads, De har i vore Hjerter. Formedelst det kjære og hellige Baand, der skal knytte os Alle til hverandre, ville vi leve sammen, som Søstre og Brødre; De skal ikke længere, enten være Deres egen, eller vor Fjende: naar de sødeste Sølelser vorde lønlige skulle de ikke mere være farlige, naar vi ej længere nødes til at kvæle dem, behøve vi ej mere at frygte for dem. Langt fra at modstaae saa henrivende Fornemmelser, skulle de være Rilden til vore Pligter og Fornøjelser: da skulle vi elske hverandre fuldkomnere, og i sand Forening smage

Vens

Wenſkabs, Kjærligheds og Uſkylds Glæder, Bønner Himlen Deres Beſtræbelſer for vore Børn, med den Lykke at være Fader, da vil De ſelv indſee Værdien af det, De har gjort for os. O! kronet med Menneſkehedens ſande Hæld, vil De lære med Fornøjelſe at bære dette Livs ſøde Byrde, der er Deres Medmenneſker gavnligt; De vil indſee, hvad Midtingers Ondſkab ej kan begribe, at der er en Tofſalighed, ſom eene er forbeholden Gydens Bønner i denne Verden.

Overvej rolig det Forſlag, jeg gjør Dem; ikke for at vide, om det er efter Deres Duſte, (derpaa behøver jeg ej Deres Spar), men om det kan blive efter Madam d'Orbes, og om De kan gjøre hende lykkelig, ſom hun vil gjøre Dem. De veed, hvorledes hun har opfyldt ſine Pligter i alle ſine Stillinger; af det hun er, maa De domme om, hvad hun har Ret til at fordræ. Hun elſker, ſom Julie, hun bør elſkes, ſom Hun. Føler De, De kan for tjene hende, ſaa tal; mit Wenſkab ſkal gjøre Reſten; det venter ſig alt af hendes: men har jeg troet for meget om Dem, veed jeg dog i det mindſte De er en brav Mand, og De tjener hendes ſine Omhed. Deønſker ingen Lykke paa hendes Bekoſtning. Deres Hjerte maa være

være hende værdigt, eller det maa aldrig tilbydes hende.

Endnu een Gang, prøv Deres Evne; vej Deres Svar, førend De giver det. Naar der spørges om et Menneſkes Skjæbne i Livet, tillader Klogskab ingen løselig Bestemmelse, enhver løselig Overbejelse er en Brøde, naar det gjælder Sjælens Skjæbne og Dydens Valg. Befast Deres, min bedste Ven, med Viddommens Værn. Skulde falsk Undseelse forbyde mig at erindre Dem om det Vigtigste? De har Religion, men jeg frygter for, De ej drager al den Fordeel af den, den tilbyder i Livets forskjellige Omstændigheder, og at philosophisk Hovmod skammer sig ved den fristelige Genfoldighed. Jeg veed De i Hensyn til Vænen har Grundsætninger, som jeg ej kan fordeje. Efter Deres Mening er denne ydmyge Handling ej til nogen Nytte for os, og Gud, som har i vor Samvittighed givet os alt, hvad der kan lede os til det Gode, overlader os siden til os selv og lader vor Frihed virke. Dette er, som De veed, hverken den hellige Paulus's Lære, ej heller den, vor Kirke bekjender sig til. Vi ere frie, det er sandt: men vi ere vanfundige, svage, tilbøielige til det Onde; og hverfra skulle vi faae Oplysning

og Kraft uden fra ham, der er Ensets Kilde? Hvorfor skulle vi faae hine Gaver, naar vi ej engang ville bede om dem? Tag Dem vare for, min Ven! at ikke menneskelig Stolthed blands der lave Ideer, der kun ere anvendelige paa Mennesker, i de høje Forestillinger, De gjør Dem om det højeste Væsen, ligesom om de Ting, der fyldestgjøre vor Svaghed, passede sig paa den guddommelige Almagt, og denne behøvede Konst, at bringe Enhed i Tingene, for lettere at behandle Dem. Det forekommer mig, dersom jeg forstaaer Dem ret, som om det var en Noje for Guds Almagt, at vaage over ethvert Individ. De frygter for at en deelt og stedse fortsat Opmærksomhed, maa trætte ham, og De finder det meget mere skjönt, at han styrer Alt efter almindelige Love, uden Tvivl, fordi det koster ham mindre Umage. O store Philosopher! hvor Gud er eder forbunden, for at I hjælpe ham til saa mægtelige Midler og derved, lette ham Arbejdet!

Hvortil, spørger De, nytter det at bede ham om Noget? Kjender han ikke al vor Lyrd? Er han ej vor Fader, for at sørge for den? Vide vi bedre end han, hvad vi behøve, og ville vi iøvrigere vort sande Vel end han vil det? Kjære Saint-Preux, hvils

Ken tom Branglære! Vor første Trang, den eneste vi kunde raade Bod paa, er at vi føle vor Trang; og det første Skridt til at komme ud af vor Elendighed er at kjende den. Lader os være ydmyge, for at være vise; lader os indsee vor Svaghed, for at være stærke. Saaledes foreenes Retfærdighed med Wijsdom; saaledes herste paa een Gang Naade og Frihed. Skjædt Slaver ved vor Svaghed, ere vi frie ved Bønnen; thi det staaer til os ved Bønnen, at faae den Kraft, det ej staaer i vor Magt selv at have.

Lær derfor ej altid at søge Raad eene hos Dem selv i vanskelige Omstændigheder, men hos ham, der forener Magt med Wijsdom, og veed at vende den Beslutning til det bedste, som han lader os vælge. En stor Fejl i den menneskelige Wijsdom, selv i den, der blot har Dyden til Formaal, er den overdrevne Tillid, der tvivler os til at slutte fra det Nærværende til Fremtiden, og fra eet Dieblig til vort hele Liv. Man føler sig stærk een Gang, og man troer aldrig at kunne rokke. Besjælet af det Overmod, Erfarenhed hver Dag ned. over, troer man ej at man skal frygte for den Snare, man eens gang har undgaaet. Standhaftigheds bestedne Sprog er: Jeg var den eller den Gang stærk;

stærk; men den der siger: Jeg er stærk, veed ikke hvad han i Morgen skal vorde; og i det han holder en Kraft, han ej selv har givet sig, for sin, fortjener han at miste den i det Øjeblik han vil betjene sig af den.

Hvor alle vore Planer maae være latterlige, alle vore Fornuftslutninger ufornuftige for det Bæsen; som ej kjender Tidsfølge eller Rumskforskjal! Vi regne det for intet, der er fjærent fra os; vi see blot det, der gjør Indtryk paa os; naar vi skifte Sted, ere vore Domme modsatte, og ligesaa lidet grundede som tilforn. Vi ordne det Tilkommende efter det, vi i Dag syntes godt om, uden at vi ville synes det samme i Morgen. Vi dømme om os selv, som om vi stedse vare de samme, og vi forandres dagligen. Hvo veed, om vi ville elske, hvad vi nu elske, om vi fremdeles ville, hvad vi nu ville, om vi skulle være, hvad vi nu ere, om udbortes Gjenstande og vort Legems Forandringer ikke ville stemme vore Sjæle anderledes, og om vi ej ville finde vor Elendighed i det vi engang have gjort til vor Lykke? Viis mig Regelen for den menneskelige Viisdom, og jeg vil vælge den til Ledsager. Men naar dens ypperste Lære er at lære os at mistroe den, saa lader os tage vor Tilflugt til den Viisdom, der aldrig

bes

bedrager, og lader os gjøre, hvad den indgiver os. Jeg beder den velkede mine Raad, bed De den lede Deres Beslutninger. Hvad De end vælger, vil De dog intet uden det, der er ædelt og godt; derom er jeg overbevist, men det er endnu ikke nok, De bør ville, hvad der altid maa være det; og hverken De eller jeg ere Dommerne derover.

VII. Brev.

Fra Saint-Preux til Madam Wolmar.

Julie! et Brev fra Dem! efter syv Aars Taushed! Ja! det er hende; jeg ser det, jeg føler det! skulde mine Øjne forglemme de Træk, mit Hjerte ej kan forglemme? Hvad! De eund: er endnu mit Navn? De kan endnu skrive det? Skjald ikke Deres Haand, da De nedskrev dette Navn? Jeg tager Fejl og det er Deres Skuld. Formen, Sammenlægningen, Seglet, Udskriften, alt i dette Brev, gjenkalder mig den forbums Forskiel. Hjertet og Haanden syntes at staae i Modsigelse med hinanden. Ah! Maa De da bruge den samme Skrift til at skildre andre Følelser med?

De vil maaskee finde, at det, at jeg tænker
 saa meget paa Deres fordums Breve, er at
 give det sidste Brev alt for meget Ret. De
 bedrager Dem. Jeg kjender mig gandske godt;
 enten er jeg ikke længer den samme, eller De
 er det ikke længere, et Beviis derpaa er, at
 Alt, hvad jeg finder hos Dem af det jeg eens
 gang fandt, naar jeg undtager Deres Yndigheds
 der og Godhed, er ny Anledning til Forund
 ring. Denne Jagttagelse er forud Borgen
 for Deres Trugt. Jeg stoler ikke paa min
 Styrke, men paa den Følelse, der fritager
 mig for at søge Tilflugt hos mine Kræfter.
 Besjælet af alt, hvad jeg maa ære hos den,
 jeg har ophørt at tilbede, veed jeg til hvilken
 Grad af Uerbødighed jeg maa have min for
 dums Hyldning. Gjennemtrængt af den ømmeste
 Erkjendtlighed elsker jeg Dem saa meget, som
 nogensinde, det er sandt; men det, der fængsler
 mig mest til Dem, er min Fornufts Oprækkelse.
 Den viser mig Dem saadan, som De er; den
 er Dem bedre end Kjærlighed selv. Nej! var
 jeg endnu lastværdig; vilde De ikke være mig
 saa kjær.

Fra den Tid, jeg lod af at skuffe mig selv
 og den skarpsæende Wolmar oplyste mig om
 mine sande Følelser, har jeg lært at kjende

mig selv bedre, og jeg foruroliges mindre over min Svaghed. Lad denne end forstemme min Indbildningskraft; lad denne Bildfarelse end være mig endnu behagelig, det er nok til min Roklighed, at den ej kan fornærme Dem; og det Hjernefoster, der forvilder mig, i det jeg forsøger det, frelser mig fra en virkelig Fare.

O Julie! der ere evige Indtryk, som hverken Tid eller Døje kan udlette. Saaret læges, men Aret bliver tilbage, og dette Ar er et værdigt Indsegl, der dækker Hjertet mod Angreb. Ubestandighed og Kjærlighed ere uforenelige. Den Elsker, der forandrer sig, forandres ikke, han enten begynder eller hører op at elske. Det sidste er Tilfældet med mig, jeg har hørt op at elske; men skjøndt jeg aflader at høre Dem til, bliver jeg dog under Deres Varetagt. Jeg frygter ikke mere for Dem; men De forebygger Frygten hos mig for en Anden. Nej, Julie! nej agtværdige Kone! De skal aldrig see andet i mig end en Ven af Deres Person, og en Elsker af Deres Dyrer: men vor Elskov, vor første og eeneste Elskov skal aldrig udlettes af mit Hjerte. Mine Leveaars Blomster skulde aldrig visne i min Erindring. Kunde jeg end leve hele Sæler, vilde mine Ungdoms blide Dage dog hverken fremskinne paa ny eller tabe

tabe sig af mit Minde. Lad os end ikke være de samme, jeg kan dog aldrig glemme hvad vi have været. Men lader os nu tale om Deres Cousine! —

Kjære Veninde! jeg maa tilstaae det; siden jeg, ikke længere tør henrykkes over Deres Indigheder, bliver jeg mere opmærksom paa hendes. Hvilke Dine kunne stedse løbe fra Skjønhed til Skjønhed uden at fæstes paa nogen? Mine Dine havde gjenseet hende maaskee med alt for megen Fornøjelse; og i min Fraværelse gjøre hendes Træk, der altfor meget ere inda gravne i min Sjæl, et dyrebart Indtryk paa mig. Det Allerhelligste er lukket; men dets Billede er i Templet. Usformærkt vorder jeg for hende, hvad jeg skulde have været, om jeg aldrig havde seet Dem. Eene De kunde bringe mig til at føle Forstjellen paa det, hun indaander mig for Kjærlighed. Sandserne, naar de ere frie, for denne skrækkelige Lidenstabs, stemmes for Venstabs søde Følelser. Bliver det derfor Kjærlighed? o Julie! hvilken Forstjæl! Hvor er Sværmeriet? hvor er Forgudelsen? Hvor ere disse Fornustens guddommelige Trylleries, mere herlige, mere himmelske, mere stærke, hundrede Gange ypperligere end Fornusten selv? En blussende Ruc fortærer mig; et øjeblikligt

Kasari bemæsker sig mig, forvirrer mig og forlader mig. Jeg finder mellem hende og mig to Venner, som ømt elske hinanden, og sige hinanden det. Men elske to Forelskede hinanden? Nej, Du og jeg ere Ord, der ere forviste af deres Sprog; de ere ej længere To, de ere Eet.

Er jeg virkelig rolig? Hvorledes kan jeg være det? Hun er fortryllende; hun er Dørens og min Veninde; Erkjendtlighed fængsler mig til hende; hun svæver for mine sødeste Erindringer; hvormeget Herredømme over en følelsom Sjæl! hvorledes skal man kunne adskille den smukkeste Følelse, fra saa vel forskyldte Følelser? Ak! jeg har sagt det, mellem hende og Dem, kan jeg aldrig være et Djeblik rolig.

Qvinder! Qvinder! Gjenstande for vor Attraa og Qval! I som Naturen gav Yndighed til Ulykke for os; I som straffe, naar man trodser eder, som forfølge, naar man frygter eder; hvis Kjærlighed og Had ere lige skadelige; og som man hverken kan søge eller flye ustraffet! Skjønhed, Ynde, Erulleri, Sympathi, ufattelige Væsen eller Fantom, Afgrund for vor Kummer og Fryd! Skjønhed, radsommere, skræffeligere for Dødelige, end det Element, hvori Du avledes; Væ den, der bestroer

troer sig til dit bedrægelige Stille! det er Dig, der frembringer de Storme, som quæle Menneskeslægten. O Julie! o Claire! hvor J gjør mig det grusomme Venskab dyrt, som J rose eder af! Jeg har levet i Stormen, og det er altid eder, der have forarsaget den; men hvilke stridige Bevægelser have J ej ladet mit Hjerte føle! saaledes ligner Genfers søens Bølger ikke det umaalelige Ocean. Den førstes ere spillende og korte; dens idelige Skyl driver, gynger, og stundom opsluger, uden at dens Drag ere lange; men paa det tilsyneladende rolige Hav, føler man sig opløstet til Skyerne; sagtelig og længe baaren af en langsom og næsten umærkelig Bølge; man synes man kommer ej af Stedet, og man naaer dog Verdens Ende.

Dette er Forskjellen paa den Virkning, Deres og hendes Indighed har gjort paa mig. Den første, den eeneste Kjærlighed, der bestemte mit Livs Skjæbne, og som intet andet kunde overvinde end den selv, naaredes hos mig, uden at jeg mærkede det, den henryk mig uden at jeg endnu kjendte den, jeg blev ulukkelig uden at holde mig vildfarende. Under Stormen var jeg enten i Skyerne eller i Afgrunden; Havblikket kom, og jeg veed ej længere hvor

hvor jeg er. Derimod seer og føler jeg min Uro hos hende, og forestiller mig den større end den er. Jeg gennemstrømmes af øjebliklige og virkningsløse Henrykkelser. Jeg bliver hastig et Øjeblik og er rolig et andet. Bølgen bruser forgjæves paa Skibet; Vinden fylder ikke Sejlene; mit Hjerte fornøjet med hendes Yndigheder, laaner dem dog ingen Trylleglands; jeg seer hende skjønnere end jeg forestillede mig hende; og jeg er mere bange for hende nær ved end langt borte; dette er næsten den modsatte Virkning af den, De gjør paa mig; begge forsøgte jeg upaatvivleligen i Clarens.

Siden jeg rejste er det sandt, at hun skundom fremstiller sig for mig med mere Bølge. Ulykkeligvis er det mig vanskeligt at see hende alene. Endelig seer jeg hende og det er meget godt; hun har ingen Kjærlighed efterladt hos mig, men Urolighed.

Der kan De nu oprigtigen see, hvad jeg er, baade for den eene og for den anden. Deres hele øvrige Kjøn er mig intet mere, min langvarige Modgang har bragt det i Forglemselse hos mig.

Min Bane alt er endt, midt i min Alders Sommer *). Uheld har givet mig
Styrke

*) E fornito'l mio tempo a mezzo gli anni.

Styrke til at overvinde Naturen og sejre over
 Fristelser. Man har saa Dnsker, naar man
 lider, og De har lært mig at dæmpe dem, ved
 at modstaae dem. En høj uløffelig Lidenskab
 er et stort Befordringsmiddel for Dyden. Mit
 Hjerte er, saa at sige, bleven Organet for
 alle mine Dnsker; naar det er roligt, har jeg
 ingen Attraa mere. Unde I det begge Fred,
 er det for evig roligt.

Hvad har jeg i denne Tilstand at frygte
 for? og ved hvilken grusom Forsigtighed vil De
 røve mig min Lyksalighed, for ej at udsætte mig
 for at miste den? Hvilken Grille, at De har
 ladet mig hjempe og vinde, for at rane mig
 Belønningen efter Sejeren? Hvorfor har De
 Faldet mig til Dem, saa mange Farer uagtet;
 eller hvorfor forjager De mig fra Dem, naar
 jeg er værdig at være hos Dem? Burde De
 lade Deres Mand gjøre sig saa megen Umage
 ell lutter Unytte? Hvi lod De ham og give
 Slip paa Bestræbelser, som De havde besluta
 tet at gjøre frugtesløse? Hvi sagde De ikke:
 Lad ham blive ved Verdens Ende, siden jeg
 dog vil sende ham tilbage derhen? Ak! jo mere
 De frygter for mig, jo snarere burde De fal
 de mig tilbage. Nej, det er ikke hos Dem
 det er farligt at være; Faren er i deres Fras
 værelse

værelse, og jeg frygter Dem ikke uden hvor De ikke er. Naar denne frygtelige Julie forfølger mig, tager jeg min Tilflugt til Madam Wolmar, og jeg er rolig. Hvorhen skal jeg gaa, naar dette Tilflugtssted er mig berøvet? Enhver Tid, ethvert Sted, er mig farligt langt fra hende; overalt finder jeg Julie, eller Claire. Naade i den forbigangne og nærværende Tid forurenlige Begge mig værelvis; min altid opsidende Indbildningskraft stilles ikke uden ved Synet af eder, og kun i eders Nærværelse er jeg i Sikkerhed for mig selv. Hvorledes ville I fortræde den Forandring, jeg føler ved at nærme mig eder? Altid øve I den samme Vælde, men dens Virkning er aldeles modsat; ved at dæmpe de Hearnffelser, I eengang vare Ursag til, er denne Vælde vorden større og end mere ophøiet: Fred og Blidhed indtager den brusende Lidenstabs Plads: mit Hjerte, altid stemt efter eders, elskede som eders og blev roligt som eders. Men denne stakkede No er kun et Havøliv; lad mig end høve mig til eder i eders Nærværelse, jeg falder tilbage til mig selv, naar jeg forlader eder. Jeg troer i Sandhed, Julie! at jeg har to Sjæle, hvoraf den gode er i eders Hænder. Af! ville I stille mig fra den?

Men

Men Sandfernes Forvildelser urolige Dem! De frygter for Levningerne af en Ungdom, der er henvisnet af Kummer? De frygter for de Smaae, der ere under Deres Opsyn! De frygter for Noget hos mig, som den dydige Wolmar ikke frygter for! O Gud! hvor alle disse Forførdelser ydmnge mig! Agter De Deres Ven mindre end den ringeste af Deres Folk. Jeg kan tilgive Dem at De tænker ondt om mig; men aldrig at De ej gjør Dem selv den Ære, De skylder Dem. Nej, Nej, den Ild, der engang brændte hos mig, har luttret mig; jeg har intet mere af et almindeligt Menneske. Kunde jeg, efter det, jeg har været, et Djeblik være nedrig, vilde jeg ile hen og skjule mig ved Verdens Ende, og ikke troe mig langt nok borte fra Dem.

Gud! jeg skulde forstyrre denne elskværdige Orden, som jeg med saa megen Fornøjelse beundrede? Jeg skulde besudle denne Uskylds og Fredens Bolig, hvor jeg eengang var med saa megen Ærbødighed? Jeg skulde være Niding nok. O! maatte vel det mest fordærvede Menneske ikke røres ved et saa henrivende Skilderi? Maatte han ej paa dette Sted besjæles af Kjærlighed til Døden? Langt fra at kunne bringe sine flette Sæder derhen, maatte

maatte han brage hid for at aflægge dem. . . .
 Hvo, jeg, Julie! Jeg? Saa til-
 be! for Deres Dine! Kjære
 Veninde, aabne Deres Huus uden Frygt for
 mig! Det er for mig Dydens Tempel. Alles
 vegne seer jeg der dens Billed, og kan ej hel-
 ler tilbede noget andet end den i Deres Huus.
 Jeg er ingen Engel, det er sandt; men jeg
 skal opholde mig i Engles Bolig; jeg skal efter-
 ligne Deres Exempel; man slyer dem, naar
 man ej vil ligne dem.

Kjære Veninde! omstørt ikke de Beslut-
 ninger, hvorpaa mine Dages Lykke beror; søg
 ikke at udrive mig af den ubevidste Tilstand,
 hvori jeg er nedsunken; jeg kunde ellers med
 Hjælpen af mit Tilvær faae Hjælpen af mine
 Ulykker igjen, og en voldsom Forandring kunde
 igjen aabne alle mine Saar. Siden min Til-
 bagekomst har jeg mærket, uden Urolighed, min
 levende Deeltagelse for Deres, Veninde; thi jeg
 vidste vel at mit Hjertes Forsætning ej vilde
 tillade min Tilbøjelighed at gaae forvidt; og da
 jeg saae denne nye Lyst forene sig med den saa
 rumme Hengivenhed, som jeg alle Tider har
 havt for hende, lyfkonstede jeg mig med den ind-
 vortes Bevægelse, der gav mig Kræfter til med
 mindre Møje at udholde Synet af Deres Bils-
 lede.

lede. Denne Følelse indflutter Elskovs Behageligheder, uden at ledsages af dens Qualer. Min Fryd ved at see hende forstyrres ej af Bængselen efter at eje hende; glad ved at kunne henbringe mit hele Liv, som jeg har hende bragt denne Vinter, finder jeg i eders Selskab denne blide Stemning, *) der formilder Dydens Strænghed og gjør dens Bud elskværdige. Naar et bedrageligt Sværmeri for et Djeblik omtumler mig, bidrager alt til at dæmpe og nedtrykke det. Jeg har alt for godt overvundet de største Farligheder til at jeg skulde frygte nogen. Jeg ærer Deres Veninde, som jeg elsker hende; og nu har jeg sagt alt. Tænkte jeg blot paa min egen Fordeel, vilde alle det smukke Venstabs Rettigheder være mig alt for kjære hos hende, til at jeg skulde udsætte mig for at miste dem, ved at søge at udvide dem, og jeg har ikke havt nødig at tænke paa den Afgjælse, jeg skylder hende, for aldrig at sige hende et eneste Ord under fire Dine, som hun skulde
for

*) Noget Sider foran har han just sagt det Modsatte. Den skaffers Philosoph forekommer mig at være i en pudseelig Forlagenhed mellem to smukke Koner, man skulde troe, at han hverken vilde elske den ene eller den anden, for at kunne elske dem begge.

fortolke eller ikke forstaae. Har hun end stund fundet noget Dmt i mit Væsen, har hun dog sikkerlig aldrig seet i mit Hjerter Villje til at yttre det tydeligen for hende. Saadan som jeg var de sex Maaneder hos hende, saaledes skal jeg være mit hele Liv. Jeg kjender efter dem, intet mere fuldkomment end hende; men var hun end fuldkomnere end De, søler jeg dog, at man aldrig maa have været Deres Elsker, for at kunne blive hendes.

Førend jeg slutter dette Brev, maa jeg sige Dem, hvad jeg tænker om Deres. Med al den dydige Klogskab det viser, finder jeg dog deri en frygtfuld Sjæls Betænknelighed, der gjør sig det til Pligt at frygte, og troer at man maa være bange for Alt, for at være sikker i Alt. Denne yderlige Frygtfuldighed har sin farlige Side, ligesaavel som overdreven Selvtillid. Ved stedse at vise os Forsærdelser, hvor ingen er, udmatter den os med at kjæmpe mod Stinger; og ved at bringe os i Harnisk uden Årsag, gjør den os mindre opmærksomme paa de virkelig Fare, saa at vi mindre opdag dem. Gjenlæs nogle Gange det Brev, Mr. Lord Edward sidste Aar skrev, i Anledning af Deres Mand; De vil deri finde gode Erindringer, hvoraf De kan benytte Dem i mere
 end

end een Henseende. Jeg badler ikke Deres ansigtsskæmte Følelse, den er rørende, elskværdig og blid, som De; den maa behage endog Deres Mand. Men tag Dem vare for at den ej, ved at gjøre Dem fængtagtig og forsigtig, forleder Dem til Nivietism, ad den modsatte Vej, og i det den overalt viser Dem Farer, forbyder Dem at være tilfreds med noget. Bed De ikke, Kjære Veninde! at Dyden er en Ufreds-tilstand, og at man for at leve for den bestandigen, maa drage i Kæmp mod sig selv? Lader os mindre tænke paa Farerne end paa os selv, paa det, at vi kunne holde vor Sjæl færdig til Modstand i alle Tilfælde. Den, der søger Fristelserne, fortjener at overvindes af dem; men den, der ængstelig flyer dem, maa ofte fornæg- te høje Pligter; og det er ikke godt at tænke uafsladelig paa dem, var det endog for at undgaae dem. Aldrig skal man see mig søge farlige Djeblikke, eller Sammenkomster i Løn med Fruentimmere; men i hvilken Stilling Forsynet for Fremtiden sætter mig, finder jeg min Sikkerhed i de otte Maaneder jeg henbragte i Clarens, og frygter ej mere for at Noget skal berøve mig den Løn, De have ansporet mig til at fortjene. Jeg skal ej worde svagere end jeg har været; jeg har følet bittere Samvittigheds-
 nag,

nag, jeg har smagt Sejrens Behageligheder; efter at have forsøgt saa meget, vaffer man ej mere i sit Balg; Alt, indtil mine forbigangne Fejl, er mig Borgen for Fremtiden.

Uden at ville indlade mig med Dem i nye Undersøgelser om det Heles Orden og om de Væsners Bestyrelse, der ordne det, vil jeg blot sige, at man ej, i Henseende til Spørgsmaale, der ligge saa langt over Menneskets Synskreds, kan dømme om Ting, man ikke seer, paa anden Maade end ved Slutninger fra det, man seer, og at al Analogi er for de almindelige Love, som De synes at forkaste. Fornuften selv og de sundeste Begreber vi kunne gjøre os om det højeste Væsen, ere overeenstemmende med denne Mening; thi skjøndt den Højstes Magt ej behøver nogen bestemt Maalestof, for at formindstke Arbejdet, er det dog hans Wiisdom værdigt, at foretrække de simpleste Beje, paa det at der ligesaa lidet skal findes Noget unyttigt i Midlerne, som i Virkningerne. Da han skabte Mennesket, begavede han det med alle de Evner, der vare nødvendige, for at opfylde, hvad han fordrede, og naar vi bade ham om Kraft til at gjøre vel, bade vi ham ikke om Noget, han jo allerede har givet os. Han har givet os Fornuft, at vi skulle kunne døms

me

me om, hvad der er godt, Samvittighed *), at vi skulle elske det, og Frihed, at vi skulle vælge det. Det er i disse ophøjede Gaver den gudsdommelige Naade bestaaer, og da vi alle have modtaget dem, ere vi alle ansvarlige for dem.

Jeg hører mange Indsigelser mod Menneskets Frihed, men jeg foragter alle disse Forsnuftspil (*sophismer*); en Kløgtling kan længe nok bevise, at jeg ikke er fri, min indvortes Følelse, stærkere end alle hans Beviser, gjendriver disse uafsladigen; og hvilken Bending jeg end tager i mine Beslutninger, føler jeg dog fuldkomment, at det staaer i min Magt at følge just den modsatte. Alle disse Skotespidssfindigheder ere unyttige, just fordi de bevise alt for meget; de bestride ligejaavel Sandhed, som Løgn, og enten der nu gives nogen Frihed eller ikke, kunne de ligegodt bruges til Beviis for, at der ingen gives. Efter disse Menneskers Mening er Gud selv ikke fri; og Ordets Frihed, er for dem uden Betydning. De
juble

*) Saint-Preux gjør Samvittigheden til en Følelse, og ej til Noget, der berøer paa Forstanden, hvilket er imod Philosophernes Bestemmelser. Jeg troer, at Drees formentlige Medbroder har Retten paa sin Side.

suble over, ikke at have opløst Spørgsmaalet, men at have sat deres Hjernesvind isteden. De begynde med at forudsætte, at ethvert fornuftigt Væsen, er aldeles lidende (*passif*), og derpaa drage de af denne Forudsætning Slutninger, for at bevise, at et saadant Væsen ej er selvvirkende (*actif*), en magelig Fremgangsmaade, de der have opfundet! naar de beskylde deres Modstandere, for den samme Slutningsfølge, have de Uret. Vi forudsætte ikke at vi ere selvvirkende og frie; vi føle at vi ere det. Det tilkommer dem at godtgjøre, ikke allene at denne Følelse kan bedrage os, men at den virkelig bedrager os *). Biskoppen af Cloyne, har beviist, at man uden at fornærme Sandsynlighed kan antage, at Materien og Legemernes ikke existere: men er det nok for at paastaae, at de virkelig ikke existere? I alt dette gjalder der Sandsynlighed allene mere en Virkelighed (*realitet*), og jeg holder mig til det Simpleste.

Jeg troer ikke at Gud, efter at have paa alle Maader sørget for Menneskets Liv,
inds

-) Alt dette er ikke egentlig det, her spørges om. Det, man vil vide, er: om Villien bestemmer sig selv, eller om den bestemmes af nogen Uarsag, og hvilken er da denne Uarsag?

Indrømmet een mere end en anden nogen overs
 ordentlig Forstand, hvortil den, der misbruger
 de almindelige Hjelpemidler er uværdig, og som
 den ej behøver, der bruger disse. Saadan Pers
 sons Anseelse er bespottelig for den guddommes
 lige Retfærdighed. Kunde en saa haard og
 nedslaaende Lære end udledes af Skriften selv;
 maatte dog ej min første Pligt være at ære Gud?
 Hvad Erbsødighed jeg nu skylder den hellige
 Skrift, skylder jeg dog dens Ophav mere; og
 snarere vil jeg troe, at Bibelen er forfalstet eller
 uforstaaelig, end at Gud er uretfærdig eller ond.
 Apostelen Paulus vil ikke at Peeret skal sige til
 Pottemageren: hvorfor har Du skabt mig saaa
 ledes. Sandtse rigtig, naar Pottemageren ej fors
 drer anden Tjeneste af Peeret, end den han selv
 har sat det i Stand til at gjøre ham; men naar
 han vilde dadle hos Peeret, at det ej var skicket
 til et Brug, hvortil han ikke havde dannet det,
 vilde da Kruffen have Uret i at sige: hvorfor
 har Du dannet mig saaledes?

Følger nu heraf at Bønnen er unyttig?
 Gud bevare mig fra at berøve mine Svagheder
 der denne Tilflugt! Enhver Forstandshjælper,
 der opløfter os til Gud, haver os over os selv;
 i det vi anraaber ham om Bistand, lære vi at
 finde den. Det er ej ham, der forandrer os;

det er os, der forandres ved at opløste os til ham. *)

Alt hvad man beder ham om, som man bør, giver man sig selv; og, som De har sagt, man forsøger sin Styrke, naar man erkjender sin Svaghed. Men naar man misbruger Bønnen og vorder mystisk, synker man isteden for at hæve sig. I det man søger Naaden, forlader man Fornuften; for at faae een Gave fra Himlen, træder man en anden med Fødder. Ved idelig at ønske os at Gud skal opløse os, berøve vi os det Lys, han selv har givet os. Hvad ere vi, at vi ville tvinge Gud til at gjøre Mirakler?

De veed, at der er intet Godt uden det jo paa en lastværdig Maade kan overdrives; dette

*) Vor forelskede Philosoph, der har valgt sig Abels lærds Forhold til Munkes, synes ogsaa at have valgt hans Lære. Deres Meninger om Bonnen have megen Lighed. Mange, der dandle dette Skætteri, ville finde, at det havde været bedre at blive ved Gorden, end storte sig i Bildfarelsker. Jeg tænker ikke saa. Det er et lidet Onde at bedrage sig, men det er et større at opføre sig slet. Dette modstiger ikke, som jeg troer, hvad jeg tilforn har sagt om falske Grundsaetningers Glædelighed i Sadelæren. Men jeg maa ogsaa lade Læserne have noget at bestille.

dette gjelder endog om den Andagt, der udar-
 ter til affindigt Sværmeri. Deres er altfor
 teen, til nogenstunde at kunne komme til den
 Yderlighed; men det Overspændte, der frem-
 bringer Bildfarelsen, begynder før denne, og
 just den første Grændse er det, De ej ligegyld-
 dig maa overse. Jeg har ofte hørt Dem dade
 le de overspændte gudelige Sværmerier; ved De
 vel hvad Grunden er til den? At man forlænger
 den Tid, man helliger Bønnen, mere end den
 menneskelige Svaghed kan taale. Aanden uds-
 tømmes, Indbildningskraften opflammes, og
 forarsager Drømmerier; man faaer Indfæls-
 deller, man propheterer, og hverken Forstand
 eller Aand kan da frelse for taabeligt Sværme-
 ri. De holder Deres Andagt, De beder uafslas-
 delig: De seer endnu ingen Pietister *) men
 De læser deres Skrifter. Jeg har aldrig dade-
 let Deres Smag paa den gode Fenelon's
 Skrifter; men hvad gjør De med hans Tils-

§ 2

hængers

*) Et Slags Affindige, der bilde sig ind, at være
 Kristne og følge Evanaeliumet bogstavelig, om-
 trent, som Metodisterne i England, de meh-
 riste Brødre i Tudsland og Jansenisterne i Frank-
 ria, dog med den Undraelse, at de sidte intel-
 mangle uden at være Herrer, for at være haars-
 dere og intolerantere end deres Fiender.

Hangerinde? *) De læser Muralt; jeg læser ham ogsaa, men jeg vælger hans Breve; men De hans guddommelige Indskydelse. Betragt hvorledes han har endt: be græd denne vise Mand's Bildfarelser, og tænk paa Dem selv. Gudfrøgtige og Kristeligssindede Kone! vil De da ikke mere være andet end en Ansægtig?

Kjære agtbærdige Veninde! jeg modtager Deres Raad med et Barns Lærvillighed, og jeg giver dem mine med en Faders Nidkjærlighed. Siden Dinden, langt fra at bryde vort Venstabsbaand, meget mere har gjort det uoploseligt; ere vore Pligter og Rettigheder de samme. De samme Lærdomme passe sig for os; den samme Interesse leder os Begge. Aldrig tale vore Hjerter med hinanden, aldrig møde vore Sjæle hverandre, uden at stille en Hæders og Æres Gjenstand for os, der opløfter os Begge; den eenes Fuldkommenhed bidrager stedsse til den Andens. Men skøndt vore Tanker ere fælles, er dog Bestemmelsen det ikke; den hører eene Dem til. O! De, der stedsse afsjorde min Skjæbne! afslad aldrig at være dens
 Bet

*) Den bekendte Mysikerinde Madam Guion.

Bestyrerinde! vej mine Tanker og dom! hvad De beslutter over mig, underkaster jeg mig; jeg skal i det mindste vorde værdig til at ledes af Dem. Skal jeg end ikke mere see Dem igjen, vil De dog altid blive nærværende hos mig; De vil bestyre alle mine Handlinger. Mægter De mig endnu den Ære at vorde Deres Børns Opdrager, skal De dog aldrig røbe mig de Dyrer, jeg har Dem at takke for; disse ere Deres Sjæls Fostere, udkaarede af min; og intet skal rane mig dem.

Tal aabenhjertig med mig, Julie! Nu har jeg forklaret Dem hvad jeg føler og tænker, siig mig nu hvad jeg bør gjøre. De veed hvorvidt min Skjæbne er bunden til min brave Ven. Jeg har ikke i dette Tilfælde raadspørgt mig med ham; jeg har hverken vist ham dette Brev eller Deres. Gaaer han at vide, at De misbilliger hans Plan, eller rettere sagt, Deres Mand, vil han selv misbillige den; og det er langtfra, at jeg fra hans Side vil hente nogen Indvending mod Deres Betænkneligheder; det er bedst at han er uvidende om dem, til de aldeles har bestemt Dem. Smidlertid skal jeg nok finde Paaskud til Rejsens Opsættelse, hvilke maaskee vilde have bragt ham til at studse, men som han dog sikkerlig skal finde tilfreds;

fredsstillende. Jeg for min Part vil heller ikke mere see Dem, end see Dem igjen for at sige Dem et nyt Farvel. At lære at leve hos Dem som en Fremmed, er en Ydmægtelse, jeg ikke har fortjent.

VIII. B r e v.

Fra Madam Wolmar til Saint-Preux.

Nu da! er nu ikke Deres ophidsede Indbildningskraft der igjen? og i hvilken Anledning maa jeg spørge Dem? fordi jeg har givet Dem det sandeste Beviis paa Agtelse og Vennskab, som De nogensinde har modtaget af mig; fordi jeg har meddeelt Dem de rolige Betragtninger, som Iver for Deres sande Enkke har indblæst mig: fordi jeg har gjort Dem det forbudtligste og æretuldeste Tiltud, der nogensinde er gjort Dem; fordi jeg maaskee uforsigtig har blottet min inderlige Bængsel efter, at forene Dem uopløselig med min Familie: fordi jeg har rtt. et det Ønske at gjøre en Uafnemmelig, der troer, eller lader som han troer, at jeg ei længer ønsker hans Vennskab, til min Ven og Frende. For at komme ud af den Urolighed,
 hvori

Hvori De synes at være, behøvede De blot at tage det, jeg skrev Dem til, i den naturligeste Forstand. Men det er lang Tid, De har plaget Dem med Uretfærdigheder. Deres Brev er som Deres Liv højtstående og frybende, fuld af mandig Kraft og Barndomsgriller. Min kjære Philosoph! vil De aldrig holde op at være et Barn? —

Hvor er De falden paa, at jeg tænkte at foreskrive Dem Love, at bryde med Dem, og, for at betjene mig af Deres Udtryk, at sende Dem igjen til Verdens Ende? Oprigtigt talt, finder De den Mand i mit Brev? Evertimod. Ved forud at nyde den Fornøjelse at leve med Dem, har jeg frygtet for de Ubehageligheder, der kunne forstyrre den. Jeg har tænkt paa Midler til at forekomme disse Ubehageligheder paa en behagelig og blid Maade; jeg har søgt at gjøre Deres Skjæbne overeenstemmende med Deres Fortjeneste og mit Venskab for Dem. Det er min hele Brøde; og derover synes mig De ikke-behøvede at foruroilige Dem saa meget.

De har Uret, min Ven! thi De veed meget vel hvor kjær De er mig. De vil gjerne lade Dem det ofte sige, men jeg er just ingen Elsker af Gjentagelser; og det er Dem let at
faae

faae hvad De vil, uden at De enten behøver at tage Deres Tilflugt til Klager eller Luner.

Vær dog gandske sikker paa, at dersom Deres Ophold her er behagelig for Dem, er det mig ligesaa behageligt, og af Alt, hvad Wolmar har gjort for mig, er der intet, der mere har været mig end den Omhu han har baa ret for at faae Dem i sit Huus, og sætte Dem i Stand til at blive der. Jeg samtykker med Fornøjelse derti; vi ere hinanden nyttige. Vi behøve Begge Ledsagere, da vi ere mere skikkede til at modtage gode Raad end selv at udfinde dem. Hvo skulde vel bedre vide, hvad der passer sig for den eene end den anden, der kjensder hiin saa godt? Hvo kan bedre føle den Fare man udsætter sig for ved at komme paa Afveje, end den, der veed hvor meget det koster at vende om igjen? For hvad skulle vi rødme saa meget, som for at nedsætte et saa stort Offer? Efter at have brudt saa kjære Vaand, skulde vi ej deres Minde, aldrig at gjøre noget, der er den Bevæggrund uverdigt, som bød os bryde dem? Ja! det er en Fortrolighed, jeg stedse vil forbeholde Dem, at tage Dem, til Vidne paa alle mit Livs Handlinger, og sige Dem ved enhver Gørelse, der besjæler mig: Dette har jeg foretrukket for Dem. Ad!
min

min Ven! jeg veed at lade det, mit Hjerter
saa vel har følet, vederfares Ret. Jeg kan
være svag for hele Verden; men for Dem er
jeg vis i min Sag.

Just i denne rene Følelse, der altid over-
lever den sande Kjærlighed, maa man snarere
end i Wolmars fine Distinctioner, søge Grun-
den til den Sjæls Oplyttelse, og den indvortes
Styrke, vi have i hinandens Selskab, og som
jeg troer at føle ligesaavel som De. I det
mindste er denne Forklaring naturligere og are-
fuldere end hans for vore Hjerter, og er mere
bequem til at indblæse hinanden Mod til at
handle ret; og dette er ogsaa Grund nok til
at foretrække den. Det er altsaa, maa De troe,
langt fra, at jeg er i den salsomme Stemning,
De tænker; den, hvori jeg er, er just den
modsatte. Maatte jeg give Slip paa den
Plan, at vi skulle samles, vilde jeg betragte
denne Forandring, som en stor Ulykke for Dem,
for mig, for mine Børn, og selv for min Mand,
der, som De veed, indseer meget vel de Grun-
de, jeg har til at ønske Dem herhid. Men,
at jeg blot skal tale om min egen Pangs-
sel, erindrer De det Djeblik, De kom? yttrede jeg
mindre Glæde ved at see Dem end De, da De
hilsede mig? Er Deres Narværelse i Clarens
foret

forekommet Dem at være mig kjedende eller tung? Troer De at jeg saae Dem rejse bort med Fornøjelse? Skal jeg gaae saa vidt, at jeg skal tale med Dem med min sædvanlige Oprigtighed? Jeg vil altsaa uden Skjul tilstaae, at de sex sidste Maaneder, vi henbragte sammen, vare den sødeste Tid i mit Liv, og jeg smagte i den korte Tid alle de Glæder min Sandselighed har givet mig Forestilling om.

Jeg skal aldrig glemme den Dag i den Winter, da vi, efter at De havde forelæst os alle Deres Rejser og Deres Bens Tildragelser, spiste til Aftens i Apollosalen, og da jeg ved Tanken om den Lykke, Gud lod mig nyde i denne Verden, saae rundt om mig min Fader, mine Børn, min Cousine, Mylord Edouard, Dem, Fanchon uberegnet, der intet fordærvede i dette Maleri; og alle disse vare samlede for den lykkelige Julie. Jeg sagde ved mig selv: dette lille Bærelse indeholder Alt, hvad der er mit Hjerte fjært, og maaskee det er det ypperste paa Jorden; jeg er omringet af alt hvad der interesserer mig; hele Verden er her for mig; jeg nyder paa eengang baade den Hengivenhed, jeg har for mine Venner, og den, De have for mig; tilligemed den, de have for hvers andre; Deres gjensidige Belwillje har enten

An

En Oprindelse fra mig eller har Hensyn til mig; jeg seer intet uden det opløster mit Bæsen, og intet, som deler det; det er i Alt hvad der omgiver mig; ingen Deel deraf er staaen fra mig; min Indbildningskraft har intet mere at gjøre; jeg har intet mere at ønske. At føle og nyde er nu for mig Gæd. Jeg lever paa een Gang i alt hvad jeg elsker; jeg er mæt af Lykken og Livet. O Død! kom naar Du vil; jeg frygter Dig ikke mere: jeg har levet; jeg har foretaget Dig; jeg har ingen nye Gølelser mere at kjende; Du har intet mere at røve mig.

Jo mere jeg sølde den Fornøjelse at leve med Dem, jo behageligere var det mig at gjøre Regning paa den, og jo mere Urolighed forarsagede alt, hvad der kunde forstyrre denne Fornøjelse, mig. Lader os et Djeblik glemme denne angstelige Moral og den formeente Ansægtighed, De bebrejder mig; tilslaae mig i det mindste, at det Samlivs hele Fortryllelse, der herskede mellem os, bestod i denne Aabenhjertighed, der blotter alle vore Gølelser, alle vore Tanter og gjør, at enhver, der søler sig at være, som han bør, viser sig for alle, som han er. Antag et Djeblik een eller anden løslig Rænke, en eller anden Forbindelse, man maa skjule, en eller anden Forbeholdenhed eller Hemmelig-

Vighedsfuldhed, strax forsvinder al Fornøjelse at see hinanden; man er tvungen i hinandens Dørværelse, man søger at faae Lejlighed til at snige sig bort; naar man samles, ønskede man at undsløpe hinanden; Ængstelighed og stift Samvær medfører Mistillid og Sjedsomhed. Hvorledes kan man længe elske den, man frygter for? Man bliver hinanden til Byrde. . . . Julie til Byrde! . . . til Byrde for sin Ven! . . . nej, nej, det kan aldrig være; man behøver ej at frygte for andre Ulykker end dem man kan bære.

Bed ærligen at fremsætte mine Betænkkeligheder for Dem, har jeg ej havt til Hensigt at forandre Deres Beslutninger, men at lede dem, af Frygt for, at De, naar De fulgte en Plan, af hvilken De ej havde forudseet alle Følgerne, skulde maastee have noget at angre, naar De ikke mere torde rive Dem løs derfra. Hvad den Frygt angaaer, som Wolmar ikke har havt, maa jeg sige Dem, at det ej var hans Sag at have den, men Deres; ingen kan bedre bedømme den Fare, der kommer fra Dem, end De selv. Estertænk det nøje, og sig mig saa at den ikke har mere Sted, og jeg vil ikke mere tænke paa den; thi jeg kjender Deres Ærlighed og Deres Hensigter har
jeg

Jeg ingen Mistroe til. Kan endog Deres Hjerte blive skyldigt i en forudseet Fejl, vil dog en udtænkt Last aldrig nærme sig det. Dette er det, der gjør Forskjellen mellem det skrøbelige og det onde Menneſke.

Isald for Resten mine Indvendinger skulde være mere grundede, end jeg vil troe, hvorsom for skal man da strax see Tingen fra den værste Side, som De gjør? Jeg seer ikke Bestænklichkeiten med et saa skarpt Syn, som De. Hvorfor just tilintetgjøre alle Deres Planer og flye os for bestandig, min elskværdige Ven! saa mørke Udveje ere ikke nødvendige. Skjøndt endnu et Barn fra Hovedets Side, er De allerede en gammel Mand fra Hjertets Side. Hæftige Lidenskaber, naar de svækkes, give Afsmag for de andre; Sjælens Fred, der træder i deres Sted, er den eeneste Tølelse, der tiltager ved Nydelsen. Et førende Hjerte frygter for den Rolighed, det ikke kjender; føler det den een Gang, onsker det aldrig at tabe den. Ved at sammenligne to saa modsatte Stemninger, lærer man at foretrække den bedste; men for at sammenligne dem, maa man kjende dem. Jeg seer Deres Sikkerheds Djæblig nærmere end De maaskee selv seer det. De har følet alt for stærk til at føle længe; De har elsket alt for

for længe til ikke at blive ligegyldig; man kan ikke antænde mere den Aske, der kommer ud af Ovnen, men man maa vente til alt er udbrændt. Endnu nogle Aars Opmærksomhed paa Dem selv, og De staaer ikke mere Fare.

Den Stilling, jeg vilde sætte Dem i, har tilintetgjort denne Fare, men uden at tage dette i Betragtning, var denne Stilling behagelig nok til at være misundelsesværdig i og for sig selv; og om Deres fine Beskedenhed forbyder Dem at vove at trakte efter den, behøver De ej at sige mig, hvad en slig Fravigelse maa koste Dem. Men jeg frygter for at mere tilsyneladende end virkelige Grunde blande sig i de Aarsager, der skulle bestemme dem dertil. Jeg frygter for, at De, i det De gjør Dem en Værs af at holde de Forbindelser, for hvilke Alt fris tager Dem, gjør een, jeg veed ej hvilken tom Standhaftighed, der mere er last; end roesværdig, og desuden aldeles ilde anbragt, til en i sig selv falsk Ord. Jeg har ofte sagt Dem tilforn, at det er atter en Forbindelse at holde en lastværdig Fed; har Deres end ikke været det, er den bleven det, og det er nok for at have den. Det Bøste, man altid bør holde, er at være en ærlig Mand, og altid sin Pligt troe. At forandres, naar denne
fore

fordrer Forandring, er ikke Letfind, men Selvs
 Stændighed. De handlede maaskee den Gang
 ret, i at love, hvad De nu vilde gjøre Uret i
 at holde. Gjør stedse, hvad Dyden fordrer, og
 Devil aldrig bedrage Dem.

Findes der blandt Deres Betænkkeligheder
 nogen grundet Indvending, kan vi ved Leiligh
 hed og i rolige Timer undersøge den. Imide
 tid er jeg ej saa meget fortørnet over, at De
 ej har grebet min Idee med samme Hæstighed,
 som jeg. Min Taabelighed, om jeg ellers har
 begaaet nogen, behøver altsaa ikke at være
 Dem saa meget smertelig. Jeg udtænkte denne
 Plan i min Cousines Graværelse. Efter hens
 des Hjemkomst og mit Brevs Uffendelse, har
 jeg haft nogle almindelige Samtaler med hens
 de om et andet Ægteskab, og hun forekom mig
 at være saa ubøielig dertil, at, uagtet at den
 Godhed, jeg veed hun har for Dem, frngtede
 jeg dog for, at jeg behøvede større Indflydelse
 paa hende, end jeg bør have, for at overvinde
 hendes Utilbøielighed, endog i en Sag, der
 gjaldt Deres Fordeel; thi der er en Grændse,
 som Venstabs Magt ej bør overstige, den Pligt
 at tage Eidenstaberne Bælde i Betragtning,
 saavel som de Grundsaetninger, enhver danner.
 sig i Hensyn til Pligter, der vel i sig selv ere
 vilk

vilkaarlige, men virke dog paa det Hjertes Tilstand, der erkjender dem.

Jeg tilstaaer Dem dog, at jeg endnu ved: bliver min Plan; den er os alle saa gavnlig; den kunde paa en saa hæderfuld Maade drage Dem ud af den mæslige Stilling, hvori De lever i Verden; den kunde saaledes forene vor Interesse, og gjøre det Venskab, der er os saa behageligt til en saa naturlig Pligt, at jeg ej gandske kan give Slip paa den. Nej, min Ven! De kan aldrig komme i nøje nok Forbindelse med mig, det er ikke nok De bliver min Fætter. Ak! jeg vilde ønske De havde været min Broder!

Det forholde sig nu, som det vil, med alle disse Ideer, men mine Bøtleser for Dem, maa De lade vederfares mere Ret. Nyd mit uindskrænkede Venskab, min hele Fortrolighed og min Agtelse. Erindre, at jeg intet mere har at foreskrive Dem, og at jeg heller ikke troer at behøve det. Røv mig ikke den Ret at kunne meddele Dem mine Raad, men forestil Dem aldrig, at jeg gjør disse Raad til Befalinger. Føler De, at De uden Fare kan boe i Glasrens, saa kom, bliv der, jeg vil være inderlig glad derved. Troer De, at De endnu bør opofre nogle Graværelsesaar, for den stedse misstænkelige

tænkelige Nest af en lidenskabsfuld Ungdom, saa skriv mig ofte til; kom og besøg mig naar De vil. Lader os vedligeholde den fortroligste Brevverling. Hvilken Rummer forsødes ej ved denne Trost? Hvad Afstand fra hinanden skulde man ej kunne udholde ved det Haab, at ende sine Dage sammen? Jeg vil gjøre mere; jeg er redebon til at betro Dem eet af mine Børn; jeg vil troe dem bedre i Deres end i mine Hænder: naar I Begge komme tilbage, veed jeg ikke, hvis Gjenkomst mest vil røre mig. Naar De er bleven gandske sat og fornuftig; naar De omsider har forjaget Deres Drømmebilleder og vil fortjene min Coustne, saa kom! elsk hende, tjen hende, og vind gandske hendes Behag; jeg troer virkelig, De alles rede har begyndt, sejr over hendes Hjerte og de Hindringer, det lægger Dem i Vejen; jeg skal af alle Kræfter hjælpe Dem; skab hinandens Lykke, og jeg vil da intet mangle i min. Men hvilken Beslutning De end fatter, efter alvorlig at have overtænkt alt, sat den urokkelig, og fornærm ikke mere Deres Beninde med den Bestyldning, at hun mistroer Dem.

Men i det jeg tænker paa Dem, glemmer jeg mig selv. Dog maa Røden ogsaa
 H kom

Komme til mig; thi De handler med Deres Benner i Striden, som med Deres Contrapart i Skakspil, De angriber i det De forsvarer Dem. De vil undskylde Dem for at De er Philosoph, og bestøder mig for at være Devot; det er ligesom om jeg havde staaet mig fra Wiin, fordi den havde beruset Dem. Jeg er da, efter Deres Mening, Devot eller nær ved at blive det? Had det saa være; kunne vel foragtelige Benævnelser forandre Tingenes Natur? Er Andægtighed i og for sig selv god, hvori bestaaer da det urigtige i at være Devot? Men maaskee forekommer dette Udtryk Dem altfor ringe? den philosophiske Værdighed laader haant om den alvorlige Gudsdyrkelse; den vil tjene Gud paa en adlere Maade; de udstrekker endog sin Paastand og sin Stolthed lige til Himlen. O stakkels Philosopher!
Dog, jeg skulde tale om mig selv.

Jeg har elsket Dyden fra min Barndom og uddannet min Fornuft efter Haanden. Ved Hjælp af Følelse og Indsigter har jeg villet lede mig selv og er worden misledt. Isend De røver mig den Ledfager, jeg har valgt, maa De give mig en anden jeg kan stole paa. Min gode Ven! Stolthed er det dog, hvad man saa end siger; det er den, der ophøjer Dem,
Dem,

Dem, og det er den, der nedslaaer mig. Jeg troer at være ligesaa god som enhver anden, og tusinde andre have levet dydigere end jeg. De havde altsaa Hjelpemidler, som jeg ikke havde, da jeg sølte mig af Naturen god, hvorefter behøvede jeg at lægge Skjul paa mit Liv? Hvorfor habede jeg det Onde, jeg gjorde imod min Billie? Jeg kjendte blot min Styrke og den kunde ej være mig nok. Jeg troer at have gjort al den Modstand, man kan hente hos sig selv, og hver Gang er jeg dog bleven overvunden. Hvordan bære de sig ad, der kunne modstaae Fristelserne? De have en bedre Støtte.

Efterat have fulgt Dittes Mønster, har jeg i dette Valg fundet en anden Fordeel, som jeg ej havde tænkt paa. I Lidenskabernes Rige bidrage disse selv til at gjøre de Qualer taalelige, de forarsage; de holde Haabet ved Siden af Ønsket. Saalænge man ønsker, kan man undvære Lykke; man venter at blive lykkelig. Kommer Lykkeligheden ikke, forlænges Haabet, og den tryllende Forblindelse vedvarer, lige saa længe, som den Lidenskab, der frembringer den. Saaledes er denne Tilstand sig selv nok, og den Urolighed, den vækker, er et Slags Ondskab, der erstatter Virkeligheden. Bøe den, der ej har mere at ønske! han mister

saa at sige, alt hvad han ejer. Man nnder
 det mindre, man opnaaer, end det man haas
 ber; og man er blot lykkelig sœrend man bliver
 det. Det sandfælige og indskrænkede Menneske,
 der er skabt til at ønske alt, men opnaaer lit
 det, har af Himlen modtaget en trœstende Kraft,
 der bringer ham det, han ønsker, nær, der gjør
 det afhængende af hans Indbildningskraft, fremstiller
 det for ham nærværende og føleligt; og,
 for end mere at forsœde denne indbildte Ejsendom,
 kæmper det efter hans Lidenskabs Duse. Men
 dette hele Gøglespil forsvinder for Gjenstandens
 selv; intet forskjœnner denne Gjenstand i Bes
 idderens Sjine; man forestiller sig ikke det, man
 seer; Indbildningskraften udpyntes intet mere
 af det, man ejer; Trullespillet ophœrer der,
 hvor Nœdelsen begynder. Snyggebilædernes
 Land er i denne Verden det eneste, der fortjes
 ner at være bebœst; og saa aldeles Intet er
 de menneskelige Ting, at uden for det Væsen,
 der har Livet i sig selv, er der intet Skjønt,
 uden det, som ikke er.

Har denne Virkning end ej altid Sted i
 Hensyn til enkelte Gjenstande for vore Lidens
 skaber, er den dog uundgaaelig i Hensyn til den
 almindelige Fœlelse, der omfatter dem alle. At
 leve uden Sorger er ikke en Tilstand for Mens
 kesket;

æstet; at leve saaledes, det er at være død. Den, der kunde alt uden at være Gud, vilde være en elendig Skabning, han vilde vorde berøvet den Glæde at ønske; ethvert andet Gavn vilde være ham taaleligere. *)

Dette er tildeels min Erfaring, siden jeg blev gift; og efter Dødens Hjemkomst. Jeg ser overalt Anledning til Fornøjelse, og jeg er dog ikke fornøjet. En lønlig Ulyst indlister sig dybt i mit Hjerte; jeg føler det tomt og opblæst, som De engang sagde om Døden; den Hengivenhed, jeg har for alt, hvad der er mig hjært, er ej tilstrækkelig til at fylde det; det har en unyttig Kraft, som det ikke veed, hvad det skal bruge til. Denne Ubehagelighed er sølsom, men den er ikke desto mindre vilkkelig. Min Ven! jeg er altfor lykkelig; min Lykkelighed kjæder mig. **) Kjens

*) Deraf følger, at enhver Tyrste, som traagter efter Despotismen, traagter efter den Væe at døe af Kjedsomhed. Søger Du i alle Verdens Kongeriger det kjedsommeligste Menneske i Landet, saa gaae altid lige til Eneberckeren, især hvis han er ganske undskænket. Det er ret Uimaget værdt at gjøre saa mange ulykkelige! Skulde han ei kunde kjede sig med mindre Befølsning.

**) Hvad! Julie ogsaa Modsigelser! O! jeg svinger, fortryllende Undægtige! at Du ei er mere enig med
med

Kjender De noget Middel for denne Afsmag paa Belliv? Jeg for min Deel tilstaaer Dem, at en saa lidet fornuftig og saa lidet frivillig Følelse har saare nedsat den Vardi, jeg satte paa Livet; og jeg kan ej forestille mig at nogen Slags Glæde kunde findes, der mangler mig, eller kan fyldestgjøre mig. Kan noget andet Fruentimmer være mere sølsom end jeg? Kan nogen mere elske sin Fader, sin Mand, sine Børn, sine Venner, sin Næste? Kan nogen være mere elsket? Kan nogen føre et Liv mere efter sin Smag? Kan nogen være friere i at vælge et andet? Kan nogen nyde bedre Sundhed, have mere Modgiæt mod Sjedsomhed, flere Vaand, som sængsle ham til Verden? og dog lever jeg stedse i Uro; mit Hjerter veed ikke, hvad det fattes; det ønsker uden at vide hvad.

Da min Sjæl intet finder herneben, der kan fyldestgjøre den, søger den begjærlig andensheds hvad der kan tilfredsstille den. Ved at oplefte sig til al Følelser og Tilværelser Kilde, tager den sin Elyxhed og Evang. Den fornyes og oplives; den finder ny Spore til Kraft; den

med Dig selv. I øvrigt maa jeg tilføje, at dette Brev forekommer mig at være en Evangeliumfang.

den øfer et nyt Liv; faaer en anden Tilværelse, der ej er underkastet Begemets Eidenstaber, eller rettere sagt, den er ikke mere i sig selv, den er gandske i det umaalelige Væsen, som det beskuer; og løsreven et Djeblik af sine Lænker tilfredstilles den, naar den vender tilbage i sig selv, ved at prøve en højere Tilstand, som den engang haaber at kunne vende sin.

De smiler: jeg forstaaer Dem min gode Ven! jeg har fældet min egen Dom, ved forhen at dadle den Bønne's Egenstabs, som jeg nu erkjender. Derpaa kan jeg intet svare Dem, uden at jeg da ikke havde forsøgt den. Jeg vil ikke engang retfærdiggjøre den fra alle Sider. Jeg paaftaaer ikke at denne Smag er rigtig; jeg siger allene at den er beyagelig, at den erstatter Gølelsen for Lidsalighed, som udstemmes, at den opfylder Sælens Tomhed, at den lægger en ny Interesse paa det her bragte Liv. Frembringer den noget endt, maa man endnu forkaste det. Men hvo holder mest ved Døden, Philosophen med sine høje Grundsatninger, eller en Kristen med sin simple Tro? Hvo er den lykkeligste i denne Verden, den Bise med sin Fornuft, eller den Andægtige med sit Sværmeri? Hvad har jeg nødig at tænke, at forestille mig i et Djeblik, da alle mine Ev-

ner

ner, ere ophøjede over alt? Kusen har sine Fornøjelser, sagde De engang! Godt! dette Sværmeri er ogsaa en Kus. Lad mig være i en Forsatning, der er mig behagelig, eller viis mig hvorledes jeg kan være bedre.

Jeg har dadlet de mystiske Genrykkelser. Jeg dadler dem endnu, naar de hindre os i vore Pligter, og naar de, ved at give os Afsmag for det virksomme Liv, drage os, ved Beskuelsens Trylleries, til den Quietismus, som De troer mig saa nær, og fra hvilken jeg træer mig lige saa langt som De er.

At dyrke Gud, er ej at tilbringe sit Liv paa Knæ i Bedekammeret; det veed jeg meget godt; det er her paa Jorden at opfylde de Pligter, han paalægger os; det er, at gjøre alt hvad der er tjenligt for den Tilstand, hvori han har sat os, for at behage ham.

..... Nok Hjertet er for Gud —
den dyrker ham, som følger Pligtens
Bud.

Man maa først gjøre hvad man bør, og siden bede, naar man kan. Det er den Regel jeg søger at følge. Jeg holder ikke den Andagt, hvilken De bebrejder mig for en Eysel, men for en Bedersvælgelse, og jeg indseer ej, hvorefter

for jeg, blandt de Fornøjelser, der ere efter min Smag, skulde nægte mig den mest indtryksfulde og uskyldigste af alle.

Jeg har efter Deres Brev randsaget mig omhyggeligen. Jeg har eftergrundstet de Virkninger, som denne Tilbøjelighed, der synes saa meget at mishage Dem, frembringer i min Sjæl, og jeg kan hidtil intet see, der kan vække hos mig, i det mindste ikke saa snart, Frygt for nogen Misbrug af en ilde forstaaet Andagslighed.

For det Første har jeg ikke en saa hastig Lust til den Forretning, at jeg skulde lide noget ved at undvære den; ej heller sætter det mig i ondt Lune, at man hindrer mig deri. Ligesaa lidet adspreder den mig om Dagen, den giver mig hverken Affmag for, eller gjør mig treven i mine Pligters Opfyldelse. Er mit Kammer mig undertiden nødvendigt, er det naar nogen Eindsidelse forurosliger mig, og naar jeg vilde finde mig mindre vel paa andre Steder. Naar jeg paa hiint Sted gaaer ind i mig selv, gjensfinder jeg Fornuftens Nolighed. Naar nogen Bekymring eller qvæler nogen Kummer mig, toer jeg derhen for at slippe den. Alle Glensdigheder forsvinder for en vigtigere Gjenstand. Naar jeg tænker paa alle Forsynets Velgjæringer,

ninger, skammer jeg mig ved at være i Stand til at føle saa svage Ubehageligheder og forglemme en saa stor Naade. Jeg behøver hverken tit eller længe at dvæle ved hin Handling. Naar Sorgen følger mig did mod min Villje, trosse nogle Taarer, der udgydes for den, som troster, mit kummerfulde Hjerter. Mine Betragtninger ere hverken bittere eller smertelige; min Anger er uden alle skjænde Ytringer; mine opvakte mere Undseelse end Gysen hos mig; jeg føler Kummer men ikke Nag. Den Gud, jeg dyrker, er naadig, er Fader: det, der rører mig, er hans Godhed: denne fordunkler alle hans øvrige Egenskaber; den er den eneste, jeg fatter. Hans Almagt forfærder mig; hans Uendelighed forvirrer mig, hans Bletsædighed Han har dannet Mennesket svagt: fordi han er retfærdig, er han naadig. Den hævnende Gud er de Ondes Gud, jeg hverken frygter for ham eller anraaber ham om Hjælp mod nogen Anden. O Fredens Gud! Godheds Gud! det er Dig, jeg tilbeder; jeg føler det, jeg er din Skabning, og jeg haater ved den yderste Dom at gjenkjende Dig saadan, som Du i Livet taler til mit Hjerter.

Jeg kan ikke sige Dem, hvor megen Blidhed disse Forestillinger udbrede over mine Dage,

og hvor megen Glæde, de skabe i mit Jnderste. Naar jeg saaledes stemt gaaer ud af mit Kammer, føler jeg mig lettere og gladere. Enhver Kummer forsvinder, alle Hindringer taar de sig; intet er haardt, intet er knudret, alt er jævnt og lige; alt har et smilende Udseende for mig; Velvillighed koster mig intet mere; jeg elsker da højere det, jeg elsker, og vorder dem, jeg elsker, behageligere. Min Mand selv er da mere fornøjet med min Sindstemning. Andagt, siger han, er Opium for Sjælen. Den muntre, opliver og styrker, naar man faaer lidet af den; en alt for stærk Dosis søvngjør eller frembringer Kæseri, eller dræber, jeg haaber aldrig det skal komme saa vidt med mig.

De seer, at jeg ikke støder mig saa meget over den Titul Devot, som De maaskee havde ønsket; men jeg tilægger den dog ikke megen Værdi, som De maatte troe. Men jeg holder dog ikke af at man praler af denne Tilstand med et konstlet Udvoortes, som et Slags Forretning, der svager for alle andre. Derfor havde den Madam Gannon, som De taler om, gjort bedre i, efter min Mening at opfulde omhyggeligen sine Pligter, som Husmoder, opdrage sine Børn kjiærligen, styre sit Huus viseligen, end at give sig af med at skrive Andagts-

Dagtsbøger, disputere med Bisper, og lade sig
 sætte i Bastillen for Drømmerier, hvoraf man
 dog intet kan begribe. Jeg holder heller ikke af
 dette mystiske og figurlige Sprog, der fylder Hjert
 tet med Indbildningens Fostere, sætter Følelser,
 der bære jordisk Kjærligheds Præg og ere stik
 Fede til at svække den, isteden for den sande
 Kjærlighed til Gud. Jo sømmere Hjerte, jo
 mere levende Indbildskraft man har, jo mere
 bør man stræbe at undgaae det, der kun tjener
 til at ophidse den; thi hvorledes kan man om
 sider see den mystiske Gjenstands Forhold, uden
 man tillige sees den sandfælige Gjenstand, og
 hvorledes kan en sødelig Kone vove med Sik
 kerhed at forestille sig de Gjenstande, hun ikke
 tør bestue? *)

Men det, der har givet mig den første
 Affmag for erklærete Andægtige, er den Haard
 hed i Sæder, der gjør dem ufølsomme mod
 Menneskelighed; det er den overdrevne Stolt
 hed, der bringer dem til at ynke den øvrige
 Ver

*) Denne Indvending forekommer mig saa grundig
 og ubesværlig, at dersom jeg havde den mindste
 Indflydelse i Kirken, skulde jeg anvende den til
 at udelukke af vore kellige Boer Heisangen; og
 det vilde gjøre mig meget rødt at jeg havde op
 sat det saa længe.

Verden. Naar de fra deres høje Standpunct
 værdige at nedlade sig til nogen god Handling,
 seer det paa en saa ydmygende Maade; de bes
 Klage andre i en saa grusom Tone; Deres Vets
 færdighed er saa barsk, Deres Kjarlighed saa
 haard, Deres Sver saa bitter, Deres Foragt
 ligner saa meget Had, at selv Verdensmændes
 Ufølsomhed er mindre barbarisk end Deres
 Vredsynk. Deres Kjarlighed til Gud tjener
 dem til Undskyldning for at de ej kunne elske
 nogen, de elske ikke hverandre indbyrdes, seer
 man vel sandt Venstabs mellem Andægtige? Men
 jo mere de affondre sig fra Mennesker, jo mes
 re fordre de af dem, og man skulde næsten sige,
 at de ikke opløste sig til Gud, uden for at øve
 hans Vredighed paa Jorden.

Jeg føler en dyb Affky for alle disse Mis
 brug, hvilken naturligtviis maa sikkre mig for
 den. Hensalder jeg til dem, seer det sikkelig
 uden at jeg vil det; og jeg haaber af alle deres
 Venstabs, der omringe mig, at det ej vil skee
 uden at jeg vorder advaret. Jeg tilstaaer Dem,
 at jeg i Hensigt til min Lands Tilstand læn
 ge har været i en Uolighed, der maaskee ved
 Tidens Længde vilde have forandret mit Hu.
 Erfkeligtviis har Mylord Edouards fornustige
 Brev, hvortil De med saa megen Ret henviser
 mig;

mig; hans trøstende og sunde *Raisonnement* &
 Forening med Deres, gandske adspredt mit
 Frygt og forandret mine Grundsætninger. Jeg
 indseer at det ikke er andet muligt end at In-
 tolerantis maa hårde Sjælen. Hvorledes skal
 man snt kunne elske de Menneſker, man fors-
 kyder? Hvilken Kjærlighed kan man nære hos
 Fordømte? At elske dem, vilde være at hade
 Gud, der straffer dem. Vilde vi derfor være
 menneskelige, da lader os dømme Handlinger
 og ikke Menneſker; lader os ej blande os i
 Djævlens Forretning; lader os ej ſaa villigen
 åbne Helvede for vore Brødre. Al! dersom
 det var bestemt for dem, der fejle; hvilken Dø-
 delig kunde da uadgaae det?

O mine Venner, hvilken Byrde have I
 ikke lettet fra mit Hjerte! Ved at lære mig
 at Bildfarelse ej er Forbrydelse, have I be-
 friet mig fra tusinde forvælligende Tvivl. Jeg
 forbigaaer den fine Fortolkning af Læresætninger,
 som jeg ikke forstaaer. Jeg holder mig til de
 løse Sandheder, som staae for mine Dine og
 overbevise min Fornuft; de praktiske Sandheder,
 der underrette mig om mine Pligter. I øvrigt
 har jeg valgt Deres fordoms Evar til Wel-
 mar som Regel. Er man vel Herre over sin
 Uro eller ikke? Er det en Forbrydelse at fæ-
 strange

frønge Beviser? Nej, Samvittigheden siger
 os intet om Tingenes sande Forhold, men om
 Regelen for vore Pligter. Den foreskriver os
 ej hvad vi skulle tænke, men hvad vi skulle gjø-
 re. Den lærer os ej at ræsonnere godt, men
 at handle vel. Hvori kan min Mand være laste-
 værdig for Gud? Bortvender han Sjælene fra
 ham? Gud selv har kastet Sløret over hans
 Ansigt. Han flyer ej for Sandheden, det er
 Sandheden, der flyr for ham. Stolthed vilde
 leder ham ikke; han vil ej forsøre nogen; han
 er glad ved, at man ej tænker som han. Han
 lider vore Følelser, han ønskede at have dem,
 men han kan ikke. Bort Haab, vor Trøst,
 alt er tart for ham. Han gjør det Gode
 uden at vente Belønning; han er dydigere
 og uegennyttigere end vi. Ak! han er at be-
 klage, men hvorfor skal han straffes? Nej, nej,
 Dietskaffenhed, Gædelighed, Dyd og Redelige-
 hed er det Himmelen fordier, og som den beløn-
 ner. Det er den sande Dyrkelse Gud fordrer
 af os, og som han modtager af ham hver Dag
 i hans Pio. Væmmer Gud Troen efter Gjern-
 ingerne, da er det at være en dydig Mand, at
 troe paa ham. Den sande Kristen er den rets-
 kaffne Mand; de Lastefulde ere de sande Mand-
 tvende.

Bliv

Bliv ikke forundret, min elskværdige Ven! naar jeg ikke taler med Dem om de forskjellige Poster i Deres Brev, i Hensyn til hvilke jeg ikke er af Deres Mening. Jeg veed alt for vel hvad De er, til at være angstelig for hvad De troer. Hvad komme alle de tomme Spørgsmaale om Sjælens Frihed mig ved? Om jeg er fri i at vælge det Gode af mig selv, eller om jeg ved Bønnen faaer denne Villje? Fins der jegs Midler til at gjøre godt, kommer da ikke Alt sammen ud paa Eet? Enten jeg selv giver mig det Gode, jeg beder om, eller Gud skikker mig det paa min Bøn? Maa jeg stedse, for at faae det, bede om det, har jeg da vel nogen anden Oplysning behov? naar vi ere saa heldige at være eenige i, de vigtigste Artikler af en Tro, hvad søge vi da mere? Vilde vi trænge ned i hine Metaph. sakens Afgiunde, der hverken have Bund eller Bredde, og spilde den første Tid, som er os forundt at tænke Gud i, paa at stride om hans Væsen? Vi vide ej hvad det er, men vi vide at det er, og dette maa være os nok; det er smigt i hans Gjæringer; vi føle det inden i os. Vi kunne vel ræsonnere mod det, men ej for Alvor miskjende det. Gud har givet os den Glad af Indtryksbesværgthed (*sensibilité*), der aabner vor Bølelse
for

for hans Væsen. Lader os beklage dem, som denne Eone ej er meddeelt, uden at rose os af at kunne gjøre dem denne Mangel tydelig. Hvo vil danne os til, hvad Gud ej har villet dannet os til? Lader os i Taushed have Værs bødighed for hans skjulte Veje og gjøre vor Pligt; det er det bedste Middel til at lære andre at gjøre deres.

Kjender De nogen med mere Fornuft og Forstand end Herr Welmar; nogen mere rets skaffen, artig, retfærdig, sanddru, mindre lidens skabelig, som har mere at vinde ved den guds dommelige Retfærdighed og Sjælens Udødelig hed? Kjender De en mere fjæf, mere højttaen kende, større og mere dybttrængende i mundtlige Stridigheder, end Mylord Edouard; en Mand med sin Dyd værdigere til at forsvare Guds Sag, mere vis om hans Tilværelse, mere gjennemtrængt af hans høje Majestæt, mere ivrig for hans Lære og mere skabt til at bidrage til den? De har seet, hvad der i tre Maaneder foregik i Clarens; De har seet to Drenge, besvælede af Ugtelse og Verbødighed for hinanden, ved Stand og Indsigt bort skjærvede fra Skolens Ordstrid, henbringe en heel Winter med at søge i vise og fredelige, men lær vende og dybttrængende Samtaler gjensidig Op

Inhning. De har seet dem angribe hinanden og forsvare sig, bemægtige sig alt det Bytte, den menneskelige Forstand kan have, og i en Materie, hvor begge fandt den samme Interesse, intet højere at ønske end at werde enige.

Hvad skede? De have saaet fordoblet Agtelse for hinanden; men enhver er bleven ved sin Mening. Dersom dette Exempel ikke forstedse holder en fornuftig Mand fra at disputere, rører Sandheden neppe heller. Hans Agt er at glimre.

For min Part har jeg givet slip paa dette unyttige Waaben, og besluttet ikke at tale et eneste Ord om Religion til min Mand, uden naar det gjælder om at gjøre Regnskab for min. Ikke som om Forestillingen om den guddommelige Langmodighed har gjort mig ligegyldig, i Hensyn til den Trang, han har til den; jeg tilstaaer Dem endog, at, skjøndt jeg er beroliget for hans tilkommende Skjæbne, føler jeg dog ej derfor at min Iver for hans Omvendelse er formindsket. Jeg ønskede endog paa mit Livs Bekostning at see ham overbevist, om ej for hans Lykke i den anden Verden, saa dog for hans Lykke i denne. Thi hvor mange Besøgeligheder ere ham ej røvede? Hvilken Selske

lelse kan frøste ham i hans Møjer? Hvilket
 Vidne kan oplive de gode Handlinger, han gjør
 i Bondom? hvilken Stemme kan tale i hans
 Inderste? Hvilken Løn kan han vente for sin
 Dyd? Hvorledes kan han see Døden imøde?
 Nej, jeg haaber den skal ikke finde ham i dens
 ne forfærdelige Tilstand. Jeg har et Midde-
 til at drage ham ud af den, og jeg indvier derz
 til mine øvrige Dage; det er ikke at overbes-
 vise, men] at røre ham; det er at vise ham
 et Exempel, der henriver ham, og at gjøre ham
 Religionen saa elskværdig, at han ej kan mod-
 staae den. O min Ven! hvilket Beviis er ikke
 en sand Kristens Liv mod den Bantroe! troer
 De, der er nogen Sjæl der kan staae Prøve
 med ham. Dette er det Dagværk, jeg paalægs-
 ger mig for Fremtiden; varer mig alle behjel-
 pelige til at opfylde det. Wolmar er kold,
 men han er ikke usølsom. Hvilket Skilderie
 kunne vi ej fremstille for hans Hjerte, naar
 hans Venner, hans Børn, hans Kone forens-
 sig for at undervise ham ved at opbygge ham?
 naar de, uden at prædike Gud for ham i deres
 Samtaler, viser ham Gud i de Handlinger,
 hvortil han besjæler os; i de Dyrer, hvis Skas-
 ber han er, og i den Glæde, man finder i
 at behage ham, naar han seer Himmelens

Billedet i sit eget Ljus! Naar han hundrede Gange om Dagen nødes til at sige mig: nej, Mennesket er ej saa af sig selv; noget mere end Menneskeligt hersker her.

Dersom dette Foretagende ej er efter Deres Smag; dersom De føler Dem værdig til at kunne bidrage dertil, saa kom, lader os hentbringe bore Dage sammen og ikke forlade hinanden. Dersom dette Forslag misbager eller forfærder Dem, saa lyd Deres Samvittighed. Den foreskriver Dem Deres Pligt. Jeg har intet videre at sige Dem.

Efter hvad Mylord Edouard har ladet os vide, venter jeg eder Begge i Begyndelsen af næste Maaned. De vil ej kjende Deres Bærelse igjen; men i de Forandringer, der ere gjorte, vil De gjenkjende en god Venindes Omhu og Hjerte, som har sat en Fornøjelse i at prøve det. De vil ogsaa der finde en liden Samling af Bøger, som hun har udsegt i Genf; men disse ere smukkere, og i bedre Smag end Adonis, skjøndt ogsaa den er der for Pøjers Skuld. Bær i øvrigt taus; thi da hun ikke vil De skal vide, at alt dette kommer fra hende, skynder jeg mig at skrive det til Dem, førend hun forbyder mig at sige Dem noget derom.

Lev vel vel, min Ven! — Det Bystpares
 ti til Slottet Chillon *) som vi alle burde have
 gjort sammen, skal i Morgen gaae for sig uden
 Dem. Men bedre bliver det dog ikke, skjøndt
 man gjør den med Fornøjelse. Herr Amtmans
 den har indbudt os med vore Børn, hvilket gjør,
 at jeg slet ikke kan undskylde mig; men jeg ved
 ikke, hvorfor jeg allerede sniffer at være hjem-
 me igjen.

IX.

*) Slottet Chillon, et forbums Opholdssted for
 Amtmændene i Wevai, ligger i Soen paa en
 Klippe, der danner en Halvøe, omkring hvilken
 jeg har seet lodde mere end 150 Favne, næsten
 800 Fod uden at finde Bund. Man har gravet
 i denne Klippe Skældere og Skjellener under
 Vandets Overflade, hvilken man leder ind, naar
 man vil, ved Tapper. Der sad Prioren i St.
 Victor, Frauds Bonnibard, fangen i sex Aar;
 en Mand af sielden Fortjeneste, en uovervindelig
 Retfærdighed og Standhaftighed; en Ven af Fri-
 hed, skjøndt han var Savdiard, og tolerant,
 skjøndt han var Præst. I øvrigt var der, det
 har disse sidste Breve synes at være skrevne,
 meget længe siden Amtmændene i Wevai beboede
 Slottet Chillon. Man kan, om man vil, an-
 tage, at Amtmanden paa den Tid var tagen
 derfra paa nogle Dage.

IX. B r e v.

Fra Fauchon Anet til Saint-Preux.

Af min Herre! af min Belgjører! hvad paa-
 lægger man mig at underrette Dem?
 Fruen min stakkels Brue!
 o Gud! jeg seer allerede Deres Forsærdel-
 se men De seer ikke vor Sam-
 mer jeg har ikke et Øjeblik at spille;
 jeg maa sige Dem jeg maa løbe
 Jeg vilde ønske jeg havde sagt Dem alt
 Af! hvordan vil De blive, naar De saer vor
 Ulykke at vide?

Hele Familien tog i Gaar til Chillon for
 at spise til Middag. Herr Baronen, som rej-
 ste til Savojen for at henbringe nogle Dage
 paa Slotet Monan, tog bort efter Maaltidet.
 Man fulgte nogle Skridt, og siden spadserede
 man langs med Dæmningen. Madam d'Orbe
 og Amtmandens Brue gik med Herren i For-
 vejen. Fruen fulgte bag efter og havde Hen-
 riette ved den eene og Marcellin ved den anden
 Haand. Bag efter gik jeg med den ældste Søn.
 Amtmanden, som var bleven staaende for at
 tale med een, kom igjen til Elskabet og bød
 Madam Wolmar sin Arm; for at kunne mod-
 tage

tage Tilbudet viste hun Marcellin til mig; han løb mig og jeg ham imøde; men i det han løb gjorde han et Fejltrin; Foden gled under ham og han faldt i Vandet. Jeg udstødte et forfærdeligt Skrig. Madam Wolmar vendte sig om, saae sin Søn falde, fløj som en Pilt og styrter sig ud efter ham.

O! jeg Ulykkelige, hvorfor blev jeg staaende! Af! jeg holdt den Ældste tilbage, som vilde springe efter sin Moder. . . . Hun arbejdede og holdt Barnet i sine Arme. Man havde hverken Fok eller Baad, man maatte give Tid for at redde dem. . . . Barnet blev reddet; men Moders ren. Bedøvelsen, Faldet, den Tilstand, hvori hun var. Hvo veed bedre end jeg, hvor farligt et saadant Fald er? Længe var hun uden Sands. Saa snart hun kom sig, spurgte hun om sin Søn. Med hvilken henrykkende Glæde omfavnede hun ham ikke! Jeg trøede hende fiker; men hendes Synlighed varede et Øjeblik; hun vilde man skulde bringe hende hjem; paa Vejen besvimede hun adskillige Gange. Af nogle Befalinger, hun har givet mig, kan jeg see, hun ej troer at gaae det igjennem. Jeg er alt for ulykkelig.

Hun

Hun gaaer det ikke igjennem. Madam d'Orbe er mere forandret end hun. Alle Menneſker ere i Bevægelse. Jeg er den roligſte i hele Huſet. Hvad ſkulde jeg foruroliſge mig over? Min gode Frue! O! ders ſom jeg miſter Dig, behøver jeg ingen mere. O min kjære Herre! den gode Gud ſtørke Dem i denne Prøve. Lev vel. . . . Du kommer Lægen ud af Kammeret. Jeg vil hen til ham. . . . Giver han os noget godt Raad, ſkal jeg lade Dem det vide. Men ſiger jeg intet.

X. Brev.

Til Saint-Preux.

(Begyndt af Madam d'Orbe og fuldendt af Madam Wolmar.)

Det er forbi. Uforſigtige, uheldige Menneſke! ulykkelige Sværmer! Aldrig ſeer De hende mere igjen. Sløret. Julie er ikke.

Hun har ſkrevet Dem til. Vent hendes Brev: Er hendes ſidſte Willje. De har høje Pligter tilbage at opfylde paa Jorden.

XI. Brev.

Fra Herr Wolmar til Saint-Preux.

Jeg har med Lausshed ladet Deres første Sorg gaae forbi; mit Brev vilde kun have addres den. De havde ligesaalidet været i Stand til at læse følgende omstændelige Beskrivelse, som jeg til at give den. Du maaskee den vil være os begaae behagelig. Kun Mindet af hende har jeg tilbage; mit Hjerte frydes ved at bevare det. Blot Taarer kunne De yde hende, og De vil finde Trøst i at udgøde dem for hende. Denne de Ulykkeliges Fornøjelse er nægtet mig i min Elendighed; jeg er ulykkeligere end De.

Det er ikke om hendes Sygdom, det er om hende, jeg vil tale med Dem. Andre Mødre kunne ogsaa styrte sig ud efter deres Børn. Sygdoms Tilfælde, Feber, Død ere naturlige; det er Dødeliges fælles Lod; men Anvendelsen af de sidste Øieblikke, hendes Samtaler, hendes Følelser, hendes Sjæl, alt dette er Julies eget. Hun har ej levet som en anden. Ingen saavidt jeg veed, er død som hun. Dette er hvad eene jeg har kunnet lægge Mærke til, og som De ej kan faae at vide uden af mig.

De

De veed at Skrækken, Bevægelsen, Falbet, Båndets Udtømmelse paadrog hende en lang Besvimelse; hvoraf hun først kom sig her. I det hun blev bragt herhid spurgte hun efter sin Søn; han kom; saasnart hun havde seet ham gaae og besvare hendes Kjerntegn, blev hun gandske rolig, og man fik hende til at lægge sig lidet til Hvile. Hendes Søn var fort, og da Lagen ej kom saa snart, lod hun os imidlertid sætte os omkring sin Seng. Hendes Cousine, Fauchon og jeg satte os. Hun talede med os om sine Børn, og om den idelige Omhu, som hendes Opdragelsesmaade fordrøde, og om den Fare, der var ved at forsjømme den et Djeblik. Uden at gjere sin Sygdom saa overmaade vigtig, forudsaae hun, at den i nogen Tid vilde afholde hende fra at opfylde sin Deel af disse Beskræbelsler, og hun foreslog, at vi skulde dele den mellem os.

Hun talede meget om alle sine og Deres Planer, og om de bedste Midler til at see dem hældigen udførte; om de Jagttagelser hun havde gjort, og som kunde fremme eller skade dem, Fort, om alt, hvad der skulde sætte os i Stand til i hendes Sted at gjere hendes Forretninger, som Moder, saalange hun blev nødt til at forsjømme dem. Det var, tænkte jeg, For sigtigs

sigtigheidsregler nok for een, der kun i nogle Dage troede sig udsat fra en saa fjær Syssel; men hvad der gandske forskrækkede mig, var at hun indlod sig meget vidtløftigere om Henriette. Hun havde indskrænket sig blot til hvad der angik hendes Sønners første Barndom, ligesom hun vilde overlade en anden at sørge for deres Ungdom. Men hendes Datter omfavnede hun idelig, hun sølede godt at ingen kunde sætte sig, som hun, ind i de Betragtninger, hendes egen Erfaring havde bragt hende til at anstille. Hun udviklede fortelig, men med Styrke og Tydelighed, den Opdragelsesplan hun havde udfæstet for hende, og anvendte i Moderens Nær værelse de mest levende Grunde, og de mest rørende Opmuntringer for at forbinde hende til at følge hendes Plan.

Alle disse Begreber om unge Personers Opdragelse og om Moders Pligter, med bestandig Hensyn til hende selv, kunde ej andet end gjøre Samtalen varm; jeg mærkede, at den blev alt for levende. Claire holdt den ene af sin Cousinses Hænder, trykkede den hvert Øjeblik til sin Mund og sukede isteden for at svare. Fauchon var ikke roligere. Julies Taa rer perlede sig i hendes Øjne, men hun tørde ej græde af Frygt for at bringe os mere i Uro.

Jeg

Jeg sagde ved mig selv: Hun anseer sig som død. Det eeneste Haab, jeg havde tilbage, var, at Skrækken kunde forestille hende Faren i et falskt Lys og gjøre den større end den virkelig var. Ulykkeligviis kjendte jeg hende alt for vel til, at gjøre megen Regning paa denne Wildfarelse. Jeg havde adskillige Gange forsøgt paa, at faae hende til Rolighed, jeg bad hende især ikke at udmatte sig for meget med at sige, hvad hun ved Veilighed kunde sige. Ah! sagde hun: intet gjør Gruentimmerne saa ondt, som at tie; og desuden føler jeg lidt Feber; det er ligesaa godt, at bruge Snakketøjet til nyttige Ting, som at vaase hen i Wejret uden Fornuft.

Lægens Rørmø forarsagede en Tummel i Huset, som var ubeskrivelig. Alle Tjenestefolkene kom, den eene efter den anden, til Kammerdøren, og ventede med urolige Blik og med foldede Hender hans Dom om deres Hues Tilstand, som det kunde være deres egen Skiebnes Afgjørelse. Dette Syn satte den stakkels Claire i saadan Forstrækkelse, at jeg frygtede for hendes Forstand. Jeg maatte faae dem af Wejen under forskjellige Paaskud, for ej at skrække hende med dette gyselige Syn. Lægen gav ubestemt en Smule Haab, men i en To-
ne,

ne, der just var stemt til at røve mig det. Julie sagde ikke længere, hvad hun tænkte, hendes Cousinses Dærværelse holdt hende tilbage. Da han gik ud, fulgte jeg ham; Claire vilde gøre det samme, men Julie holdt hende tilbage; og gav mig med Dinene et Tegn, jeg forstod. Jeg skyndte mig at sige Bagen, at dersom der var Fare, maatte han skjule den for Madam d'Orbe med ligesaa megen og nyere Omhyggelighed end for den Syge, af Frygt for at Fortvivlelsen gandske skulde forvirre hende, og sætte hende gandske ud af Stand til at tjene sin Veninde. Han erklærede, at der virkelig var Fare; men da kun fire og tyve Timer vare forløbne, siden den uheldige Handels-Indtraf, behøvede man længere Tid for at faae et sikkert Tegn; at næste Nat vilde bestemme den Syges Skæbne, og førend den tredje Dag kunde han ej afgjørende bestemme noget. Fauchon allene var Bidne til denne Samtale, og, efterat man ikke uden Vanskelighed havde faaet hende til at tie, blev man enig om, hvad der skulde siges til Madam d'Orbe, og de Dødsrige i Huset.

Genimod Aften bad Julie sin Cousine indstændig at hvile nogle Timer; da hun havde
 hens

Henbragt den foregaaende Nat hos hende, og vil-
 de paa samme Maade henbringe den følgende.
 Den Enge vidste, at man vilde aarelade hende
 paa Foden, og at Lægen gjorde Anstalter deraf
 til, hun lod ham derfor falde, og tiltalede
 ham saaledes! «Min Herr Bossou! naar man
 «troer at man bør skjule for en frygtsom Vas-
 «sient hans Tilstand, er det en mennekelig
 «Forsigtighed, som jeg billiger, men det er grus-
 «omt at gjøre sig lige forgjæves og ubehagelig
 «Umage med Alle. Foreskriv mig alt hvad De
 «anseer for at være virkelig nyttigt, jeg skal
 «strængt benytte mig deraf. Staan mig for-
 «ede Midler, der kun ere for Indbildningskrafts-
 «ten, det er mit Legeme og ikke min Aand,
 «der lider; og jeg frygter ikke for at ende mine
 «Dage, men for at anvende det øvrige af dem
 «ilde. Livets sidste Øjeblikke ere for kostbare
 «til at man skulde kunde tillade sig at misbruge
 «dem. Kan De ej forlænge mit Liv, saa fors-
 «kort det dog i det mindste ikke, ved at berøve
 «mig Brugen af de saa sidste Øjeblikke, Naar
 «turen har løbnet mig. Jo færre Jeg har til,
 «bage, jo højere bør De agte Dem. Lad mig
 «leve, eller forlad mig; jeg kan nok døe alle-
 «ene.» De seer hvilken rast og alvorlig Tone,
 denne i det daglige Liv saa frygtsomme og sm-
 me

me Kone har vidst at betjene sig af, ved vigtige Lejligheder.

Natten var grusom, og afgjørende. Hun havde Qualmer, Bryststrykning, og Huden var tør og brændende; En hidsig Feber indsandt sig, i hvilken hun ofte hæftigen kaldte paa Marcellin, som om hun vilde holde ham; Hun nævnte undertiden ogsaa et andet Navn, som hun engang tilforn ved en lignende Lejlighed saa ofte havde gjentaget. Den følgende Dag sagde Lægen mig uden Omsvøb; at han ej troede, hun havde tre Dage at leve. Ene mig blev denne forfærdelige Hemmelighed betroet, og den skrækkeligste Time i mit Liv var, da jeg dybt i mit Hjerte skjulede denne Hemmelighed, uden at vide hvilken Brug jeg burde gjøre af den. Jeg vandrede ene i Krattskovene, og sværmede over hvad Beslutning jeg skulde tage; mørke Betragtninger foruroligede mig i Hensyn til den Skjæbne, der i min Alderdom skulde hensette mig i den eensomme Tilstand, jeg allerede var fjed af, endog førend jeg lærte at kjende en mere behagelig.

Om Aftenen havde jeg lovet Julie oprigtigen at fortælle hende Lægens Mening. Hun havde besvoret mig ved alt hvad der kunde røre mit Hjerte at holde Ord. Min Samvittighed følede

Kølede denne Forpligtelse: men skulde jeg vel for en indbildt Pligt til ingen Nytte nedslaae hendes Sjæl, og langtsomt lade hende smage Dødens Bitterhed? Hvad kunde vel være Hensigten af en saa grusom Forsigtighed? At bebude hende hendes sidste Time, vilde ikke det være at fremstynbe den? naar man veed man har saa kort tilbage, maae da ikke Ønsker. og Haab, disse Livets Grundspire, tabe sig? Er det at nyde sin Tilværelse, naar man er saa nær ved at miste den? Kunde jeg maaskee være Uarsag til hendes Død?

Jeg gik med stærke Skridt og med en Besværgelse, jeg aldrig nogensinde har følet. Dens ne lange og tunge Angstselighed fulgte mig allevegne; jeg slæbde en utaalelig Bægt med mig. Endelig bestemte et Indfald mig. Arbejd ikke paa at see hendes Skjæbne forud; Du maa siige hende den.

For hvem er det vel jeg betænker mig? Er det for hende eller for mig? Hvad Grundsaetning følger jeg i mine Betragtninger? Følger jeg hendes eller mit System? Hvad har gods gjort mig det eenes eller det andets Rigtighed? Til at troe, hvad jeg troer, har jeg ingen anden Grund end min Mening, bygget paa nogle Formodninger. Intet Bevis om
 styrter

Styrker den, det er sandt; men hvilket Bevis bekræfter den? Hun har ogsaa sin Mening, hvorfor hun troer, hvad hun troer; men hun har Sandsynlighed for den, og hendes Mening er for hende et Bevis. Hvad Ret har jeg, i Hensyn til hende, at foretrække min simple Mening, som jeg endog erkjender for tvivlsom, for hendes Mening, som hun holder for bevist? Lader os sammenligne Følgerne af disse forskjellige Tanker. Ifølge hendes Mening, vil Stemningen i hendes sidste Time afgjøre hendes Skjæbne i Evigheden. I mine Tanker vil den Vaersomhed, jeg bruger med hende, inden tre Dage være hende ligegyldig. Inden tre Dage vil hun efter min Mening intet mere søle; men om hun maaskee har Ret, hvad Forskiel mellem evig Glæde og evig Pine!... maaskee!... dette Onde er skrækkeligt. . . . Ulykkelige! vov din egen, men ikke hendes Sjæl.

Der har De da den første Tvivl, der har gjort mig den Uvisshed mistænkt; De saa ofte har angrebet. Om ikke andet, befriede dog denne Tvivl mig fra den, der pinede mig. Jeg fattede strax en Beslutning, og af Frygt for at forandre den, løb jeg strax til Julies Seng. Jeg lod alle Mennesker gaas ud, og satte mig;

De kan selv domme hvordan jeg saae ud! jeg brugte hos hende ej den Forsigtighed, man maa iagttage for smaae Sjæle. Jeg sagde intet, men hun saae mig og forstod mig strax. Troer Du, at sige mig noget nyt, sagde hun, og rakte mig Haanden? Nej, min Ven! jeg mærker det selv paa mig, at Døden nærmer sig: vi maae forlade hinanden!

Derpaa begyndte hun en lang Samtale med mig, som jeg nok skal fortælle Dem, og derved skrev hun sit Testament i mit Hjerte. Havde jeg endog mindre kjendt hendes, vilde hendes sidste Billie været tilstrækkelig for mig, til at have lært mig at kjende det.

Hun spurgte mig om hendes Tilstand var bekjendt i Huset? Jeg sagde hende at Sorg herskede overalt, men man vidste intet bestemt, og Bossou havde kun aabenbaret det for mig. Hun besvoer mig omhyggeligen at skjule denne Hemmelighed det øvrige af Dagen. Claire, føjede hun til, vil ikke kunne udholde dette Stød, uden fra min Haand; hun vil døe; dersom det kommer fra en andens. Jeg bestemmer følgende Nat til denne sørgelige Pligt. Det er derfor især, jeg vilde høre Lægens Dom, for ej ved min personlige Mening, at udsætte denne Ulykkelige for et saa grusomt Stød,
paa

paa en falsk Formodning. Lad hende intet mærke inden den Tid, eller Du staaer Fare for at blive uden Veninde, og dine Børn uden Moder.

Hun talte med mig om sin Fader. Jeg tilstod hende at jeg havde sendt en Expres efter ham, men jeg tog mig vel vare for at føje til, at dette Menneske, isteden for at lade sig nøje med at levere mit Brev, hvilket jeg havde befalet ham, skyndte sig med at fortælle hele Tildragelsen, og det saa taabeligen, at min gamle Ven troede at hans Datter var druknet, faldt i Forskrækkelse paa Trappen, og fik et Stød, som holdt ham ved Sengen i Blonay. Haabet at see sin Fader igjen rørte hende inderligere; og Vissheden om, at dette Haab var forgjæves, udgjorde ikke den mindste af de Ulykker, der skulde nage mig.

Feberanstødene forrige Nat havde yderligere svækket hende. Den lange Samtale havde just heller ikke bidraget til at styrke hende; af Kraftløshed forsøgte hun paa at faae lidet Hvile om Dagen, først for tre Dage siden fik jeg at vide, at hun ej havde henbragt den hele Tid med at sove.

Imidlertid herskede Forskrækkelse i Huset. Enhver ventede med mørk Laushed, at man

skulde drage ham ud af Forlæggenheden, og vos
 vede dog ej at spørge nogen, af Frygt for at
 fåae det at høre, han ej vilde vide. Man sagde
 de til hverandre, at dersom der var noget godt
 Nytt, vilde man nok gjerne fortælle det, ubes-
 hagelige Efterretninger kunde man alt for tid-
 lig faae at vide. I den Waande, de vare
 stædte, ansaae de det for at være nok, at der
 intet indtraf, som behøvedes at fortælles dem.
 Midt i denne skumle Rolighed var Madam d'Or-
 be den eene Virksomme og Talende. Saasnart
 hun var ude af Julies Kammer løb hun, istæd-
 den for at gaae i sit Kammer og lægge sig,
 over hele Huset, tog fat paa alle Menneſter,
 spurgte hvad Lægen havde sagt og hvad man
 sagde? Hun havde været Vidne til den fores-
 gaaende Nat; hun kunde ej være uvidende om,
 hvad hun havde seet; men hun søgte at føre
 sig selv bag Enſet, og nægte sine Dines Vid-
 nesbyrd. De, hun spurgte, svarede intet uden
 godt; dette gav hende Mod til at spørge de
 andre, og stedse med en saa levende Urolighed
 og i en saa angstfuld Tone, at man kunde
 have vidst Sandheden tusinde Gange, uden at
 være fristet til at sige hende den.

I Julies Selſkab tvang hun sig, og den
 rørende Gjenstand, hun havde for Dine, stems-
 te

te hende mere til Rummer end til Hæftighed. Hun frygtede især for at lade hende see sin Fortvivlelse; men det lykkedes hun slet at skjule den. Man mærkede hendes Urolighed, selv i hendes Konsten paa, at synes rolig. Julie forsømte paa den anden Side intet for at blinde hende. Uden at gjøre sin Sygdom ubetydelig, talte hun om den, som om en overstyran den Ting, og syntes blot bekymret for den Tid, hun behøvede for at komme sig ganske. Dette var da fremdeles een af mine Vinstler, at see dem give hinanden gjensidig Beroligelse, da jeg dog saa godt vidste, at ingen af dem nærede det Haab i deres Sjæl, hvilket de tvang sig til at meddele hinanden.

Madam d'Orbe havde vaaget de to foresaaende Nætter; hun havde i tre Dage og Nætter ikke været af sine Klæder. Julie foreslog hende at gaac hen og lægge sig; men hun vilde ikke gjøre det. Nu godt da! sagde Julie; Lad mig rede hende et lidet Leje i mit Kammer! med mindre, lagde hun til, ligesom med Overlæg, at hun vil dele mit. Hvad siger Du dertil, Cousine! min Sygdom smitter ikke, Du er ikke bange for mig: lig i min Seng! Tilbudet blev modtaget. Man lod mig gaae, og jeg trængte virkelig til Hvile.

Jeg

Jeg stod tidlig op. Urolig over hvad der kunde være foregaaet om Natten, gik jeg ind i Kammeret ved den første Lyd, jeg hørte. Af den Tilstand, hvori Madam d'Orbe var om Aftenen, kunde jeg slutte mig til den Fortvivlelse, hvori jeg vilde finde hende, og det Daasert, hvo. til jeg skulde være Vidne. Da jeg kom ind, saae jeg hende siddende i en Faestel, mæt og bleg, eller snarere sortagtig; hendes Øjne vare gulfarvede og næsten blinde; men Lid var hun, rolig, taledet lidet, og gjorde alt, hvad man sagde hende, uden at tvære. Julie derimod saae mindre svag ud end om Aftenen; hendes Stemme var stærkere, hendes Væsen livligere; hun syntes at have faaet sin Cousins Vuinterhed. Jeg mærkede letteligen paa hendes Farve, at dette bedre Udseende var en Virkning af Seberen; men jeg saae hendes Blifstraale af, jeg veed ej hvilken, hemmelig Glæde, som bidrog til hiint første Udseende, og hvortil jeg ej kunde opdage Aarsagen. Lagen bekræftede ikke, destomindre sin forrige Dem, den Syge blev ved at tænke som han, og der var nu for mig intet Haab.

Jeg var nødt til at gaae ud for nogen Tid, og da jeg kom ind igjen mærkede jeg, at Bærelset var omhyggeligen bragt tilrette, der
 her:

herstede Orden og Nethed; hun havde lædet Urtepotterne sætte paa Kaminen; Sengegardinerne vare tiltrukne paa en liden Aabning nær; Lusten var forandret, man mærkede en behagelig Lust, og man skulde ikke have troet, man var i et Sogekammer. Hun havde med ligesaa megen Omhu ordnet sit Natbord; Smag og Gode viste sig endog i hendes løse Paaklædning. Alt dette gav hende snarere Udseende af Stadsdame, der venter Selskab, end af en Landsbykone, der venter sin sidste Time. Hun saae min Forundring, og smilede til mig. Hun kunde læse paa mig, hvad jeg tænkte, og vilde svare mig, i det man førte hendes Børn ind. Nu blev der da ikke talt uden om dem; og De kan vel vide, at hendes Kjærtegn, nu, da hun skulde forlade sine Smaa, hverken vare sunkne eller overlagte. Jeg mærkede endog at hun oftere og mere brændende henvendte sig med sine Omsættelser til det Barn, der kostede hende Livet, ligesom det var paa den Maade vorden hende kjærere.

Alle disse Omarmelser, disse Sukke, disse Henrykkelser vare Gaader for de stakkels Børn; De elskede hende smt, men det var deres Alders Omhed; de begreb intet af hendes Tilstand,

stand, hendes fordoblede Rjærtegn, hendes Klage
 over aldrig at see dem mere; de saae os
 bedrøvede og glad, mere vidste de ikke. Skøndt
 man lærer Børn Dødens Navn, have de dog
 intet Begreb om den: de hverken frygte den for
 sig selv eller for andre; de frygte for at lide,
 ej for at døe. Naar Smerten afvang deres
 Moder nogen Klage, giennemfrangte de en
 Skrig Lysten; naar man talde til dem om at
 miste hende, fulde man tror de vare sandseles
 se. Eene Henriette, lidet ældre end de andre,
 og af et Rjøn, hvis Følelse og Indsigter udvik
 les tidligere, syntes urelig og forvirret over at
 see sin lille Mama i en Seng, hun, som altid
 var oppe vorend hendes Børn. Jeg erindrer
 at Julie i den Anledning gjorde en Anmerk
 ning gandske og aldeles i hendes Maneer over
 Vespasians usle Forsængelighed, som blev lig
 gende medens han kunde handle, og rejste sig,
 da han ikke kunde udrette mere *). Jeg veed ikke,
 sagde

*) Dette er ikke saa gandske riatigt. Evetonius
 siger, at Vespasian arbejdede som sædvanlig paa
 sin Dødseng og gav Audients; men det havde
 maaskee virkelig været bedre, at han havde staaet
 op for at give Audients, og ligget for at døe.
 Jeg veed at Vespasian, uden at være en stor
 Mand,

sagde hun: om en Rejser skal døe staaende; men jeg veed meget godt, at en Husmoder ej bør være sengeliggende uden for at døe.

Efterat have udtømt sit Hjerte i Anledning af sine Børn, efterat have taget enhver af dem for sig, især Henriette, som hun holdt meget længe, og som jamrede sig og huilede i det hun fik hendes Kys, kaldte hun alle tre for sig, gav dem sin Velsignelse, og sagde til dem, i det hun viste dem Madam d'Obe: gaae, mine Børn! gaae og fast eder for eders Moders Fodder; det er den Moder, Gud giver eder, han har intet taget fra eder! — Et øjeblik løb de til hende, kastede sig paa Knæ, greb hendes Hænder, kaldte hende deres gode Mama, deres anden Moder. Claire hældte sig mod dem, men i det hun trakkede dem i sine Arme, stræbte hun forgæves at tale, hun kunde kun sukke;

Mand, var i det mindste en stor Fortæller. Det er ligemeget; hvilken Rolle man end har spillet i sit Liv, bør man dog ikke i sin Dod spille Comedie. *)

Forfatteren.

*) Rousseau siater her til Vespasiens pralende Ord, da han mærkede sin Dodstund nærme sig: en Rejser, sagde han, i det han vilde staae op af Sengen: bør døe staaende.

Oversætteren.

sukke; hun kunde ikke sige et eneste Ord; hendes Stemme kvaltes. Døm selv om hvor rørt Julie var; dette Optrin begyndte at blive alt for levende, jeg gjorde Ende paa det.

Da disse smægtende Djeblikke vare forbi, satte man sig rundt om Sengen og snakkede, og skjøndt Julies Munterhed havde tabt sig lidet, saae man dog den samme tilfredse Mine i hendes Ansigt; hun talte om alt med en Opmærksomhed og en Deeltagelse, der vidnede om en nagfri Aand; intet gif hendes Dre forbi, hun var saa ganske inde i Samtalen, som hun ikke havde havt andet at gjøre. Hun foreslog os at spise til Middag i hendes Kammer, for at spare os saa lidet mueligt; De kan vel indsee at dette Tilbud ej blev afflaaet. Man anrettede uden Støj, uden Forvirring, uden Uorden, med et saa stadigt Væsen, som om det havde været i Apollosalen. Fauchon og Børnene spiste ved Bordet. Julie, som saae, at man manglede Spiselyst, udfandt Middel til at saae os til at spise af alt; snart foregav hun sin Koffepiges Anvisning, snart vilde hun vide, om hun selv torde nyde noget deraf; snart bragte hun vor Sundhed med i Spillet og sagde: at vi behøvede Kræfter til at tjene hende; stedse viste hun os den Færnsjelse,

nøielse, vi kunde gjøre hende, saaledes, at der ingen Marsag levedes os til at sige nej, og hun frydrede alt dette med en Bystighed, der drog vort Blik fra den sørgelige Gjenstand, som snussetatte os. Kort en Husmoder, som var betænkt paa at traktere, kunde ikke ved fuldkommen Sundhed mere udmærket, mere forbindtlig, mere elskværdig seet sine Fremmede til gode, end den døende Julie saae sin Familie tilgode. Intet af alt det, jeg havde troet at forudsee, indtraf: intet af det jeg saae, kunde forenes i mit Hoved. Jeg vidste ikke hvad jeg skulde tænke; jeg var ikke mere paa det samme Sted.

Efter Maaltidet maldte man Præsten. Han kom som Ven af Huset, hvilket han meget ofte gjør. Uagtet jeg ikke havde ladet ham falde, fordi Julie ikke havde forlangt det, maa jeg dog tilstaae at jeg blev glad ved hans Komme; og jeg troer ikke at den Ivrigste i Troen under lige Omstændigheder havde kunnet see ham med mere Fornøielse. Hans Nærvarelse skulde opklare mange Tvivl, og drage mig ud af en forfærdelig Ubished.

Erindre Dem den Bevæggrund, der havde bragt mig til at bebude hende den sig nærmende Ende. Hvorledes kunde jeg af den Virkning, som

som jeg efter mit Begreb troede, denne skrækkelige Tidende maatte frembringe, forstille mig den, der virkelig sandt Sted? Tænk! denne andægtige Kone, der i Sundhedstilstand aldrig levede nogen Dag uden at forrette sin Andagt, og satte een af sine Fornsøjler i Bønnen, tænk Dem denne Kone, der ej har mere end to Dage at leve, og seer sig nær ved at møde for en frygtelig Domstoel, istedenfor at berede sig til dette skrækkelige Djævlil, istedenfor at gjøre Regnskab for sin Samvittighed, morer sig med at pynte sit Kammer, indrette sit Stuebord, snakke med sine Venner, og oplive deres Maaltid, og i alle sine Samtaler aldrig nævne et eneste Ord om Gud eller Salighed! hvad skulde jeg tænke om hende og hendes sande Følelser? Hvorledes skulde jeg forene dette hendes Forhold med de Forestillinger, jeg havde om hendes Gudsfrugt? Hvorledes skulde jeg rime den Brug, hun gjorde af Livets sidste Djævlilblikke med det, hun havde sagt til Lagen om deres Værd? Alt dette var efter min Følelse en usforklarlig Gaade; thi skjøndt jeg ikke ventede at finde hos hende al den lave Skindhellighed, som hos andre Andægtige, forekom det mig dog at være Tid at tænke paa det, hun betragtede saa saare vigtigt, og som ikke taalede

lede

lede nogen Opsættelse. Naar man er andægtig i Livets Sværm, hvorledes maa man da ikke være i det Djebliſ, man ſkal forlade denne Verden, og der er intet at gjøre uden at tænke paa den anden?

Diſſe Betragtninger bragte mig ſaavidt, ſom jeg neppe havde ventet at komme. Jeg begyndte næſten at blive urelig over, at mine Meninger, ſom jeg ſaa ubefindigen havde forſægtet, omſider alt for meget havde ſmittet paa hende. Jeg havde ikke antaget hendes, og dog ønskede jeg ikke at hun ſkulde have givet ſlip paa dem. Havde jeg været ſyg, vilde jeg viſt været død i min Tro, men jeg ønskede dog ogsaa, at hun ſkulde døe i ſin, og jeg ſandt, at jeg, ſaa at ſige, vovede mere i Henſyn til hende end til mig ſelv. Diſſe Modſigelſer ville forekomme dem overdrevne; jeg finder dem ikke fornuſtige, og dog have de været virkelige. Jeg paatager mig ikke at retfærdiggjøre dem; jeg fortæller dem blot.

Endelig kom det Djebliſ, da min Tvivl ſkulde opløſes; thi det var let at forudſee at Præſten ſeent eller tidligen vilde lede Samtaalen paa det, der udgjør Gjenſtanden for hans Embede, og om end Julie havde været i Stand til at forſtille ſig i ſine Svar, maatte det dog

have

Have været hende saare vanskeligt, at forstille sig nok til, at jeg ikke med min forberedte Opmærksomhed skulde have opdaget hendes sande Tanker.

Alt gik, som jeg tænkte. Jeg forbigaaer de almindelige Ting, blandede med Lovtaler, der tjente Præsten som Overgang til den egentlige Sag, jeg vil fremdeles ej tale om det Rørende, han sagde hende, om den Ufsalighed at frøne et dydigt Liv med en fristelig Hensigt. Han anmærkede, at han undertiden havde hørt Uttringer af hende, hvilke i visse Poster ikke gandske stemmede overeens med Kirkens Lærdom, det er at sige, med den Lærdom, sund Fornuft maatte ulede af Skriften; men da hun aldrig paastaaelig havde forsvaret dem, haabede han, hun vilde døe i de Troendes Samsund, hvori hun havde levet, og berolige sig ved Kirkens almindelige Befjendelse.

Da Julies Svar var afgjørende for min Tvivl, vil jeg næsten Ord til andet nedskrive det; thi jeg hørte nøje til, og optegnede strax hvad jeg hørte.

« Tillad mig min Herre! at begynde med
 « at takke Dem for al den Møje De har haft
 « for at lede mig paa Sædelighedens og den
 « fristelige Tross rette Bane, og for den Mild-
 « hed

«hed hvormed De har rettet eller taalet mine
 «Bilsfarelser. Gjennemtrængt af Agtelse for
 «Deres Nidkjarhed, og af Erkjendtlighed for
 «Deres Godhed, tilstaaer jeg med Fornøjelse,
 «at jeg skylder Dem alle mine gode Beslutnings-
 «ger, og at De stedse har skyndt mig til at
 «gøre det Gode og troe det Sande.»

«Jeg har levet og jeg døer i den protes-
 «stantiske Kirkes Skjed, der henter sin eeneste
 «Rettesnor af den hellige Skrift og Fornusten;
 «mit Hjerte har altid bestyrket, hvad min Mund
 «bekjendte; og naar jeg ikke, efter Deres Ind-
 «sigter, maaskæ har vist al den Bærvillighed,
 «jeg burde, var det en Birkning af min Afsty-
 «for al Slags Forstillelse; det, der var mig
 «umuligt at troe, kunde jeg ej sige, jeg troede;
 «jeg har altid oprigtigen søgt det, der var overs-
 «enstemmende med Guds Ære og med Sand-
 «heden. Jeg har kunnet fejle i mine Unders-
 «søgelser; jeg er ej saa stolt, at jeg altid tæn-
 «ker at have havt Ret; jeg har maaskæ altid
 «havt Uret; men min Hensigt har stedse været
 «reen, og jeg har stedse troet, hvad jeg sagde,
 «jeg troede. Dette var alt, hvad der i saa
 «Henseende berøede paa mig. Har Gud ej
 «mere opløst min Fornust, er han naadig
 «og

«og retfærdig, og kunde han vel fordre Regnskab for en Gave, han ei har givet mig?»

«Dette, min Herre! er det væsentligste jeg har at sige Dem, i Henseende til de Tanker, jeg har yttret. For alt det Dyrige svarer min nærværende Tilstand Dem for mig. Nu da jeg formedelst min Sygdom er tankespredt, oversladt til en rasende Feber, er det da Tid at forsøge paa at tale fornuftigere, end jeg gjorde da min Forstand var ligesaa sund, som jeg fik den? Bedrog jeg mig da, hvor meget lettere kan jeg nu bedrage mig, og beroer det vel paa mig, i den Kraftløshed jeg ligger, at troe noget andet, end det jeg har troet, da jeg var stærk? Det er Fornuften, der bestemmer den Mening, man foretrækker, og da min har tabt sin bedste Virkekraft, med hvad Guldighed kan jeg da opofre det, jeg nu har tilbage af dens Kræfter, til de Meninger, jeg antager nu, da jeg næsten er den berøvet. Hvad er der nu tilbage for mig at gjøre? det er at henseende mig under det, jeg forhen har troet; thi Hensigtens Reenhed er den samme. Sværver jeg i Bilsfarelse, elsker jeg den dog ikke; dette er nok til at berolige mig i min Tro.»

«Hvad Beredelse til Døden angaaer, da er den gjort; slet, det er sandt, men saa godt
«jeg

«Jeg har kunnet, dog bedre i det mindste, end
 «Jeg nu kunde gjøre den. Jeg har bestræbt
 «mig for ej at bide med denne vigtige
 «Opfyldelse, til jeg ej var i Stand til at op-
 «falde den. Jeg bad i mine sunde Dage; nu
 «befaler jeg mig Gud i Bødd. Den Syges
 «bedste Bøn er Taalmodighed: den bedste Fors
 «beredelse til Døden er et retskaffent Liv; jeg
 «kjender i det mindste ingen anden. Ved at
 «tale med Dem; ved at forrette min Andagt,
 «ved at stræbe paa at opfylde de Pligter, Gud
 «har paalagt mig, togte jeg at danne mig til
 «at møde for hans Domstol; paa den Maade
 «tilbad jeg ham af alle de Præster, han har
 «givet mig; hvad skal jeg nu gjøre, da jeg har
 «tabt dem? Er vel min adspredte Sjæl i Stand
 «til at opløste sig til ham? Ere vel disse Leve-
 «ninger af Livets halv udflygte Lys værdige
 «til at ofres ham; nu, da de næsten ere fortae-
 «rede af Lidelser? Nej, min Herre!, han har
 «forundt mig dem, for at opofre dem for de
 «Mennesker, han lod mig elske, og som han
 «vil jeg nu skal forlade. Jeg siger dem Far-
 «vel, for at gaae til ham; det er med dem,
 «jeg skal sosselsætte mig; snart skal han ene væ-
 «re min Gjenstand. Mine sidste Fornøjelser paa
 «Jorden ere tillige mine sidste Pligter. Ops

«fulder jeg ikke Guds Villie, naar jeg foret-
 «ter de Synder, Menneſkeheden forpligter mig
 «til, førend jeg overlader dens Bytte? Hvors-
 «for ſkal jeg ſtille en Urolighed, ſom jeg ikke
 «har? Min Samvittighed er ikke ſaaret; har
 «den nogenſinde opvart Frygt hos mig, var
 «det mere i min ſunde Tilſtand end nu. Min
 «Tillid udſletter alle dens Bebrejdelſer; den
 «ſiger mig, at Gud er mere naadig, end jeg
 «er ſkyldig, og min Sikkerhed fordobles i det
 «jeg mere og mere nærmere mig til ham. Jeg
 «bringer ham ikke en ufuldkommen, længe uds-
 «ſat og aſtvungen Bodsærdighed, ſom ej kan
 «være oprigtig, da Frygten forårsager den,
 «og ſom blot fremkonſtes for at bedrage ham.
 «Jeg bringer ham ikke den unyttige Reſt af
 «mine Dage, fulde af Kummer og Misnøje;
 «et Nov for Sygdom, Smerter og Dødens
 «Ungſtelſer, hvilket jeg ej kunde give ham,
 «uden nu, da jeg intet kan udrette mere. Jeg
 «bringer ham mit hele Liv, fuldt af Synder
 «og Feil, men frit for Ugudeliges Nag, og
 «de Laſtefuldes Forbrudſer.»

«Til hvilke Qvaler ſkulde vel Gud fordøms
 «me min Sjæl? De Forſkudte, ſiger man,
 «hade ham! ſaa maatte han da forhindre mig
 «fra at elſke ham? Jeg frygter ikke for at
 «for-

«forøge deres Tal. O store Bøsen! enige,
 «ophøjede Forstand! Livets og Lyksalighedens
 «Kilde, Skaber, Opholder, Menneskets Gædte
 «og Naturens Herre! almægtige, algode Gud,
 «om hvem jeg aldrig et Djeblik tvivlede, og
 «for hvis Dine, jeg altid vilde leve! Jeg veed
 «det; det fryder mig; jeg skal snart stilles for
 «din Trone. Inden saa Dage, skal min Sjæl,
 «fri fra sit Fængsel, begynde at ofre Dig mes-
 «sere værdigen den evige Huldning, som i Udeaf-
 «sighedens Rige skal udgjøre min Lykke. Alt
 «hvad jeg til det Djeblik er, regner jeg for
 «intet; mit Begjeme lever endnu, men mit mors-
 «kræftte Liv her er endt. Jeg er ved Enden
 «af min Bane, og er allerede dømt for det
 «Forbigangne. Et lidet og dødt er det eneste,
 «der staaer endnu tilbage for mig: det er Na-
 «turens Sag; men jeg har stræbt at leve saas-
 «ledes, at jeg ej behøvede at tænke paa Dø-
 «den; og nu da den nærmer sig, seer jeg den
 «uden Skæk. Der der føder ind paa en Fas-
 «ters Skjød, er ej bange for at vaagne».

Denne Tale, fremsagt i en alvorlig og
 bestemt Tone, med tilføgende Eftertryk og i
 forhøjet Stemme, gjorde paa alle Tilstædes-
 værende, mig ikke undtagen, et saa meget mere
 levende Indtryk, som hendes Dine, der frem-

ſagde den, ſindrede af en overnaturlig Ald; en ny Glands-oplivede hendes Farve; hun ſyntes ſtraalende; og derſom der er nogen Ting i Verden, der fortkæner Navn af Himmelft, var det hendes Aſyn, ſaa længe hun talde.

Græſten ſelv, heræren, fortryllet af det, han havde hørt, udgik med Hjæne og Hænderne hævde mod Himmelen: Store Gud! Gud! dette er den Dykkelfe, der behager Dig; indtag den naadig; Jorden ofrer Dig ſaa ſaa danne.

Madam! ſagde han, i det han nærmede ſig hendes Seng, jeg troede at lære Dem, og det er Dem, der lærer mig. Jeg har intet videre at ſige Dem. De har den ſande Tro, ſom beſtaaer i at elſke Gud. Brug den dyrebare Rolig ed, en god Samvittighed giver, den vil ikke ſtuffe Dem. Jeg har ſeet mange Kriſtne i den Tilſtand De er, men jeg har ej fundet hin Rolighed, uden ene hos Dem. Hvad Forſkiel paa en ſaa rolig Ende og de ængſtede Synderes, der ej opdyngge deres tomme og tørre Hjerter, uden fordi de ere uværdige til at vorde bønlyſte! Madam! Deres Død er ligesaa ſjælden, ſom Deres Liv: De har levet for kiſtelig Kjærlighed, og De døer, ſom Martyrinde for den mederlige. Enten nu
Gud

Gud skjænker os Dem igjen for at tjene os til
 Værnster, eller han kaldes Dem til sig, for at
 frone Deres Dyder, maatte vi dog altid ønske
 at leve og bve, som De! da skulle vi vorde
 vor Lykkeligbed viise i et andet Liv.

Han vilde nu gaae, men hun holdt ham
 tilbage. De er min Ven, sagde hun til ham,
 og een af dem, jeg seer med mest Fornøielse;
 det er for saadanne Venner mine sidste Dage
 blifke ere mig dyrbare. Vi skulle nu for saa
 lang Tid stilles ad, derfor maae vi ej stilles
 faasnaert. Han blev med Glæde, og jeg gik
 derpaa ud.

Da jeg igjen kom ind, mærkede jeg at
 Samtalen var bleven fortsat om den samme
 Gjenstand, men i en anden Tone, og som om
 en ligegyldig Materie. Præsten talte om den
 falske Wand, man tilskrev Kristendommen, ved
 blot at gjøre den til en Religion for Døende,
 og dens Lærere til Menneſker, der bebude Al-
 le. Man betragter os, sagde han, som Dø-
 dens Apostle, fordi man staaer i den magelige
 Mening, at eet Døetees Bodfærdighed er
 nok til at udslette halvtredshndstyve Aars Gjernings
 Belsers; og glemmer man ej om at see os
 førend paa det allerſidſte. Vi maas gaae glæde
 os i en sørgelig Døet, og vi maas paatage os

en alvorlig Mine; man gjør alt for at gjøre os
 føle. I andre Kirker er det endnu værre. En
 døende Katholik er omringet af lutter Gjenstans-
 de, der forsærde ham, og af Ceremonier, der jor-
 de ham levende. Af den Umage man gjør sig
 for at drive onde Aander bort fra ham, troer
 han at hele Verdenset er fuldt af saadanne Væs-
 sener; han dør tusinde Gange af Stræk, ind-
 den man er færdig; — og i denne anfælsige Til-
 stand styrter Kirken ham, for at have større
 Fordeel af hans Pung. Lader os takke Gud,
 sagde Julie, at vi ej ere fødte i disse Aagers
 religioner, der dræbe Golt, for at arve dem,
 og som, ved at sælge Paradies til de Rige,
 oversføre i den anden Verden den uretfærdige
 Ulighed, der hersker i denne. Jeg troer gands-
 ske vist, at alle disse skumle Forestillinger nære
 Bantroen og opvække en naturlig Afsky for den
 Kirke, der fremmer dem. Jeg haaber, sagde
 hun, i det hun saae paa mig, at den, der skal
 opdrage vore Børn, vil følge gandske modsat-
 te Grundsætninger, og ikke gjøre Dem Relis-
 gionen sørgelig og mørk, ved uophørligen at
 blande den med Tanken om Døden. Naar
 han lærer dem at leve dydigen, skulle de nok
 dø meget roligere.

J det følgende af denne Samtale, som var mindre vedholdende og mere afbrudt, end jeg fortæller Dem den, fik jeg et fuldkomment Fegreb om Julies Grundsætninger, og den Udsærd, der havde forarget mig. Alt bestod deri, at da hun mærkede hendes Tilstand var saa uheldig, tænkte hun ene paa, at bortfjerne de unyttige og sørgelige Ting, som de Døende af Frygt samle omkring sig, enten for at bedrage os i vor Kummer, eller for at skabe et til ingen Nytte nedslaaende Syn. Døden, sagde hun, er i og for sig selv bitter! hvorfor skal man gjøre den mere affvælig? den Urtage andre spille paa at ville forlænge deres Liv, anvender jeg paa at nyde mit indtil Enden. Det kemmer blot an paa at være paa sin Post; alt det Dørige falder af sig selv. Skal jeg gjøre mit Bærelse til et Hospital, til en Giensstand for Afsty og Misfornøjelse; just naar min sidste Sussel skal være at forsamle Alt, hvad der er mig hjært omkring mig? Naar jeg lader Lusten fordærves, maa jeg holde mine Børn ude, eller sætte deres Helbred paa Spil. Naar jeg ligger i en Tilstand, der gjør Folk bange, vil ingen gjenkjende mig mere; jeg er ej længere den samme for dem; J ville Alle erindre Eder at have elsket mig, men J ville ikke mere taale

le Synet af mig. Selv, medens jeg endnu lever, vil det skrækkelige Syn pine mig, at jeg indjager mine Vinner den samme Angest, som om jeg allerede var død. Isteden for alt dette, har jeg fundet den Kunst at udvide mit Liv uden at forlænge det. Jeg er; jeg elsker og elstes; jeg lever til mit sidste Suf. Dødens Djeblik er intet; Naturens Onde er ubetydeligt, naar jeg har løsrevet mig fra det indbildte.

Alle disse og flere saadanne Samtaler holdtes i Nærværelse af den Syge, Præsten, undertiden Lægen og mig. Madam d'Orbe var altid nærværende, men blandte sig aldrig i Taler. Spmærksom paa sin Venindes Fornødenheder, var hun altid redebon til at tjene hende. Den øvrige Tid var hun ubevægelig og næsten livløs; hun betragtede hende uden at sige noget, og uden at høre noget, af hvad man sagde.

Jeg frygtede for at Julie skulde alt for meget udtømme sine Kræfter ved at tale; jeg henvendte mig derfor af det Djeblik, Præsten og Lægen stode og talende sammen; og i det jeg nærmede mig, hvistede jeg til hende: det er at tale alt for meget for en Syg; det er megen Fornuft hos en, der ikke troer sig istand til at tale fornustigen.

Ja,

Ja, sagde hun gandske sagte til mig, jeg taler alt for meget for en Syg, men ikke for en Døende; snart kan jeg ikke tale mere. Hvad mine Betragtninger angaaer, skal jeg ikke anstille flere, men jeg har anstillet dem. Medens jeg var frisk vidste jeg, jeg skulde døe. Jeg har ofte tænkt paa min sidste Sygdom; jeg har nu Fordeel af mine Fremtids Bliif. Jeg er hvefen i Stand til at tænke eller beslutte; jeg siger blot det jeg har tænkt, og gjør det jeg forhen har besluttet.

Det øvrige af Dagen, paa nogle Omstændigheder nær, henaled med samme Rolighed og næsten paa samme Maade, som om alle Mennesker besandt sig vel. Julie var, som om hun fuldkommen havde været frisk, blid og venlig. Hun talte med samme Forstand, samme Aandsfrihed, samme takkelige Bæsen som ellers, hun var stundom endog munter: Omfider opdagede jeg i hendes Dine en vis Glædes Bevægelse, der mere og mere forureligede mig, og som jeg besluttede at faae Oplysning hos hende om.

Jeg biede ej længere end til om Aftenen. Da hun saae at jeg stundede efter en Samtale under fire Dine, sagde hun til mig: Du har forekommet mig; jeg vilde gjerne tale med Dig.

Dig. — Meget godt, svarede jeg; men siden jeg har forekommet Dig, maa Du tillade, at jeg forklarer mig først.

Du satte jeg mig hos hende, saa hende kint i Dinen og sagde: Julie, min dyrebare Julie! Du har saaret mit Hjerte: ah! Du har biet meget længe! ja, blev jeg ved, da jeg saa hun betragtede mig med Forundring, jeg har seet dit Hjertes Mening; Du er glad ved at døe; Du er meget vel fornøjet med at forlade mig. Erindre Dig din Mands Forhold, medens vi have levet sammen. Har jeg for tjent en saa grusom Uttring? Strax tog hun min Haand, og sagde i en Tone, der trængte dybt ind i min Sjæl: Hvad? jeg vil forlade Dig? Er det det Du læser i mit Hjerte? Har Du saa snart forglemmt vor Samtale i Gaar? — Smidlertid, tog jeg Ordet, døer Du fornøjet... jeg har seet det.... jeg seer det.... — Wie lidt, sagde hun, jeg døer fornøjet, det er sandt, men det er at døe, som jeg har levet, værdig til at være din Kone. Spørg ikke videre, jeg siger Dig intet mere, men der, sagde hun, og trak et Papiir frem under sin Hovedpude, der vil Du finde den hele Hemmelighed forklaret. Dette Papiir var et Brev, hvis Udskrift jeg saa var til Dem. Jeg leverer Dig det aabent,
føjeds

skede hun til i det hun rakte mig det, at Du, naar det er læst, kan bestemme Dig til, enten at sende det bort eller beholde det, ligesom Du finder det overensstemmende med Din Klogskab og min Lykke. Jeg beder Dig ikke at læse det medens jeg lever; og jeg er saa sikker paa hvad Du vil gjøre, naar jeg beder Dig derom, at jeg ikke engang vil Du skal løse mig det. Brevet finder Du her hessøjet. Desværre! Den der har skrevet det, er død, og det er mig vanskeligt at troe, hun er ikke mere.

Siden talde hun om sin Fader med megen Urolighed. Hvad sagde hun, han veed hans Datter er i Fare og jeg hører ikke tale om ham. Skulde der vel være tilfældt ham nogen Ulykke? Skulde han vel have hørt op at elske mig? Hvad! min Fader! . . . denne saa smime Fader saaledes forlade mig . . . lade mig døe uden at see ham uden at modtage hans Betsignelse! hans sidste Savnetag! o Gud! hvilke bittere Bedrøvelser vil han gjøre sig, naar han ikke finder mig mere! Denne Tanke var hende smertelig. Jeg indsaae, at hun lettere vilde finde sig i Forestillingen om, at hendes Fader var syg, end at han var ligegyldig. Jeg besluttede at sige hende Sandheden; og virkelig var

var

var den Urolighed, hun derved udfredede, mindre grusom for hende, end hendes første Mistanke. Smidlertid virkede dog Tanken, om ikke at see ham, mere levende hos hende. Ak! sagde hun, hvad skal der blive af ham efter mig? Hvem skal han holde sig til? At overleve sin hele Familie. . . . Spillet Liv maa han fore: han bliver ene; han lever i Grunden ikke mere. Dette Djevlis var eet af dem, hvori Wødenis Nadsel viste sig, og hvor Naturen fik sit Heres redømme igen. Hun skædede, foldede sine Hænder, oploftede sine Øjne, og jeg saae hende virkelig gjøre denne besværlige Bøn, som hun havde sagt var den Syges.

Hun henvendte sig igjen til mig. Jeg forler mig svag, sagde hun; jeg forudsæer at denne Samtale maaskee kunde være den sidste, vi have sammen. For vor Førenings Skyld, for vore Kjære Børns Skyld, som ere dens Pant, var ikke mere ubillig med Din Røst. Jeg skulde glæde mig over at forlade Dig! Du, som har levet blot for at gjøre mig viis og lykkelig. Du, der af alle Mand var den mest passende for mig; den eneste maaskee med hvem jeg kunde seerne overens og vore en braa Kone! Du troe mig, dersom jeg satte nogen Pris paa Livet, var det for at henbringe

ge det med Dig. Disse Ord, der bleve sagte med Omhed, rørte mig i saadan Grad, at jeg ved idelig at føre hendes Hænder, som jeg holdt i mine, til min Mund, mærkede at de vædedes af mine Taarer. Jeg troede ikke mine Dine nogensinde kunde fælde dem. De vare de første siden jeg kom til Berden, og de skulle blive de sidste til min Død. Efterat have udstødt dem for Julie, bør jeg ikke udstøse dem for noget andet i Berden.

Denne Dag var for hende en Udmattelses Fesdag. Madam d'Orbes Forberedelse om Natten; Optrinnet med Solnen om Morgenen, Samtalen med Pæsten om Eftermiddagen, og om Aftenen med mig, havde udtømmet hendes Kræfter. Hun havde haft en liden Smule mere Ro den Nat, end de foregaaende Nætter, enten det nu var fordi hun var saa svag, eller fordi Jeberaustødene virkelig havde tabt sig.

Om Morgenen, Dagen derpaa, kom man og sagde, at et meget fletkladt Menneske had Indskændigen om at fæse Gruen i Tale under fire Dine. Man fortalte ham den flette Tilstand, hun var i, men han vilde slet ikke lade sig sige; han foregav, at det angik en god Handling; han kjendte Gruen godt, og vidste at saalange hun aandede, aandede hun for det Gode.

Gode. Hun havde gjort sig det til en ufravigelig Regel, aldrig at afvise nogen, især Ulykkelige. Man meldte mig dette Menneskes Nærværelse, førend man vilde vise ham bort, og jeg bad ham komme ind. Han var gandske pjaltet; hans Mins og Tone var Glendighedens, men i øvrigt kunde jeg intet opdage, hverken i hans Ansigt eller Tale, der kunde give mig Nette Tanker om ham. Han paastod, han vilde ikke tale med andre end Julie. Jeg sagde ham, at naar det ikke var andet end en Underkøttelse til Livets Ophold, han forlangte, besvædes det ej at foruroilige en Kone, der laae paa sit Yderste, da jeg vilde gjøre det samme, hun kunde have gjort. — Nej, svarede han, jeg forlanger ingen Penge, skjøndt jeg trænger Højligen til dem; jeg forlanger en Ting, der tilhører mig; en Ting, jeg agter mere end al Verdens Skatte, en Ting, jeg ved min egen Brøde har tabt, og som Fruen allene anden Gang kan give mig.

Denne Tale, hvoraf jeg intet fattede, bevægede mig dog. Et slet Menneske havde kunnet sige det samme, men aldrig havde han sagt det i samme Tone. Han forlangte at aabenbare sin Hemmelighed, uden Tjenernes og uden Kammerjomfruens Nærværelse. Denne

Forstigtighed forekom mig sælsom; ikke desto mindre understøttede jeg den. Jeg førte ham til hende. Han havde sagt mig at Madam d'Orbe kjendte ham. Han gik lige forbi hende, hun kjendte ham ikke, hvilket jeg ej forundrede mig over. Julie kjendte ham strax, og, da hun saa ham i denne bedrøvelige Paaklædning, bebrejdede hun mig, at jeg havde ladet ham gaae saaledes. Denne Erkjendtlighed var rørende. Claire, opvakt ved Støjen, nærmede sig og kjendte ham endelig, og yttrede ogsaa nogle Tegns til Glæde, men hendes gode Hjertes Yttringer tabte sig i en dyb Rummer. En eneste Følelse opslugede Alt; hun kunde ej mere føle for noget.

Jeg behøver ei, som jeg troer, at sige Dem, hvo dette Menneske var. Hans Marsværelse opvakte mange Erindringer; men i det Julie trøstede ham og gav ham godt Haab, blev hun angreben af hæftige Qualmer, og faldt i en saa stærk Besvimelse, at man troede hende nær Døden. For ikke at gjøre nogen Støj, og for at forekomme Udspredelser i det Djesblik, man blot maatte være betænkt paa at hjælpe hende, lod jeg Mennesket gaae ind i det andet Værelse, og bad ham lukke efter sig. Fauchon blev faldet, og ved anvendt Tid og

Moie

Moje kom den Enge sig igjen af sin Besvimmelse. Da hun saa os alle forstrækkede rundt omkring sig, sagde hun: Mine Børn! det er kun et Forsøg; det var ej saa gnyfeligt som man tænker.

De blev der igjen stille; men Forstrækkelsen havde været saa hæftig, at den bragte mig til at glemme Mennesket i Bærelset, og da Julie spurgte mig gandske sagte, hvor han var bleven af, var Bordet dækket og alle Mennesker sadde der. Jeg vilde gaa ind og tale med ham, men han havde lukket Døren i indenfor, som jeg havde bedet ham om, jeg maatte da vie til efter Maaltidet, for at lukke ham ud.

Medens vi spiste, talte Bosson, som ogsaa var Her, om en ung Enke, den man sagde vilde giftes igjen, og han tilføjede adskilligt om Enkers sorgelige Skjæbne. Der er, sagde jeg, nogle, som ere end mere at beklage. Det er de Enker, hvis Mænd ere levende. — Det er sandt, svarede Fauchon, der saa at Talen var om hende, især naar Mændene ere dem fjære. Nu begyndte hun at tale om sin Mand, og, da hun stedse havde talet om ham med Hengivenhed, var det naturligt at hun sagde det samme i det Dieblis, Tabet af hendes Begjæret vilde gjøre Gagnet af hendes Mand

end

end mere føleligt. Hun gjorde det ogsaa i meget rørende Udtryk og røste hans gode Hjerterte, men beklagede de onde Exempler, som havde forført ham, og udtrede en saa oprigtig Bængsel efter ham, at hun, der allerede var fremt til Kammeret, blev rørt indtil Taarer. I det samme aabnedes Kammeret, Manden i Pjalskerne kom ilende ud, styrtede sig til hendes Fødder, omfavnede dem og brast i Graad. Hun holdt et Glas; det faldt fra hende. *Al Ulykkelige! hvorfra kommer Du?* Hun daaner hen over ham og skulde være falden i Usmagt, hvis man ikke havdeilet hende til Hjelp.

Det øvrige kan man let forestille sig. I et Øjeblik vidste man over hele Huset, at Claudius Anet var kommen, den gode Chauvons Mand! hvilken Høitid? aldrig saasnart var han kommen ud af Kammeret, førend han blev forsynet med Klæder. Om enhver ikke havde haft uden to Skjorter, vilde Anet have faaet ligesaa mange allene, som alle de andre tilsammen havde beholdt. Da jeg gik ud for at bringe ham i Klæder, fandt jeg mig saa godt forekommet, at jeg maatte bruge Mandigheden for at faae dem, der havde forsynet ham, til at tage deres tilbage.

Fauchon vilde imidlertid ikke forlade sin Frue. For at give hende Leilighed til at opofre nogle Timer for hendes Mand, foregav man, at Børnene trængte til frisk Luft, og det blev overdraget hende og ham at følge dem.

Dette Optrin forstyrrede ikke den Syge, som de foregaaende. Dets Indtryk var behageligt og vakte blot gode Følelser hos hende. Claire og jeg henbragte Eftermiddagen eene hos hende, og to Timer havde vi en rolig Samtale, hvilken hun gjorde til den mest morende og mest henrivende, vi have haft.

Hun begyndte med nogle Anmærkninger over det rørende Skuespil, der nyligen havde været os saa påafaldende, og gjenkaldte sig saa levende sine første Ungdoms Dage. Derpaa fulgte hun Tildragelsesernes Traad og gav et kort Oversyn over sit hele Liv, for at vise, at hun, i det hele tagen, havde været fornøjet og lykkelig, at hun Skridt for Skridt var stegen til den Ulykkeligheds Spids, der paa Jorden kan naaes, og at det Tilfælde, der endte hendes Dage midt i deres Løb, bestemte sandsynligen, ifølge Naturens Orden, den passeligste Tid at stilles saavel fra Glæder som Sorger.

.....

.....

Hun

Hun takkede Himlen, der havde givet hende et sølsnit og for det Gode bestemt Hjerte, en sund Forstand, en forekommende Skabning, og havde ladet hende fødes i Frihedens Land, og ikke blandt Slaver, i en agtet Familie og ej blandt Forbrydere, i gode Læfsomstændigheder, og hverken i Verdens Herligheder, der fordarve Sjælen, eller i trykkende Mangel, der fornedrer den. Hun priste sig lykkelig ved at være født af Forældre, der begge vare dydige og gode, bejalede af Retsskaffenhed, og Ære; af Forældre, der hæmmede hinandens Gejst, og havde dannet hendes Fornuft efter deres, uden at meddele den deres Svagheder og Fordomme. Hun gjorde meget af den Fordeel at være bleven opdragen i en, fornustig og hellig Religion, der langt seer at gjøre Mennesket til Dyr, forsædler og opløster det; hverken fremmer Ugudelighed eller Sværmeri, men tillader ham at være fornustig og troe, at man kan være menneskelig og religiøs tillige.

Derpaa trykkede hun sin Cousinses Haand, der laae i hendes, og saae paa hende med et Blik, De maa kjende, og som hendes Mæthed gjorde end mere rørende. Alle hine Gaver, sagde hun, ere faldne i tusinde andres Hod, men Cousins! . . . denne har Himlen blot for

undt mig. Jeg var Kone og havde en Veninde. Himlen lod os fødes paa samme Tid, den gav vore Tilhøjeligheder en Overensstemmelse, som aldrig har søget; den skabte vore Hjerter for hinanden, den forenede os fra Buggen; jeg har beholdt min Veninde gjennem mit hele Liv, og hendes Haand skal lukke mine Dine. Find et andet lignende Exempel i Verden, og jeg skal ikke rose mig af noget mere. Hvilke fornuftige Raad har hun ikke givet mig? Hvilke farer har hun ikke frelst mig af? I hvilke Øjeblikke trøstede hun mig ikke? Hvad havde jeg været uden hende? Hvad havde hun ikke gjort af mig, naar jeg mere havde indt hende? Det vilde jeg maaskee nu gjøre. Claire, isteden for at svare, bøjede sit Hoved til sin Venindes Barm, og vilde give sine dybe Sult Lust ved Taarer, men det var ikke mueligt. Julie trykkede hende lange Tavs til sit Bryst.

Saa snart de kom til sig selv gjen, vedblev Julie: « Disse Behageligheder vare blandede med Ubehageligheder, det er de menneskelige Sings Gang. Mit Hjerte var skabt for Elskov, kræsen i Henseende til personlig Fortjeneste, men ligegyldig i Henseende til alle indbildte Fortrin. Det var næsten umueligt, at min Faders Fordomme kunde forenes med min
Til

Tilbøielighed. Jeg maatte have en Elsker, jeg selv valgte. Han kom; jeg troede, jeg valgte ham, men uden Tvivl valgte Himlen ham for mig, at jeg, skjøndt overladt til min Eidens Kabs Wildfarelser, ikke skulde overlades til Lasterens Ufseligheder, og at Kjærlighed til Danden skulde beholde Sted i min Sjæl, i det mindste efter hin Eidenskab; min Elsker tog den dydige og indsmigrende Tone, med hvilken tusinde Slynkler hver Dag bedrage ligesaa mange godhjertede Piger; men han ene blandt saa mange andre, var det ædle Menneske, der meente hvad han sagde. Var det min Klogskab, der just havde valgt ham? jeg kjendte i Forskningen intet af ham uden hans Tone, og jeg blev forført. Jeg gjorde i Fortvivlelse, hvad andre gjøre af Græthed; jeg nødte mig, som min Fader sagde, paa ham, men han agtede mig. Da først kunde jeg kjende ham. Ethvert Menneske, der viser et saadant Træk, har en skøn Sjæl. Da kan man lide paa ham; men jeg leed paa ham før den Tid: derpaa begyndte jeg at lide paa mig selv, og saadan er det, man falder.

Hun talte mildt og vidtløftig om sin Ekers Fortrin; hun lod ham vederfares Ret; og man kunde see, hvorledes hendes Hjerte frnyedes

bedes ved at tale om ham efter Fortjeneste. Hun roste ham endog paa sin egen Beføstning. I det hun viste sig vilig mod ham, var hun ubillig mod sig selv, og gjorde sig Uret for at gjøre ham Ure. Hun gif endog saa vidt, at hun paastod, han havde mere Affen for Egteskabsbrud end hun, uden at erkendte sig, at han selv havde gjendrevet dette.

Alle hendes Livs øvrige Omsaaemfændigheder gjennemgif hun i samme Mand. Mylord Edouard, hendes Mand, hendes Børn, Deres Gjenkomst, vort Venstreb, Alt blev fremstillet i et fordelagtigt Lys. Selv hendes Uheld havde skaanet hende for større Ulykker. Hun havde mistet sin Moder paa en Tid, da dette Tab maatte være hende det smerteligste, men om Himlen havde sparet Moderen, vilde der snart bleven Forstyrrelse i Huset. Moderens Understøttelse, saa svag den end kunde være, havde dog været nok til at gjøre hende modigere til at modstaae hendes Fader; deraf vilde kommet Uenighed og Forargelse, maastee Ulykker og Vanære; og end værre havde det været, om hendes Broder havde levet. Hun havde ægtet imod sin Villie en Mand, hun ikke elskede; men hun paastod, at hun aldrig kunnet blevet lykkeligere med nogen anden, ikke engang med den,

den, hun havde elsket. Herr d' O'bes Død røvede hende en Ven, men den g'engav hende en Veninde. Der var intet, ikke engang hendes Kummer og Nøjer, uden hun regnede det til Fordeel, fordi det havde affholdt hendes Hjerte fra at hårde sig mod andres Elensdighed. Man veed ikke, sagde hun, hvor besyggeligt det er at være ved sine egne og andres Ulykker. Gødsomhed frembringer altid i Sjælen en vis Tilfredshed med sig selv, der er uafhængende af Lykke og Ulykke. Hvor jeg har sukket! hvor jeg har udstødt Taarer! men velan! skulde jeg paa nye fødes under de samme Befingelser, vilde det Onde, jeg har begaaet, være det eneste, jeg vilde have bort; det jeg har lidt skulde endnu være mig behageligt. Saint-Preux! jeg fortæller Dem hendes egne Ord, naar De har læst hendes Brev, vil De maaskee bedre fatte dem.

Seer altsaa, vedblev hun, hvilken Lykke jeg har naaet; jeg naaede meget, og ventede mere. Min Familiez Hæid, en god Opdragelse for mine Børn, alt hvad der var mig kjær, samlet omkring mig, eller nær ved at blive det; det Nærværende og det Tilkommande smigrede mig ligemeget; Nidelse og Haab forenede sig for at gjøre mig lykkelig: min gradviis fegne

Enls

Ulykkelighed var paa det Høieste, den kunde ikke
 andet end synke: den var kommen uden at vent-
 tes; den fandt, da jeg troede den varig.
 Hvad har Skjæbnen gjort for at holde mig paa
 dette Trin? Er en bestandig Tilstand skabt for
 Mennesket? Nej; naar man har vundet alt,
 maa man tabe, bestod det end blot deri, at
 Fornøjelsen svæktes ved Besiddelsen. Min Far-
 der er allerede gammel; mine Børn ere i den
 spæde Alder, hvori deres Liv langtfra er sikkert.
 Hvor meget Gavn kunde ikke komme til at
 faare mig, uden at der var noget tilbage for
 mig at vinde! Modersølelsen vorer uafsladeligen:
 den barnlige Kjærlighed astager jo længere Bør-
 nene ere fra deres Moder. Naar mine vort-
 der ældre, skulle de stilles fra mig; de skulle le-
 ve i Verden; de skulle maastee endog glemme
 mig *). Du vil sende eet af dem til Rusland;
 hvor mange Taarer vilde ej det koste mig!
 Alle skulle de stilles fra mig, lidet efter lidet,
 og intet kunde gøtgjøre mit Gavn. Hvor tit
 skulde jeg ikke befinde mig i den Tilstand, hvori
 jeg nu er! Kort, jeg vilde maastee døe sidst
 af eder alle, forladt og eensom. Jo mere man
 lever, jo mere vil man leve, endog uden at
 kunne

*) Kunde en Moder, som Julie, frygte for det?
 Oversætteren.

Kunne nyde Livet; jeg vilde maaskee føle Ledselighed til Livet og Skræk for Døden, en naturlig Følge af Alderdom. Nu derimod ere mine sidste Djeblikke behagelige, og jeg har Styrke til at døe, om man vil kalde det at døe, at efterlade dem levende, man elsker. Nej, mine Venner! nej, mine Børn, jeg forlader eder ikke, jeg bliver hos eder; i det jeg efterlader eder samlede, svæver min Aand, mit Hjerte blandt eder. I skulle see mig bestandig hos eder; I skulle stedse føle eder omringede af mig og engang skulle vi samles, derom er jeg vis; selv den gode Wolmar skal ej slippe fra mig. Min Hensigt til Gud beroliger min Sjæl, og forsøder et blottet Djeblit; den lover mig for eder den samme Løb, som jeg faaer! Jeg var lykkelig, jeg er det og skal være det. Min Lyksalighed er bestandig; jeg river den af Skjæbnens Haand; den har intet uden Evigheden til Grændse.

Saa vidt var hun kommen, da Præsten kveen ind. Han ærede og agtede hende af Hjertet. Han vidste bedre end nogen, hvor levende og oprigtig hendes Tro var. Han blev end mere forbausset over den forrige Dags Samtale, og især over den Fatning, han havde fundet hende

hende i. Han havde ofte seet Døende med en
 Konstlet Rolighed, aldrig med den hjertelige
 Blidhed. Maaſkee var der med den Deeltagel-
 ſe, han viſte hende, forbunden et lønligt Øns-
 ſke, at ſee, om denne Rolighed vedligeholdt
 ſig til Enden.

Hun behøvede ikke meget at omſtemme
 Samtalen for at indrette den efter Maaſkens
 Smag. Hendes mundtlige Fornøjelser, me-
 dens hun var fuldkommen fund, havde aldrig
 noget unyttigt Indhold; hun gjorde alſaa ikke
 andet paa ſin Sageseng end forſatte, med
 den ſamme Rolighed, ſine Betragtninger over
 Gjenſtande, der fornøjede hende og hendes
 Venner.

Hun forfulgte de Ideer, der angik det
 Samkvem, hun kunde have med os, hun giens-
 tog ſine fordums Tanker om Sælens Til-
 ſtand, naar den er ſkilt fra Legemet. Hun
 forundrede ſig over de Menneſkers Enſeldighed,
 der love deres Venner at komme og bringe
 dem Efterretninger fra den anden Verden.
 Dette, ſagde hun, er ligesaa fornuftigt, ſom
 Historierne om Gjengangerne, der gjøre tusns-
 de Spektakler og pine de ſtaffels Røner, ret
 ligesom Nauderne kunde tale, og havde Hans
 der

der at staae med *). Hvorledes kan en reen Aand virke paa en Sjæl, der fangstes af et Begeme, og ifølge denne Forening intet Indtryk kan modtage uden ved Hjælp af Sandse- redskaber? At troe saadant vilde være urimes- ligt. Imidlertid maa jeg tilstaae, at jeg ikke seer noget urimeligt i at troe, at Sjælen fri fra det Begeme, det engang boede i paa Jor- den, kan komme Her igjen og maaskee svæve over det, der var den hjært, ikke for at tilkjens- degive os sin Nærværelse, dertil har den intet Middel; ikke heller for at virke paa os og med- dele os sine Tanker; thi den har intet Redskab, hvors

*) Plato siger, at de Ondiges Sjæle, der ei have paadraget sig nogen Smitte i Verden, stille sig, naar de døe, allene ved Materien og derpaa vi- se sig i deres hele Reenhed. De derimod, som herved have været Videnskaberens Slaver, faae ei saasnart deres oprindelige Reenhed, men nogle jordiske Dele flæbe ved dem, der holde dem lige- som Lænkbundne omkring Levningerne af deres Begeme. Dette er det, der efter hans Mening er Marsanen til de sunlige Skjæger, man undertiden seer svæve omkring paa Kirkegaardene, fordi de vente nye Forslyttelser. Det er en Daarlighed, der findes hos alle Tidens Philosopher, at nægte hvad der virkelig er, og forklare, hvad der ikke engang er til.

Hvormed den kan ryste Hjernens Organer; langt mindre for at see, hvad vi gjøre; thi da maatte den have Sandser; men for selv at vide, hvad vi tænke og hvad vi føle ved en umiddelbar Indvirkning, lig den, hvormed Gud læser vore Tænker i dette Liv, og ved hvilken vi ligeledes skulle læse hans i det tilkommende, naar vi skulle see ham Ansigt til Ansigt *). Og hvortil, ved: blev hun, i det hun saae paa Præsten, hvortil tjene Sandserne, naar de intet have at gjøre? Det evige Bæsen kan hverken sees eller fattes, det kan blot læses; det taler hverken til Øjnene eller Ørene men til Hjertet.

Jeg kunde begribe af Præstens Svar og nogle Tegne, der viste, de forstode hinanden, at en af de Poster, de tilforn havde talet om, var Begemernes Opstandelse. Jeg sølede ogsaa, at jeg begyndte at blive mere opmærksom paa Julius Troes Artikler, da de saa meget nærmede sig til Fornuften.

Hun fandt sig saa vel ved sine Begreber, at, om hun end ikke havde været enig med sig selv om sine fordums Meninger, vilde det været en Grusomhed at nedrive det, der var saa beroligende

(*) Dette synes mig meget rigtigt; thi hvad er det, at see Gud Ansigt til Ansigt, naar det ej er, at læse i den Højstes Forstand?

volligende for hende i den Tilstand, hun besøgte sig i. Hundrede Gange sagde hun, jeg har større Fornøjelse af at gjøre en god Handling, naar jeg forestiller mig min Moder nærværende at læse i sin Datters Hjerter og bisalde Handlingen. Der er dog altid noget trøstende i at leve for deres Dine, der vare os Kjære! at døe i den Tanke er kun halvt at døe. De kan nok slutte, at Claires Haand blev ofte trykket under denne Samtale.

Skjøndt Præsten svarede paa alt dette med megen Blidhed og Beskedenhed, og lod som han ikke vilde modsigge hende i noget, frugtede han dog for, at man skulde tage hans Tavshed for Tilstaaelse, og paatog sig for et Djeblik sin præstelige Mine, for at fremsætte en modsat Lærdom om det tilkommende Liv. Han sagde, at Guds Uendelighed, hans Ære og Egenheder vilde vorde den eneste Gjenstand for de lykkelige Sjæle; at denne høje Bestuelse vilde udstøtte enhver anden Erindring; man skal ikke see hinanden, ikke gjenkjende hinanden; thi ved hin henrykkende Bestuelse vil man glemme alt jordisk.

Det kan være, svarede Julie, der er saa langt fra vore indskrænkede Tanker til det guddommelige Bæsen, at vi ej kunde dømmes om
de

de Birkninger, det vil gjøre paa os, førend vi alleiede ere i Stand til at beskue det. Da jeg alligevel ikke nu kan slutte uden efter mine Begreber, maa jeg tilstaae, at jeg nærer hos mig saa dyrebare Følelser, at det koster mig meget at tænke, at jeg en gang ikke mere skal nære dem. Jeg har selv, endog udsundet et Slags Beviis, der smigrer mit Hjerte. Jeg trøster mig med, at en god Deel af min Enfsalighed skal bestaae i en god Samvittigheds Vidnesbyrd; jeg maa altsaa kunne erindre mig, hvad jeg har gjort i Verden; jeg maa altsaa kunne erindre mig de Menneſter, der have her været mig fjære, og de ville ogsaa da være mig det; ikke at see *) dem mere vilde være et Onde, der i de Enfsaliges Bolig ikke kan finde Sted. I øvrigt, sagde hun videre, i det hun med en glad Mine saae til Præsten, isald jeg bedrager mig, skal min Bildfarelse inden en eller to Dage være forbi. Snart skal jeg i den Henseende vis

de

*) Det er let at begribe, at Julie ved det Ord see, forstaaer en reen Handling i Gortanden, lig den, ved hvilken Gud sees os og vi skulle see Gud. Santskerne kunne ej forestille sig Mandernes umiddelbare Meddelelse; men Fornusten fatter den Menet godt, og bedre efter sin Mening, end Brevgællernes Meddelelse hos Begemerne.

de mere end De. Det, der imidlertid er mig saare vist, er, at saalænge jeg kan erindre mig at have boet paa Jorden, skal jeg elske dem, jeg der har elsket, og min Præst skal ej faae den sidste Plads.

Med saadanne Samtaler henbragtes Dagen; Tilfredshed, Haab, Sjælsro fremstraalede mere end nogensinde i dem, og gav Julie, efter Præstens Mening, en Forsmag paa de Ufsaliges Fred, hvis Antal hun snart skulde forsøge. Aldrig var hun nogensinde sømmere, takkelige, elskværdigere, med et Ord, mere sig selv lig. Stedse saae man Fornuft og Sælselse; stedse den Dydiges Fasthed og en Kristens Blidhed hos hende. Intet indbilsk, intet pralende, intet søgt høite man af hende. Altid naturligt Udtryk af det, hun følede, altid Hjertets rene Sprog. Naar hun undertiden tilbageholdt de Plager, som hendes Eidelser vilde afstvinge hende, var det ikke for at vise en kold Uforsøgtthed; det var af Frygt for at saare dem, de vare omkring hende; naar Dødens Rædsler for et Djeblik voldte Naturen Eidelser, skjulte hun ej sin Banghed; hun modtog Løst. Naar hun igjen kom til sig, trøstede hun de andre. Man saae og mærkede hendes Bedring; hendes fjalne Muns sagde alle det.

Hens

Hendes Munterhed var ikke tvungen, hendes Spøg var endog rørende; man havde Smil paa Læberne og Taarer i Øjnene. Hun forstøjede endog mere og var elskværdigere end i sine sunde Dage; den sidste Dag i hendes Liv var tillige den skønneste.

Henimod Aftenen havde hun igjen et Ansigt af Feberen, dog svagere end om Morgenen, hvilket ej tillod hende længe at see sine Børn. Imidlertid anmærkede hun, at Henriets te saae ilde ud, man fortalte hende, at hun græd meget og spiste intet. Man kan ej helbrede hende derfor, svarede hun, og fastede Djnens til Claire, Sygdommen er i Blødet.

Da hun følede sig bedre, vilde hun, at man skulde spise i hendes Kammer. Røgen var her, som i Morges. Fauchon, som man altid maatte falde paa, naar hun skulde spise ved vort Bord, kom om Aftenen uden at lade sig falde. Julie mærkede det, og skilte. Ja, mit Barn! sagde hun til hende, spis endnu med mig denne Aften; Du beholder længere din Mand end mig. Derpaa sagde hun til mig: jeg behøver ikke at anbefale Dig Klaudius Anet. — Nej, svarede jeg, alt, hvad Du har hændret med din Yndest, behøver ej at vorde mig anbefalet.

Aftenen

Aftensmaaltidet var behageligere end jeg havde ventet. Da Julie saae, at hun kunde taale Enset, lod hun Bordet flutte nærmere til sig, ja hun havde endog Madlyst, hvilket forekom mig ubegribeligt i den Tilstand, hun var. Lægen, der ej holdt det skadeligt at tilfredsstille hin Enst, bød hende et Stykke Høns febryst. Nej, sagde hun, men jeg vil nok spise af denne Terra *). Man gav hende et Stykke deraf, hvilket hun spiste med en Smule Brød til, og fandt det ret god. Medens hun spiste, maatte man seet Madam d'Orbe betragte hende, jeg siger, man maatte seet det; thi det kan ikke beskrives. Langt fra at det hun havde spist bekom hende ilde, hun syntes endog bedre det øvrige af Aftenen. Hun befandt sig endog i saa godt Humør, at hun fik i Sinde at anmærke i en bebrejdende Tone, at jeg ikke paa lang Tid havde drukket udenlandskt Vin. Vis disse Herrer, sagde hun, en Glaske Spansk Vin. Paa Lægens Mine kunde hun see, at han ventede at drikke virkelig Spanskvin; hun smilede i det hun sahe til sin Cousine. Jeg blev vaer at Claire, uden at have lagt Mærke til

*) En nyverlig Fisk, som blot findes i Genfersøen, og kun paa en vis Tid.

til det Øvrige, begyndte Tid efter anden at fæste sine Dine med nogen Urolighed, snart paa Julie, snart paa Fauchon, hvem hendes Dine syntes at sige noget til, eller begjære noget af.

Winen vilde ikke komme. Hvor meget man end søgte efter Nøglen til VinKjelderens, fandt man den dog ikke, og man ansaae det for Wisshed, at Baronens Kammer tjener, som skulde have Opsyn deraar, var gaaet bort med den af Uforsigtighed. Efter nærmere Underretning kunde man tydeligen spore, at een eneste Dags Portion havde været fem Dage, og at der manglede Wiin, uden at nogen havde mærket det, endskjøndt man adskillige Nætter havde vaaget *). Lægen blev som forstenet. Jeg, der tilskrev Tjenernes Udruelighed denne Forsømmelse, skammede mig ved at bruge den almindelige Forsigtighed med saadanne Folk. Jeg lod

*) Læsere med smukke Takajer spørge ikke med en haanlig Mine, hvor man harde faaet disse gode Folk fra! Besvarelsen derpaa er allerede given. Man havde ikke faaet dem, man havde selv daa net dem. Helt Gaaden bestaaer deri, at man kan finde en Julie, saa falder det øvrige af sig selv. Menneskene i Almindelighed ere hverken saa, eller saa, de ere hvad man danner dem til at være.

lod Kjelberdøren brække op, og gav alle Mand Lov til herester, at drikke saa meget Wiin, de lystede.

Glasfen kom. Man drak og Winen blev sunden ypperlig. Den Gyge fik Lyft til den; hun bad om en Skeesuld med Vand i; Lagen gav hende et Glas reen Wiin og bad hende drikke det. Du verledes ideligen Diekast mellem Claire og Fauchon, men det var ligesom i Smug, og altid som de frygtede for at sige for meget.

Faste, Svækkelse, den almindelige Diæt, Julie holdt, gjorde at Winen virkede stærkt. *Åh!* sagde hun, *J* har beruset mig! Da jeg nu har baret mig saalange, var det ikke Umage værd at begynde; thi det er en kjedsommelig Ting at see et Fruentimmer fuld. Hun gav sig ogsaa virkelig til at spade, dog meget forsigtig, som sædvanligen, men med mere Liv end forhen. Det, der forekom mig forunderligt, var, at hun ikke blussede; hendes Dine tindrede, men mere matte end ellers, hvortil Sigtdommen var Uarsag; paa Bleggheden nær, maatte man troe hun var ganske frisk. Da var det Claires Angstelse blev sonbar; hun opløstede et frygtløst Die, snart paa Julie, snart paa mig og snart paa Fauchon, men

Nær paa Lægen. Alle hendes Blik vare ligesaa mange Spørgsmaal, som hun vilde, men ej torde gjøre. Man skulde næsten sagt, at hun vilde tale, men Frøigten for et ubehageligt Svar holdt hende tilbage; hendes Urolighed var saa hastig, at hun syntes gandske nedslagen.

Fauchon, der ved alle disse Tegn havde faaet Mod, vovede at sige, skøndt i en skjelsvende og kvalt Tone, at Fruen ikke syntes at være saa slet i Dag at den sidste Besvimelse havde været mindre stærk end om Aftenen derpaa laug hun. Claire, som imedens hun talte, skjald som et Espeløv, kastede angstelige Bine paa Lægen, saae stivt paa ham og hørte saa opmærksomt til, at hun ei vovede at drage Ansigtet af Frøigt for, at hun ej tilfulde skulde forstaae hvad han saade.

Man maatte have været tosset for ej at kunne begribe alt dette. Da Boston rejste sig, gik hen og sølte den Enges Puls og sagde: jeg kan hverken finde Puls eller Feber. Pulsen er meget god. Strax strakte Claire sine Arme halv ud og raabte: Godt, min Herre! Pulsen? Feberen? og derpaa kvaltes hendes Stemme; men hendes udstrakte Hænder

der

der holdt hun bestandig ud fra sig, hendes Dine
 sunklede af Utaalmodighed; der var ikke en Mus-
 skel i hendes Ansigt, uden den var i Bevæ-
 gelse. Lægen talde intet, tog atter den Syn-
 ges Haand, saae hende i Dine, paa Tun-
 gen, stod et Øeblik estertanksom, og sagde:
 Madam! jeg forstaaer Dem nok. Det er mig
 umuligt for nærværende Tid at sige Dem nos-
 get bestemt, men dersom hun i Morgen tidlig
 paa denne Tid er i samme Tilstand, staaer jeg
 Dem inde for hendes Liv. Da Claire hørte
 dette, foer hun ud som en Lynild, væltede to
 Stole og havde nær væltet Bordet, faldt Læ-
 gen om Halsen, kyskede ham tusinde Gange
 hulkende og grædende bitterlig; tog i sin Has-
 stighed en kostbar Ring af sin Finger, satte den
 imod hans Villje paa hans, og sagde næsten
 livløs: af min Herre! giver De os hende til-
 bage, er hun ej den eneste, De redder.

Julie saas alt dette. Dette Syn pinede
 hende. Hun saae til sin Veninde, og sagde:
 O Gudsomme! hvor Du gjør mig Livet kjær!
 vil Du jeg skal døe fortvivlet? Skal jeg for-
 berede Dig to Gange? Disse saa Ord fore-
 lgjennem os som en Lynildsstraale; de kvalte
 strax alle Glædens Ytringer, men de kunde
 dog ej tilintetgjøre vort fremspirende Haab.

I Djebliktet var Pagens Svar bekjendt over hele Huset. Disse gode Folk troede deres Gue allerede helbredet. De besluttede alle eenstemmigen at gjøre Pagen, isald hun kom sig, en Foraring, der skulde bestaae i tre Maaneders Løn for hver af dem, og Pengene skulde strax nedlægges hos Fauchon, og de, der ej havde tre Maaneders Løn fuldt, laante Resten af de and.e. Denne Afstale blev iværksat med Maadam Sver, at Julie i Sengen kunde høre Gienlyden af deres Glædesraab. Dem selv om Virkningen deraf paa en Kones Hjerter, der nærer Væden nærme sig! Hun gav mig et Link og hvistede mig i Dret: man har til Tunds ladet mig drikke Omhedens bitterjoe de Kalk.

Da man talde om at gaae til Sengs, led Madam d'Orbe, der laae ved sin Cousine, ligesom hun havde gjort de to forrige Nætter, sin Kammerjemsue kalde, for at skaffe Fauchon Sielighed denne Nat; men Fauchon blev foretrudelig over dette Forflag. Madam d'Orbe blev ved sit, og saaledes henbragte begge Kammerjemsuene Statten for at vaage hos Julie. Jeg opholdt mig i det næste Parcise: og Gaar bet havde gjort alle laa. ivrige, at jeg hverken ved Besaling eller Tussler kunde faae en eneste

ste af Tjenestefolkene til at lagge sig. Hele Huset var paa færde den Nat, beslaet af en saa utaalmodig Bængsel, at der aldrig var een, der jo havde givet meget af sit Liv til, at Klokken om Formiddagen havde været kommen.

Jeg hørte om Natten at nogle kom og gik, men det foruroligede mig ikke. Om Morgen da alt var stille, hørte jeg en sagte Tummel. Jeg lyttede efter, jeg syntes at høre Sufte. Jeg springer op, gaaer ind, trækker Gardinerne fra! Saint Preux fiare Saint Preux jeg seer begge Verdierne uden Bevægelse i hinandens Arme, den ene bekvimrende, den anden døende. Jeg skreg, jeg vilde forhale, eller samle hendes sidste Suf, jeg overlevede mig, hun var ikke mere.

Tilbeder af Guddommen! Julie var ikke mere. Jeg kan ikke sige Dem, hvad der i nogle Timer foregik. Jeg veed ikke hvad jeg selv blev til. Da jeg kom mig igjen af min første Horskækkelse, underrettede jeg mig om Madam d'Orbe. Jeg fik at høre at man havde maattet bringe hende i sit Kammer og indspærre hende; thi hun gik hvert Dieblis ind til Julie, kastede sig over hendes Legeme og
var:

varmebe det med sit, gjorde sig Umage for at faae det igjen til Live, trokkede det, fængslede sig til det med et Slags Maseri, nærnte det med stort Skrig under tusinde lidenskabelige Navne, og nærrede sin Fortvivlelse paa alle disse unyttige Waader.

Da jeg kom ind, fandt jeg hende gandske uden for sig selv; hun saae intet, hørte intet, kjendte ingen, foer omkring i Værelset, vred sine Hænder og beed i Stolesødderne; hun fremførte med en sagte Stemme nogle forvirrede Ord, og udsædte stundum nogle hæftige og forfærdelige Skrig. Hendes Kammerfrue sad mediss, forskrækket, ubevægelig, torde knap aande, søgte at skjule sig for hende, og skjalt over sit hele Legeme. De Krampetræk, hvort hun taar, vare virkelig skræksomme. Jeg gav Kammerjomsruen et Bink til at gaae, da jeg frygtede for at et eneste Ord fra hendes Mund for at trosse Madam d'Orbe, skulde snarere bragt hende til Maserie.

Jeg vovede ikke at tale til hende; hun havde hverken hørt eller forstaaet mig; men da jeg efter nogen Tid saae hende krastles og mar, tog jeg og bar hende i en Lænestol. Jeg satte mig hos hende og holdt hendes Hænder. Jeg befalede at man skulde hente Vædrene,

og stillebe dem rundt omkring hende. Uheldigvis var det første Barn, hun saae, just det, der uskuldig havde været Marsag til hendes Benin, des Død. Ved dette Syn rystede hun. Jeg saae hendes Træk forandres, hendes Blik bortsvendes med et Slags Gysen og hendes sammentrukne Arme at udstrækkes for at støde Barnet tilbage. Jeg tog det til mig. Ulykkelige, sagde jeg, Du har været den eene alt for fjer, derfor er Du forladt af den anden, disse to Beninder havde dog ej i eet og alt det samme Hjerte. Disse Ord ophidsede hende meget, og tildrog mig mange bidende Ord fra hendes Mund, men de gjorde dog derfor ikke mindre Indtryk. Hun tog Barnet i sine Arme og gjorde sig Umage for at kjæle for det. Det var forgjæves, hun leverte det næsten i samme Øjeblik tilbage. Hun blev ved at see paa det med mindre Fornøjelse end paa det andet, og jeg er meget glad over, at det ej er det Barn, man har bestemt hendes Datter.

Følsomme Mennesker! hvad havde I gjort i mit Sted? Hvad Madam d'Orbe gjorde. Efter at have bragt alt i Orden med Børnene, med Madam d'Orbe, med det eeneste Friens timmers Eigfærd, jeg nogenstunde har elsket, maatte jeg stige til Hest og drage bort med Dor

den

den i Hjertet, for at bringe en Beflagelsesbær-
 dig Fader den. Jeg fandt ham i Lidelser, der
 vare Følger af hans Fald; han var oprørt og
 ferrigfuld over det indtrafne Tilfælde med hans
 Datter. Jeg forlod ham fuld af Smerter,
 af Aldingens Smerter, dem man ej mærker
 udvortes, som herten yttre sig ved Winer el-
 ler Skrig, men som ikke desmindre dræbe. Han
 vil aldrig kunne holde det ud, derom er jeg for-
 sikret, og jeg forudseer det sidste Stød, der end-
 nu mangler i hans Bens Udøle. Den følgen-
 de Dag gjorde jeg mig al muelig Umage for
 at komme betids hjem, og bevise den værdigste
 Rone den sidste Ære: men Enden var ikke
 endda. Hun skulde staae op igjen, for at for-
 aarsage mig den Forstrækelse, at miste hende
 ander Gang.

Da jeg nærmede mig mit Huus, saae jeg
 en af mine Folk komme aandeløs løbende;
 han skreg langt borte: Min Herre! min Herre!
 skynd dem: Gruen er ikke død. Jeg begreb
 intet af alt dette sandselsløse Snak; imidlertid
 løb jeg: jeg saae Gaarden fuld af Folk, der
 udgjød Glædestaaer og med stort Raab lyfte
 Bellsignelse, over Fru Wolmar. Jeg spurgte:
 hvad der var paa Gærde? Alle vare uden
 for sig selv, og ingen kunde svare; mine egne
 Folk

Folk vare ligesom fornykte. Jeg styrkede ind i Julies Værelse og fandt over tyve Personer paa Bænk omkring hendes Seng med Vinene fæstede paa hende. Jeg saa hende sidde paa Klædt og pyntet i Sengen; mit Hjerte bankede; jeg seer nøjere til. . . . Ah! hun var død! dette Djævlis falske Glæde, der snart saa grusomt og snart, var det bitterste i mit Liv. Jeg er ikke hidsig, men jeg følede mig dog meget opbragt. Jeg vilde vide Grunden til dette falsomme Optin. Alt var omkøbt, forvirret og forandret; jeg havde den edleste Møje med at opdage Sandheden. Endelig lykkedes det mig, og her er Fortællingen om den hele underlige Tildragelse.

Min Svigerfader, i Angest over den Omstændighed han havde hørt, sendte sin Kammer tjener, som han troede bedst at kunne undvære, lidet før min Ankomst, afsted for at søge Esters retninger fra sin Datter. Den gamle Tjener, udmattet af at vide, havde taget en Baad, og ved at sætte over Søen om Natten, var han kommen til Clares samme Morgen, som jeg kom hjem. Ved hans Ankomst saa han Forskællsen og fik Anledning dertil at vide; han gik sukende til Julies Kammer, fæstede sig paa Bænk ved Foden af hendes Seng, fæ-

stede

stede Dinene paa Hende, græd og betragtede Hende. Ah! min gode Fru! ah! hvorfor tog Gud ej mig istedenfor Dem! jeg er jo gammel, har intet at leve efter, duer ikke mere til noget, hvad skal jeg da gjøre paa Jorden! Og De, der var ung, der udgjorde Deres Families Hæder, Deres Husets Lykke, de Ulykkeligheds Haab . . . O! var det da for at see Dem død, jeg saae Dem fødes?

Midt under disse Udraab, som hans Iver og gode Hjerte astvang ham, troede han med sine Blik, sættede paa Julies Ansigt, at mærke en Bevægelse; hans Indbildningskraft hentyede ham; han syntes at see Julie vende Dine-
ne, stirre paa ham og give ham et Tegn med Hovedet. I Henrykkelsen rejser han sig, løber over hele Huset og raaber at Fruen ej er død, at hun har gjenkjendt ham, at han er vis paa hun vil komme sig. Man behøvede ikke mere; alle kom tillobende, Naboerne, de fattige, hvis Sammenklager gjenløde i Lufften, alle raabte: hun er ikke død, Tummelen udbredes og forøges; Folket, som Ven af det Underfulde, græd begjærligen denne Nyhed; man troede den, fordi man ønskede den; enhver søgte at gjøre sig vigtig, ved at understøtte den almindelige Sættroenhed. Snart havde den Døde ikke allene givet

givet Tegn, hun havde handlet, talet, og det var tyve Djensvidner paa omstændlig bestyrelse Ting, der aldrig vare hædte.

Saa snart man troede, at der endnu var Livstegn, anvendte man tusinde Midler, for at bringe hende igjen til Live. Man klængede sig omkring hende, man taledes til hende, overskænkte hende med lugtende Vand, og sølede om Pulsen begyndte at staae. Hendes Fruentimmere, som ej kunde lide at deres Frues Lægemer, i en saa blottet Tilstand, var omringet af Mandfolk, gjennede dem alle ud og mærkede strax, hvor skammeligen man havde bedraget sig. Smidlertid vilde dog ingen opdage en saa kjær Wildfarelse; man ventede maaskee endnu et underfuldt Udsald, man klædte Piget omhyggeligen, og ødslede paa Julie det Dynt hun havde efterladt Fruentimmerne. Til sidst blev hun lagt i en Seng, hvis Omhæng blev trukket tilbage; rundt om Sengen sad de Qvinderne og grad midt i den almindelige Glæde.

Jeg kom just medens alt var i den stærke Feste Gjæring. Jeg erkjendte snart Umuligheden af at anbringe Grunde for Mængden. Havde jeg ladet Piget begrave kunde der let bleven Alarm; man kunde i det mindste holde mig for

en Konemorder, der lod sin Hustru jerde levende, og ved den Lejlighed vilde jeg klevet en Straf i hele Landet. Jeg besluttede at tie. Imidlertid, efter mere end sex og tredive Timer, begyndte Liget formedelst den yderlige Varme, det var i, at gaae i Forraadnelse; og skjøndt Ansigtet havde beholdt sine Træk og sin Blidhed, saae man dog allerede nogle Træk til Forandring. Jeg sagde det til Madam d'Orbe, der laae halvdød paa Sovedpuden. Hun havde ikke den Lykke at være den, der blev bedragen af en saa grov Indbildning, men hun foretog at have samme Tro, for at være uophørlig i Kammeret, og for at hun kunde græmme sig saa meget hun vilde; hun lustedes ved dette DødsSyn og mattede sig med Sorg.

Hun forstod mig og uden at sige noget, gik hun ud af Kammeret. Jeg saae hende et Djetlik efter komme igjen indhyllet i et Glor, besat med Guld og Perler, hvilke de havde bragt hjem fra Indien. *) Deipaa nærmede
 hun

*) Man indseer letteligen, at det er Saint-Vreux's Drøm, Madam d'Orbe altid havde sin Indbildningskraft fuld af, der bragte hende paa det Indsald at dække sig med dette Glor. Jeg troer, naar man ser Tingene nærmere, at man vil finde

hun sig Sengen, kysede Sløret og bedækkede sin Venindes Ansigt dermed, i det hun sagde med høj Bløst: «Forbandet være den Middings Haand, der nogensinde opløfter dette Slør! «forbandet være det ugudelige Dje, der seer «dette afblomstrede Ansigt!» Denne Handling og disse Ord gjorde et saa dybt Indtryk paa Tilskuerne, at den samme Forbandelse, ligesom ved en pludselig Indblæsning, blev gjentaget af tusinde Stemmer. Den gjorde saa meget Indtryk paa alle vore Folk, at den Døde blev lagt i Ligkisten i alle sine Klæder, og med den største Forsigtighed blev hun bortbaaren og begravet i denne Tilstand uden at der var nogen saa dristig at røre ved Sløret. *)

Min beklageligste Skjæbne er, at jeg endog maa trøste de andre. Jeg skal trøste min Svigersfader, Madam d'Orbe, Venner, Slægtninge, Naboer og mine egne Folk. Alt det øvrige er intet, men min gamle Ven og Madam

de den samme Bessaffenhed i Opfølelsen af mange Prophetier. Udfaldet bliver aldrig spaaet, fordi det skal virkelig indtræffe, men det indtræffer, fordi det er forudsagt.

*) Folket i Waatlandet ophører dog ikke, uagtet det er protestantisk, at være yderligen overtroisk.

'Dum d'Orbe! man maatte see hendes Jammer
 for at dømme om den Bægt hun lægger til sin
 Sorg. Langt fra at tækkes ved mine Bestræ-
 belser, bebrejder hun mig dem; min Opmærksom-
 hed forbittrer hende, mit kolde Demod støder
 hende; hun vil have Rummer, der er ligesaa
 beedst, som hendes, og hendes vilde Græmmel-
 se ønskede at see alle Mennesker i Fortvilelse.
 Det bedrøveligste er, at man ej i noget kan
 lide paa hende, og det, der trøster hende et Øjes-
 blik, ærgrer hende det andet. Alt hvad hun
 gjør, alt hvad hun siger, nærmer sig til Gal-
 skab, og det vilde forekomme koldblodige Mens-
 nesker latterligt. Jeg har meget at lide, men
 aldrig skal jeg affrækkes. Ved at bevare det,
 Julie elskede, trøer jeg bedre at hadre hende
 end ved Taarer.

Af et eneste Træk kan De dømme om det
 øvrige. Jeg troede at have gjort alt ved at
 overtale Claire til at spare sig for at opfylde
 det Kald, hendes Beninde overdrog hende. Uaf-
 kræftet af Urolighed, Faste og Nattevaggen,
 syntes hun endelig at ville fatte sig, at ville be-
 gynde sit ordentlige Liv og spise i Spisestuen.
 Den første Gang, hun indfandt sig, lod jeg
 Børnene spise i deres Kammer; da jeg ej var
 vede at gjøre Forsøget i deres Narværelse; thi
 Synes

Synet af alle hæftige Pidenfkaaber er det farligſte, man kan give Børn Leilighed til at ſtue. I diſſe Pidenfkaaber er der altid noget Udſværende, noget Barmagtigt, der morer Børnene, og opvækker Lyſt hos dem til det, de burde afſkye. *)

I det jeg kom ind, kaſtede hun et Blik paa Bordet og ſaae, at der kun var dækket til to. Strax ſatte hun ſig paa den første Stoel, hun ſandt bag ved ſig, uden at ville flytte ſig til Bordet, eller ſige nogen Grund til denne Grille. Jeg gjattede den, og lod et tredje Dækketøj lægge paa det Sted, hvor hendes Couſine i Almindelighed ſad. Nu lod hun ſig tage ved Haanden og føre til Bordet uden Modſtand, hun ordnede ſin Kjole omhyggeligen, ligesom om hun frygtede for, at den ledige Plads var til nogen Ulejlighed. Neppe havde hun ſort den første Skeefuld til Munden, førend hun lagde den, og ſpurgte i en haard Tone, hvad det Dækketøj gjorde der, naar der ingen ſad. Jeg ſagde, hun havde Ret, og lod Dækketøjet tage bort. Hun forſøgte paa at ſpiſe, men kunde intet nyde. Hendes Hjerte

ſog

*) Det er Grunden til at vi alle holde ſaa meget af Skueſpil, og mange blandt os af Romaner.

Kog højt, Vanddraget blev tungt og lignede Dødt. Omsider rejste hun sig pludselig fra Bordet, gik i sit Kammer uden at sige et Ord, og uden at høre noget, af alt, hvad jeg vilde sige hende, og hele Dagen nød hun blot Thevand.

Dagen derpaa maatte jeg begynde fra ny. Jeg optænkte et Middel, for at bringe hende tilbage til Fornuften igjen, ved hendes egne Grillen, og at formilde hendes tunge Fortvivlelse ved en behageligere Følelse. De veed, at hendes Datter lignede meget Frue Wolmar. Hun fandt Fornøjelse i at gjøre denne Lighed fjendeligere ved Klæder af samme Løj, og hun havde faaet saadanne Klædninger fra Genf, med hvilke de begge paa cengang pyntede sig. Jeg lod da Julie klædes paa saa lig Julie, som muligt, og efter at jeg havde tilfulde unberrettet hende, lod jeg hende tage den tredje Plads ved Bordet.

Claire fattede min Hensigt ved første Djes Fast; hun blev rørt, hun saa paa mig med et ømt og tortindtligt Blik. Dette var den første Omjorg af mig, hun syntes at føle, og jeg lovede mig meget af et Middel, der stemte hende saa ømt.

Henriette, stolt af at forestille sin lille Mama, spillede sin Rolle godt, ja saa godt,
/ at

at jeg saae Tjenestefolkene græde. Smidlertid gav hun altid sin Moder Navnet Mama, og talte til hende med vedbørlig Agtelse. Op-
 muntret ved sin Lykke og mit Tilfald, som hun
 ret godt lagde Mærke til, faldt hun paa at
 føre Haanden til Potagesteen, og sagde meget
 naturligen: Claire! vil Du have noget af
 dette? Minen og Tonen vare Julies saa lige,
 at Moderen forbausedes. I et Øjeblik derefter
 brast hun i en stærk Latter, rakte sin Tals-
 lerken og sagde: Ja, mit Barn! giv mig kun,
 du er rar, og nu gav hun sig til at spise med
 en Graadighed, der forfærdede mig. Jeg saae
 stivt paa hende og mærkede Billedhed i hendes
 Øjne, og i hendes Bæsen en grovere og mere
 bestemt Bevægelse, end sædvanligen. Jeg hins-
 bredte hende fra at spise mere, og jeg gjorde
 vel deri; thi en Time derefter fik hun saadan
 Forstoppelse, at hun useilbarligen var bleven
 kvalt, hvis hun havde bleven ved at spise.
 Fra dette Øjeblik af, besluttede jeg at lade
 den Leeg fare, der kunde ophidsse hendes Ind-
 bildningskraft i saa høj Grad, at man ej
 kunde styre hende. Saa som man helbreder
 En lættene for Kummer, end for Vanvittig-
 hed, er det bedre, at en saadan lider mere, end
 at man sætter Fornuften i Fare.

Nu seer De da, kjære Ven! hvor vidt vi ere. Efterat Baronnen er kommen, gaaer Claire til ham hver Morgen, enten jeg saa er der, eller ikke; de henbringe een, eller to Timer sammen, og den Omhu, hun viser for ham, lætter den en Emule, man drager for hende. I øvrigt begynder hun at være ideligere hos Børnene. Et af dem har været syg, og just det, hun holder mindst af. Denne Omstændighed har lært hende, at hun endnu har noget at miste, og derved gjort hende ivrigere i hendes Pligter. Med alt dette har hun endnu ikke Ende paa sin Kummer; Tårer rinde ikke endnu; man venter Dem, for at give dem Lust, og det er Dem, der skal astørre dem: De forstaaer mig. Tænk paa Julies sidste Raad; det er først kommen fra mig, og jeg holder det nu især nyttigt og klogt. Kom og foren Dem med alt, hvad der er tilbage af hende. Hendes Fader, hendes Veninde, hendes Mand, hendes Børn, alle vente Dem, alle længes efter Dem, De er alle nødvendig. Kort, for at sige alt, med eet Ord: Kom, deel og afhjelp min Kjedsomhed; jeg skal maastee skyldte Dem mere, end nogen.

XII. Brev.

Fra Julie til Saint-Preux.

(Dette Brev var indsluttet i det Forrige.)

Vi maae give slip paa vore Planer. Alt, min gode Ven! er forandret; lader os uden Anurren finde os i denne Forandring; den kommer fra et Bøsens Haand, der er visere end vi. Vi tænkte at forenes igjen; denne Forening var ikke god. Det er en Belgjærning af Himlen, at den har forudsæet det; uden Tvivl forekommer Gud Ulykker.

I lang Tid har jeg drømt; og denne Drøm var mig velgjørende; den forsvinder i det Øjeblik, jeg ej længere behøver den. De har troet mig helbredet, og jeg har selv troet at være det, Lader os takke ham, der har ladet denne Bildfarelse vedvare, saa længe den var nyttig. Hvo veed, om jeg ikke var bleven blindel, naar jeg havde seet mig Afgrunden saa nær? Ja, jeg maa nok vilde gvale den første Følelse, der har skænket mig Livet, den er dog indpræget i mit Hjerte. Den vækkes i det Øjeblik, jeg ikke har mere at frygte; den understøtter mig, naar mine Kræfter forlade mig, den opliver mig, naar jeg døer. Jeg gjør min Ven denne Til-
 staelse

staaelse uden Bludsel; denne tilbageblevne For-
 tælle var usfrivillig, den har intet Kosteret min
 Uskyldighed; alt, hvad der beroede paa min
 Villie, var helliget min Pligt. Var det Hjers-
 te, der ej beroede paa min Villie, fangstet til
 Dem, blev det min Qual, men ikke min Brø-
 de. Jeg har gjort, hvad jeg burde gjøre; min
 Dyd har været uden Pletter, og min Kjærlig-
 hed tænker jeg endnu paa uden Nag.

Jeg tør med Ære tænke paa det Forbi-
 gangne, men hvo tør indestaae mig for Frem-
 tiden? en Dag mere maaskee, og jeg vilde blis-
 ve stældig! hvad var det hele Liv, jeg har hens-
 bragt med Dem? I hvilken Fare har jeg ikke
 staaet uden at vide det? Hvilke større Fareer
 kunde jeg endnu vorde udsat for? Uden Tvivl
 følede jeg for mig selv den Frygt, jeg troede
 at føle for Dem. Hele Prøven er forbi, men
 den kan altfor meget komme igjen. Har jeg
 ikke levet nok for Enskalighed og Dyd? Hvad
 mere Nytte kan jeg endnu drage af Livet? ved
 at berøve mig det, trorver Himlen mig intet,
 hvis Gavn jeg beklager, men den sætter min
 Ære i Eifærhed. Min Ven! min Hensart
 skeer i et gunstigt Ljeblik; fornøjet med Dem
 og med mig selv, dæer jeg med Glæde, og dens
 ne

ne Hensigt har intet skrækkeligt ved sig. Efter
 saa mange Offere, agter jeg kun det lidet, jeg
 nu har tilbage, at gjøre, det er blot at dø
 engang mere.

Jeg forudsæer Deres Sorg, føler den;
 De er at beklage, jeg ved det altfor vel, og
 Deltagelsen i Deres Bedrøvelse, er den stør-
 ste Kummer, der følger mig. Men betragt
 ogsaa, hvor megen Trøst, jeg kan give Dem!
 Hvormange Pligter har De ej at opfylde mod
 hende, der var Dem kjær; disse byde Dem, at
 staae Dem for hende; De kan endnu tjene
 hende i den fornemste Deel af hende. De mister
 ikke mere i Julie, end De har mistet for læn-
 ge siden; alt det bedste af hende lever Dem
 endnu. Kom og foren Dem med hendes Fas-
 milie, lad hendes Hjerte boe i Dem; lad alt,
 hun elskede, samle sig for at give hende Tilvæ-
 relse. Deres Glæde, Deres Fornøjelse, Deres
 Venstreb, alt skal være hendes Bærf. Deres
 Foreningsbånd, knyttet af hende, skal igjen
 stjænke hende Liv, hun skal være den sidste af
 eder alle, der skal dø.

Betänk, at der er en anden Julie tilba-
 ge, og glem ikke, hvad De skylder hende. En-
 hver

Hver af eder har mistet Halvdeelen af sit Liv; foren eder for at frelse den anden Halvdeel; det er det eeneste Middel I begge have tilbage til at overleve mig, naar I leve i min Familie og mine Børn. Hvorfor kan jeg ej finde et fastere Bånd, for at sammenknytte det, der er mig kjær! Hvor meget skyldes I ikke hverandre! Hvormeget maa ikke denne Forstilling forstærke eders gjensidige Kjælelse! Deres Indvendinger mod denne Forbindelse bør være ligesaa mange nye Grunde til at indgaae den. Hvorledes kunne I nogensinde tale om mig, uden at røres? Nej, Claire og Julie ere saa stærkt fængslede til hinanden, at det ej vil blive Deres Hjerte muligt at adskille dem. Hendes Hjerte vil gjengive Dem alt, hvad De har følt for hendes Veninde; hun vil werde Deres Kjælelses fortrolige Gjenstand. De vil werde lykkelig med den, der lever, uden at ophøre at være tro mod den, De taber; og efter saa megen Kummer og Nøje, vil Deres Hjerte brænde med en ædel Flamme og nyde en uskyldig Lyksalighed, førend Tiden til at elffe og leve svinder.

I denne kjæreste Forening kunne I uhindret og uden Frygt foretage eder de Gysler,

jeg har overbraget eder; og naar I have fuldt
 sæt dem, kan det ej være eder vanskeligt at
 sige, hvad Godt I herveden have gjort. De
 veed det; der er en Mand, værdig til den Enka-
 salighed, han ej kan see imøde. Denne Mand
 er Deres Befrier, er den Venindes Mand, han
 selv har gjengivet Dem. Eensom og uden Enst
 til dette, og uden Udsigt til et tilkommende Liv,
 uden Glæde, uden Trøst, uden Haab, vil han
 snart vorde den Ulykkeligste blandt Dødelige.
 De skylder ham meget for den Omhu, han
 har draget for Dem, og De veed, hvad der
 kan gjøre denne hans Omfarg nyttig. Tænk
 paa mit forrige Brev. Heroring Deres Dage
 med ham, paa det at intet af det, der elskede
 mig, skal forlade ham. Han har paa nu ind-
 givet Dem Smag paa Dyden, viis ham igjen
 dens Gjenstand og Værd. Vær Kristen for
 at give ham Enst til at vorde det. Det lykkes
 snarere, end De tænker. Han har gjort sin
 Pligt, jeg skal gjøre min, gjør De Deres!
 Gud er retfærdig; min Tillid skal ikke bedrage
 mig.

Kun eet Ord har jeg at sige Dem, i Hens-
 syn til mine Børn. Jeg veed, hvad Møje
 deres Opdragelse vil koste Dem, men jeg
 veed

veed ogsaa, at den ej vil blive Dem tung. I de kjedsomme Djeblikke, der ere uadskillelige fra saadant Arbejde, maa De tænke: det er Guds Lie's Børn; og da vil det ikke koste Dem noget. Wolmar vil meddele Dem de Sagttagelser, jeg har gjort til Deres Erindring og i Hensyn til mine to Sønners Karakter. Styrket er blot begyndt paa, og jeg foreskriver Dem det ikke, som Regel, men jeg underkaster det Deres Dom. Dan ikke mine Sønner til Lærere, men dan Dem til velgjørende og retskafne Mænd. Tael undertiden med dem om Deres Moder De veed, hvor kjære de vare hende. Siig Marcellin, at det var mig ej tungt at døe for ham. Siig hans Broder, at det var for hans Skyld jeg elskede Livet. Siig Dem. Jeg føler mig mat. Jeg maa slutte Brevet. I det jeg overlader Dem mine Børn, er Skildminken fra dem mindre bitter; jeg troer at være hos dem.

Farvel, Farvel min elskte Ven!
 Jeg ender mit Liv, som jeg har begyndt det. Jeg siger maaskee for meget i dette Djeblik, da Hjertet intet skjuler. O! hvi skulde jeg frygte for at udtrykke alt, hvad jeg føler? Det er ikke længere mig, der taler med Dig; jeg
 er

er allerede i Dødens Arme. Naar Du læser dette Brev fortære Ormene allerede din Elskedes Ansigt, og det Hjerter, hvori Du ej længere er. Men skulde min Sjæl kunne være til uden Dig? Hvad Lyksalighed funde jeg smage uden Dig? Nej, jeg forlader Dig ikke, jeg farer hen, for at vente paa Dig. Dyden, der adskilte os paa Jorden, skal forene os i de evige Boliger. Jeg døer i dette søde Haab. Jeg er overvættets Inffelig, at jeg paa mit Livs Beskøftning kan tilkjøbe mig den Ret, at elske Dig bestandigen uden at synde, og at kunne sige Dig det endnu een Gang! —

XIII. B r e v.

Fra Madam d'Orbe til Saint-Prov.

Jeg seer, at De begynder temmelig at komme Dem igjen, saa at man nu kan haabe snart at see Dem her. De maa, min Ven! gjøre Vold paa Deres Svaghed. De maa stræbe paa at komme over Bjergene, inden Vinteren gandske spærrer Vejen for Dem. De vil her finde den Lust, der er Dem tjenlig. De vil intet faae at see uden Kummer og Sorg, og
der

den almindelige Bedrøvelse vil maaskee være en Lindring for Deres. For at udtømme mit Bemød behøver jeg Dem. Eene kan jeg hverken græde, eller tale, eller meddele mig. Wolmar forstaaer mig, men svarer mig ikke. En ulykkelig Fader indslutter sin Græmmelse hos sig selv, og holder den for den Grusomste, der kan pine ham. Oldinge have ingen, de kunne udtømme sig for. Mine Børn saare mig, og kunne selv ikke saares. Jeg er eene midt iblandt alle. En stummel Taubhed herfter rundt omkring mig. I min stumme Høreløshed har jeg ingen Omgang med nogen. Kraft og Liv har jeg kun til at føle Dødens Klæbster. O kom! De, der deeler mit Tab, kom og deel min Smerter, kom og nær mit Hjerte med Deres Klager, kom og bedug det med Deres Taarer. Det er den eeneste Trøst, jeg kan vente; det er den eeneste Glæde, jeg kan smage.

Men førend De kommer, og jeg faaer Deres Tanker at vide om det, jeg veed, man har foreslaaet Dem, er det godt, at De i Forsvejen faaer min Mening at vide. Jeg er ærlig og oprigtigt, jeg vil intet skjule for Dem. Jeg har havt Kjærlighed for Dem, jeg tilstaaer det; maaskee jeg har den endnu, maaskee jeg
altid

altid vil have den; jeg hverken veed det, eller vil vide det. Man taler derom, det veed jeg meget godt; men hverken gjør det mig ondt, ikke heller brøder jeg mig derom. Men hør nu, hvad jeg har at sige Dem, og hvad De bør lægge paa Hjerte. Et Menneske, der var elsket af Julie d'Etange, og kunde beslutte at gifte sig med en anden, vilde i mine Dine være en nedrig Niding, som jeg vilde holde det for en Skam, at have til Ben; og fra min Side erklærer jeg Dem, at enhver Mand, det være hvo det vil, der tør at tale til mig om Kjærlighed, skal aldrig i sit Liv tale mere med mig derom.

Tænk paa de Forretninger, der vente Dem; paa de Pligter, der ere Dem paalagte; paa hende, De har givet Deres Lykke! hendes Børn uddannes og vore; hendes Fader hentes res langtsomt; hendes Mand er urolig og angstes; han har Ret i, ikke at troe hende tilintetgjort; hans Hjerte haver sig mod hans stolte Fornuft. Han taler om hende, han taler til hende og sukker. Jeg synes allerede at see de Ønsker opfyldte, han saa mange Gange har gjort, og det staaer i Deres Magt, at fuldføre dette vigtige Arbejde. Hvilke Bevægelse
grunde.

Grunde for eder begge til at komme hid! Wolmar er sin Ven Edouard værdig; maatte ikke vore Ulykker have drevet ham til at forandre sin Beslutning.

Kommer da kjære og agtsværdige Venner! Kommer og forener eder med alt, hvad der er tilbage af Julie. Lader os her samle alt, hvad der var hende kjært! hendes Aand besjæle os; hendes Hjerte sammenkjæde vores! Lader os stedse leve, som for hendes Dine! Jeg vil troe, at hun fra det Sted, hun er paa, fra Fredens evige Boliger, som den samme elffærdige og sømme Sjæl, frides ved at komme tilbage blandt os, at gjenfinde sine Venner besjælede af hendes Ånde, at see Dem esters ligne sine Vnder, at høre sig hædret af dem, at føle dem omfavne hendes Gravhøj, og sukende nævne hendes Navn. Nej, hun har ikke forladt de Steder, hun gjorde saa tryllende for os. De ere endnu opfyldte af hende. Jeg seer hende i enhver Ting, jeg mærker hende ved hvert Skridt, hvert Øjeblik hører jeg Lyden af hendes Stemme. Her er det hun har levet; her er det hendes Støv gjemes med det Halve af hende. To Gange om Ugen, naar hun gif til Kirke.

Jeg

Jeg seer jeg seer det mørke og majes
 statiske Sted. Skjønhed, det er altså
 saa dit sidste Fristed! Fortrolighed,
 Venskab, Dyrer, Glæder, muntert Spøg,
 Jorden har opslugt alt. Jeg føler
 mig dragen derhen. jeg nærmer mig
 bærende jeg frygter for at ned-
 træde den hellige Jord jeg troer den
 ryster under mine Fødder jeg hører
 en sagte Klagestemme: Claire! o min
 Claire! hvor er Du? Hvad gjør Du saa
 langt fra din Veninde? Hendes
 Ligkiste gemmer hende ikke gandske den
 venter det øvrige af sit Bytte den
 skal ikke vente længe. *)

*) Ved at gennemlæse denne Samling, troer jeg
 at see hvorfor dens Interesse, hvor svag den
 end er, dog er mig saa behagelig, og vil være
 det for enhver Læser med et godt Hjerte. Det er
 fordi denne svage Interesse er reen og uden
 Blanding af Ondt; at den ej er opløst af Ekstend-
 sel og Forbrydelser, eller blandet med kvalfuldt
 Had. Ja kan ikke bearbejde, hvad Fornøjelse
 man kan finde i at forestille sig og male en Slug-
 gel, at sætte sig i hans Sted, saa længe man
 forestiller ham, og laan ham de stærkeste Farver.
 Jeg beklager meget Forfatterne af saa mange
 Sørger

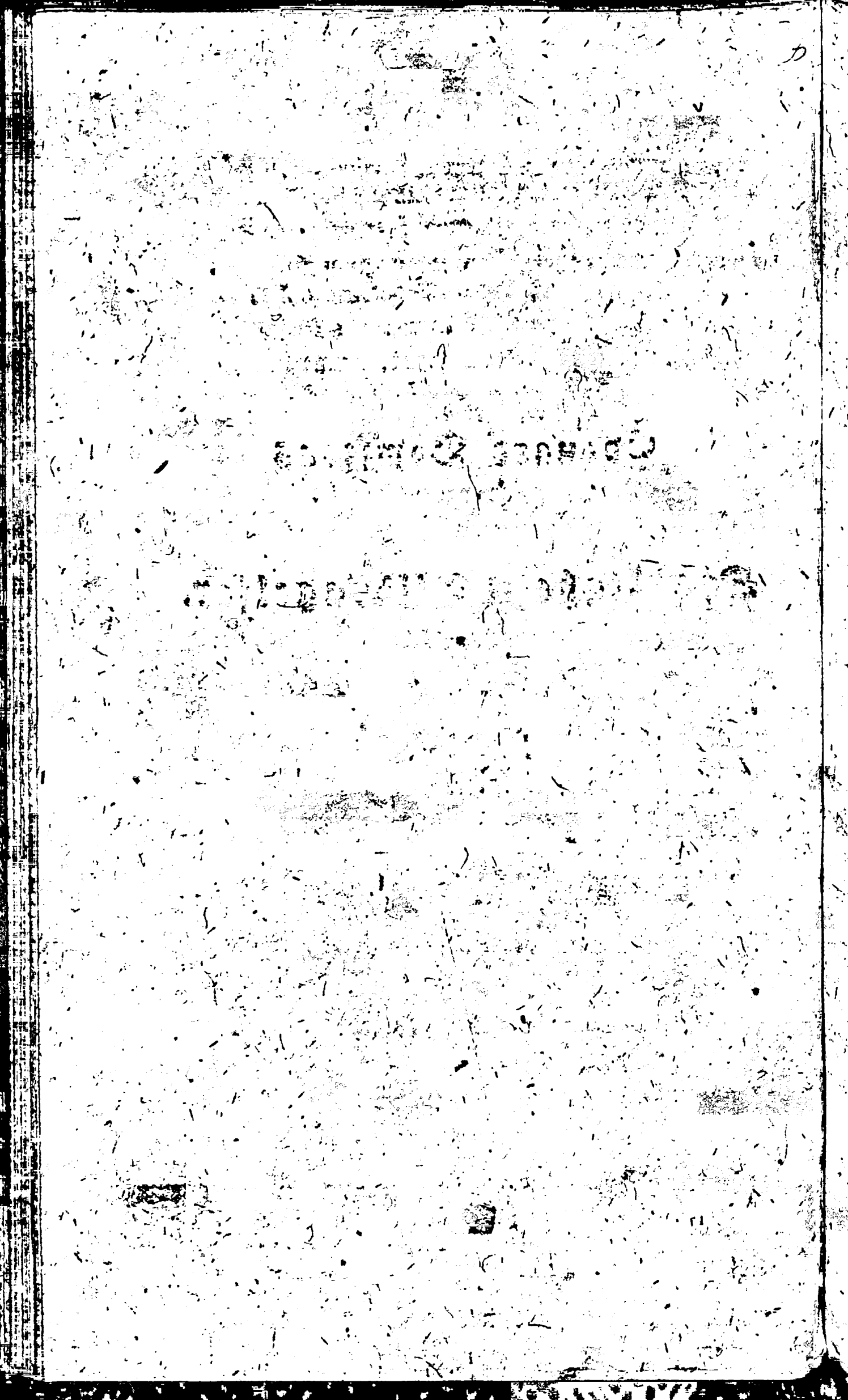
Sørgespil, som ere fulde af Gyseligheder; de bringe deres Liv med at lade Folk tale og handle, dem man hverken kan høre eller see uden at lide. Jeg synes man maatte sukke over at være fordømt til et saa grueligt Arbejde; de, der gjøre sig en Fornøjelse af saadant, maae være rasende af Iver for den offentlige Nytte. Jeg for min Deel beundrer af gandske Hjerte deres Talenter og store Hoveder, men jeg takker Gud for at han ej har givet mig dem.

Ende paa den sidste Deel.

Edouard

Edouard Bomstons

Siærligheds Tildragelser.

Mylord Edouards sølsomme Skjæbne i Rom er for romantisk, til at den skulde være bleven fortalt i Julies Historie, naar man ej vilde forberve hendes Levnets naturlige Simpelt ved Edouards underfulde Hændelser. Her vil jeg blot give et forkortet Udtog af de Træk i hans Liv, der tjene til at opluse de Breve i Samlingen; som staae i Forbindelse med Bomstons Skjæbne i Rom.

Naar sine Rejser i Italien havde Mylord Edouard gjort Bekjendtskab med en Neapolitanerinde af Stand. Hans Bekjendtskab gik snart over til Kjærlighed; han blev forelsket i hende. Hun brændte ogsaa af den hæftigste Lidenskab for ham; den pinebte hende hendes hele øvrige Liv, og lagde hende omkøder i Graven. Det var desforuden umueligt at den ærselige, ikke galante, men fyrige og sølsomme Bomston, enten selv kunde nære en lunken Kjærlighed, eller meddele andre den.

Den dydige Englandsers stoiske Grundsatninger opvakte Betyrninger hos Grevinden.

Hun greb til det Middel, at give sig ud for Enke, da hendes Mand var fraværende i Tjenesse ved den kejserslige Krigshær. Dette fundede de saa meget lettere skee, saasom de begge vare fremmede i Rom. Den forelskede Edouard begyndte strax at tale om Giftermaal. Grevinden indvendte derimod, at deres Religion var forskjellig, og betjente sig desuden af andre Udsugter. Endelig bleve de enige om, at have en fri og utvungen Omgang med hinanden, indtil Edouard gjorde den Opdagelse, at hendes Mand endnu levede. Dette bevægede ham til at bryde med hende: opbragt og misfornøjet over uvidenhe at have begaaet en Synd, han afskyede, overvældede han hende med de bitterste Bebrejdelser.

Grevinden, en Kone uden Grundsaetninger, men ligesaa listig, som yndig, forsømte intet for at beholde ham, og det lykkedes hende. Deres lastvaerdige Omgang blev afbrudt, men Forstaelsen mellem dem vedblev. Saa lidet hun end syntes vaerdig til Kiærlighed, saa meget elskede hun dog virkelig. Hun maatte tage til Takke med nydelseløse Besøg af den unge Mand, da han ej paa nogen Maade vilde see hende. De Grændser, de frivilligen havde sat for hinandens Lidenskab, gjorde at den end
 mere

mere opluedes. Hun aflod ej at arbejde paa, at faae sin Elsker til at opgive sit Forsæt; hun var forferist, og stion, men alt var forgjæves. Engländeren var bestemt, hans store Sjæl uddholdt Præven. Den første af hans Lidenstaber var for Dyden; han vilde have opofret Livet for sin Elskede, men sin Pligt foretrak han for hende. Engang blev Fristelsen stærk, men det Middel, han valgte for at holde Stand i den, sønderrev hendes Snaret.

Lidenstaberne overvinde os, ikke fordi vi ere svage, men fordi Villien fattes os. Den der frygter Døden mindre end Forbrydelse, kan aldrig tvinges til at begaae nogen.

Der ere kun faa af de stærke Sjæle, som rive andre til sig, og hæve disse til samme Fuldskommenhedsstrin; men der gives dog nogle. Edouards Sjæl kan regnes blandt disse. Grevinden haabede at vinde ham, men usformælt vandt han hende. Naar Dydens Lærdomme i hans Mund bleve indklædt i Kjærlighedens Sprog, gjorde de Indtryk paa hende, hun begyndte at græde. Dydens hellige Ild, besjales de hendes fornedrede Hjerte. En Følges af Verre afløede mange hidtil for hende ubesjendte Indigheder; det sande Skjønne begyndte

at

at behage hende, og kunde den Lastesultes Hjer-
te nogensinde forandres, vilde Grevindens vist
være bleven forandret.

Men kun hendes Kjærlighed blev stærkere,
den vandt ved disse blide Indtryk, den blev vel
ømmere, men tabte det Sandfelige. Grevin-
den begyndte at elske med Udelmod, og stjødte
hun opholdt sig i et Land, hvor Klimatet ind-
rømmer Sandserne saa meget Herredomme;
stjødte hun selv var af et fyrigt Temperament,
forglemte hun dog sine Fornøjelser, før at tæn-
ke paa sin Elskedes. Hun kunde et dele Glas
derne med ham, derfor vilde hun, at han i det
mindste skulde have hende at takke for dem:
dette er den mildeste Fortolkning af det Skridt,
hun gjorde.

Hun sparede hverken Umage eller Bes-
tøffninger for at opsøge et ungt og sikkert
Fruentimmer i Dem. Omfiden lykkedes det
at finde en saadan Pige; og en Aften, efter en
saare Hjalpen Samtale, forestillere hun Pigen
for ham. Hun er til Deres Tjeneste, sagde
Grevinden smilende, De nyde hos hende, hvad
der skulde være Fornøien for min Kjærlighed,
men hun vorde den eneste! det er mig nok,
naar De fundem i hendes Arme tænker paa
den, af hvis Haand De har faaet hendes Bie,
sagde

sagde Edouard til hende, i det hun vilde gaae,
 naar De finder mig nederdragtig nok, til at
 betjene mig af Deres Tilbud i Deres Huus,
 saa er Offeret ej af megen Værdi, og De snar-
 nes da godt at kunne undvære mig. Saa som
 De ej kan være min, svarede Grebunden, end-
 skede jeg, at De ej skulde vorde Nogens, men
 skal Kjærlighed alligevel miste sin Ret, saa til-
 lade De dog i det mindste, at den maa være
 kaaelig over, hvis der skal faa den. Hvorfor
 er mit Tilbud Dem ubehageligt? Frygter De
 for at vorde utafnemmelig? — Du nødte hun
 ham til at modtage Lauras Adresse (Laura
 var det unge Fruentimmers Navn), og fordre-
 de Sed af ham paa, at han vilde afholde sig
 fra alle andre. Denne Adfærd rørte ham og
 gjorde Virkning. Erkjendtlighed var mere end
 Kjærlighed Skyld i, at han havde Møje for
 at holde sig, og dette var den farligste Snare,
 Grebunden noget sinde havde lagt for ham.

Da hun i alle Ting gik til Yderligheder,
 og i den Henseende lignede sin Elsker, lod hun
 Laura spise hos sig om Aftenen; hun ødslede
 ret sine Kjærligheds tegn paa hende, for paa en vis
 Maade at nyde det største Offer, Elskerens
 sinde kunde bringe. Gjennemtrængt af dette
 Syn, overlod Edouard sig til sine hæftige Fø-
 lelser.

felfer. Hans smme Sjæl malede sig i hvert
 hans Blik; hans Miner talede den mest opluc-
 te Lidenfkabs Sprog. Laura var ufigelig for-
 frullende, og dog faae han neppe paa hende.
 Hun derimod var ikke ligegyldig; dette Skil-
 leri paa sand Kjarlighed var for hende en
 gandske ny Gjenstand.

Efter Aftensmaaltidet lod Grevinden Laura
 gaae og blev allene hos sin Elsker. Hun gjorde
 Regning paa dette Samværs hele fristende Far-
 lighed, men det haab, at see ham overvunden,
 skuffede hende dog. Hendes hele Lyst tjente kun
 til at gjøre Dydens Triumf mere glimrende;
 fjøndt smertelig for dem begge. Til denne
 Aften har Saint-Preur's Beundring over sin
 Vens Styrke Henson.

Edouard var bydig, men han var et Rena-
 nesse; han havde den sande Vredfølelse i dens
 hele Simpelted; han vidste intet om de fals-
 ke Belanstandighedsregler, som man sætter i
 Vrens Sted, og af hvilket de store Verdens-
 mænd gjøre saa meget Vajen. Han henbrag-
 te flere Dage hos Grevinden, han søtede, at
 det blev alt mere og mere farligt for ham, og
 da han var nær ved at overgive sig, holdt han
 det bedre at fornærme den fine Levemaade,
 end Dyden. Han gik og besøgte Laura.

Hun

Hun zittrede ved Synet af ham: Han fandt hende nedslagen, og søgte at muntre hende, hvilket han ogsaa troede at være en let Sag; men deri bedrog han sig. Hans Karesser bleve ikke modtagne, og hans Forslag forkastede med en Mine, som den aldrig har, der blot paa Skramt vægrer sig.

Smidlertid affrækkede denne Modstand ham dog ikke, uagtet han spillede en latterlig Rolle. Et Fruentimmer af den Klasse var det barnagtigt at vise nogen ærbsdig Staausel imod, saaledes tænkte han, og udøvede sin formeente Ret. Laura, der uagtet sit Skrig, sine Taarer, sin Modstand, intet kunde formaae, fattede Mod, flugtede til den anden Side i Værelset, og raabte i en hæstlig Tone: drab mig om De vil, men aldrig skal De berøre mig levende. Hendes Miner, hendes Blik, hendes Stemme var alvorlig og bestemt. Edouard faldt i største Forundring og blev roligere, han tog hende ved Haanden og bad hende sætte sig. Han sad ved hendes Side, saae stivt paa hende og ventede Udviklingen af denne Comœdie.

Hun sagde intet, men slog Dinen ned. Hendes afbrudte Aandedrag, hendes stærkhængende Hjerterøbede en overordentlig Bevægelse hos hende. Edouard afbrød endelig Tavsgheden,

for

for at høre Udtøndningen af dette saa besynderlige Optrin. « Har jeg taget Fejl, sagde han, er De ikke Lauretta Visana? — Gud give jeg ikke var det! sagde hun med havende Røst: Hvorledes da? spurgte han med en haanlig Bæstelse, har De maaskee forandret Deres Levesvej? — Nej, svarede Laura, jeg er endnu den samme; der gives ingen Forløsning fra den Tilstand, jeg lever i. I disse Ord og den Tone, hvormed de bleve fremsagte, fandt han noget saa overordentligt, at han ej vidste, hvad han skulde tænke, men næsten ansaae Pigen for forrøbt. Hvorfor allerherreste Laura, spurgte han, faaer da eene jeg Afslag? Slig mig engang, hvad har De imod mig? Imod Dem? svarede hun forrigen. Jeg har aldrig elsket dem, der have faaet Adgang til mig. — Jeg kan taale enhver anden, kun Dem ikke.

Men hvorfor det Laura? forklar Dem nøjere, jeg forstaaer Dem ikke. — Af! jeg forstaaer mig ikke selv, sagde hun: Kun det veed jeg, De skal aldrig komme mig nær! nej, raabte hun end hæftigere, De skal aldrig komme mig nær. Naar jeg soledede mig i Deres Arme, vilde jeg tænke paa, at jeg er en affindig Pige, og jeg vilde døe i Nafeni.

Hendes

Hendes Ansigt blussede, medens hun sagde dette. Edouard sporede i hendes Dine Tegn til Kummer og Fortvivlelse. Nu forandrede hans Opsørsel, den blev anstændigere og smigrende; men hun skjulte sit Ansigt og bortvendte sine Blik. Kjærlig tog han hendes Haar, men neppe følede hun den, førend hun kyskede den og trykte den til sine Læber. Hun sukede og udgjød Strømme af Taaer.

Saa tydeligt dette Sprog end var, var det dog ej bestemtere. Med Møje lykkedes det Edouard at bringe hende til en aabenhjertigers Erklæring. Den tabte Undseelse kom tilbage igjen med Kjærlighed, og Laura havde aldrig med saa megen Blufærdighed givet sin Person til Priis, som nu, da hun tilstod, at hun elskede.

Den vakke Elsker oplyedes snart. Laura var munter og sølsom, skjøn nok til at indblæse Lidenskab, og Hjælen nok til at dele den; men hun var i sin tidlige Ungdom bleven solgt af sine uærdige Forældre, derfor bære hendes Yndigheder Udsuavelsens Præg, og havde tabt deres Tryllekraft. I Skjændselens Glæder havde hun aldrig smagt Kjærlighed, og hendes elendige Forsøere kunde hverken selv føle eller indaande hende den. Endog de brandbare Legemer antændes ej af dem selv, kun naar en Gnist falder

falder paa dem, lue de op. Saaledes havde ogsaa Elskov henreven Lauras Hjerte, da hun saae Grevindens og Edouards søde Følelser. Hun hørte et for hende nyt Sprog og rustede af Glæde. Hendes Øren dvælede ved deres Tale og hendes Øjne ved deres smægtende Minder. De Lærer, der straaled frem i de Forelstedes Øjne, gjenemtrængte dødt hendes Hjerte. Edouards Stemme satte hende lige som uden for hende selv. Hvert Træk maalede sig levende i hendes Sjæl og virkede stærkt paa hende. Kjærligheds første Billede saae hun nu i Edouard, og havde han ej solet noget for en anden, havde hun maastee heller ikke solet noget for ham.

I den Stemning, hun var sat, gif hun hjem. Det hun havde seet svævede uafsladelig for hendes Indbildningskraft. Den første Kjærligheds Nuus har altid noget Sødt ved sig. Hun overlod sig derfor ganske til sine behagelige Forestillinger, og disse for hende hidindtil ukjendte Følelser. Dernæst oplædes hendes Øjne i Henseende til hendes egen Tilstand; for første Gang betragtede hun ret det Levnet, hun førte, og det opvakte Afsky hos hende. Alt hvad der ellers nærer Elskendes Haab, forvandledes i hendes Sjæl til Fortvivlelse. Selv naar hun

tænkte

tænkte sig i Besiddelse af det hun elskede, tænkte hun ikke i sig selv andet end en elendig, foragtelig Skabning, paa hvilken man ødster sin Foragt tilligemed sine Sjærtegn. I Lønnen for en lykkelig Sjærlighed saae hun blot forhaanende Bancer. Saaledes skabte hendes egne Øyster hende uudstaelige Qvaler; jo lettere det var hende at tilfredstille dem, jo skrækkeligere forekom hendes Skjæbne hende; uden Ære, uden Haab, uden anstændig Mæringsbejærtede hun blot at kjende Elskov, for at pine sig med forgjæves Pængsel efter den. Nu begyndte hendes tunge Lidelser, de gjorde Ende paa hendes hele Lykke.

Den opflammede Eidenstabs, der ndmngede hende i hendes egne Dine, havde hende versimod i Edouards. Ved at see hende i Stand til at elske, foragtede han hende ikke mere. Men hvad Trost kunde hun vente af ham? hvilket anden Bølelse kunde han nære for hende, end den svage Deeltagelse, et allerede fængslet, men ædelt Hjerter, viser med et Fruentimmer, der er en Gjenstand for Medlidenshed og har saamegen Ære tilbage, at hun kan føle sin Skam.

Han trøstede hende, saa godt han kunde, og lovede han vilde oftere besøge hende. Han talte ej et Ord til hende om hendes Levnet
 og

og formanede hende ikke engang til at forlade det. Hvad vilde det desuden have hjulpet? Han havde kun derved forsøgt hendes Fortvivlelse; blot en Ytring kunde have Følger og bragt hende nærmere til ham, hvilket ej maatte skee. Den største Ulykke ved saadanne Fruens Timmeres, Skjandselshaandtering er, at de ej vinde noget ved at opgive den.

Da Edouard anden Gang havde besøgt Laura, sendte han hende, som en ædelmodig Britte, adskillige kostbare Foræringer; men de kom tilbage med følgende Seddel:

«Vel har jeg tabt Ret til at aflaae Foræringer, imidlertid vover jeg dog at sende Deres tilbage, da det dog maaskee ej var Deres Hensigt dermed, at give mig et Tegn paa Foragt. Stikker De mig dem paa ny tilbage, maa jeg medtage dem, men da er Deres Ædelmod saare grusomt.»

Denne Seddel forekom Edouard underlig; den syntes ham paa engang baade ndmng og stolt. Uden at drage sig ud fra sit eiendige Liv, viste dog Laura et Slags Bærdighed. Ved dybt at føle det Fornedrende i hendes Tilstand, udstøttede hun næsten sin Skjandsel. Edouards forrige Foragt, for hende gik over til Aigtelse, han fortsatte sine Besøg hos hende, men talende
ikke

ikke mere om Foræring. Sandt han end ingen Gæst i at være elsket af hende, kunde det dog ikke andet end være ham behageligt.

For Grevinden skjulte han ikke sit Besøg hos Laura. Dertil havde han heller ingen Anledning, og det vilde ogsaa have været Utaknemmelighed om han havde gjort det. Dog dermed var hun ikke fornøjet. Hun forlangte at vide mere om hans Omgang med Laura. Han svær, at han ej havde rørt Pigen. Dette Beviis paa hans Afholdenhed, gjorde en ganske anden Virkning paa hende, end han havde ventet. Hvad, sagde hun, De besøger hende og rører hende ikke? Hvad gjør De da hos hende? Nu brændte Skinsygens Hævedsflamme i hendes Bryst, og drev hende saa ofte til at stræbe dem begge efter Livet; den fortærede hende til hendes sidste Dødstime.

Andre Omstændigheder bidrog end mere til at oplue hendes rasende Lidenstabs, og vise hendes hele Karakter i dens hele Afstyrelighed. Jeg har allerede anmærket, at Edouards redelige Godhjertighed ej var forbunden med Deslikte. Han gav Grevinden den Foræring, Laura havde sendt ham tilbage, og hun tog imod den, ikke af Bindelyst, men fordi de stode i den Forbindelse med hinanden, at de gjorde
hinanden

Blinanden Foræringer, og derved var Grevinden
 skæpperlig ej den, der tabte. Uheldigviis fik hun
 Foræringens første Bestemmelse at vide, og det
 Maade hvorpaa den faldt i hendes Lod. Jeg
 behøver vel ej at sige, at alt blev slagen itid
 og kastet ud af Vinduet. Man kan let fores-
 stille sig, hvorledes en skinsyg Elskerinde, der
 tillige var en Kone af Stand, maatte ved den
 Lejlighed være tilmode.

Jo mere Laura sølte sin Skam, jo mindre
 dre sagte hun at undgaae den. Hun vedblev
 sin Haandtering af Fortvivlelse, men den Fors-
 agt, hun følede for sig selv, opfyldte hendes
 Barm med en end dybere for hendes Medsyk-
 lige. Hun var ikke stolt og hvilken Ret havde
 de hun vel til at være det? Den mest pinende
 Følelse af hendes Ureløshed, den hun sorgjæ-
 ves søgte at qaale; det skrækkeligste Billede af
 hendes Fordærvelse, som hun ej kunde undflye;
 de Bebrejdelser, et Hjerter, der endnu ej var
 daggjort mod Sædelighedens Stemme, gjorde
 hende, alt dette blandede de Glæder, hun nød,
 med bittert Samvittigheds Nag og drabende
 Rjedsomhed. Hendes Besøgere fattede et Slags
 Uerbødighed for hende, der gjorde at de fors-
 glemte deres sædvanlige Beskyttelse, en uvil-
 kaarlig Angest forgiftede deres Lyster; rørte
 over

over deres Slagtoffers sørgelige Skjæbne, fortsode de hende tit med Taarer, og rødmæde over sig selv.

Den mørkeste Tungstindighed hvilede imidlertid over Laura. Edoard, der lidet efter lidet nærmede Benstræk for hende, saae, at hun snarere behøvede at trøstes, end at nedslaaes. I hans Besøg fandt hun den bedste Linderung. Hans Samtaler indaanbede hende Mod, hans ophøjede Grundsætninger gav hendes slappe/de Sjæl dens Kraft igjen. De kom fra en Persons Læber, der var hende kjær, og de trængte lettelligen ind i et af Naturen ædelt Hjerte, som Skjæbnen engang bestemte til Skjændsel, men som var stabt til Uskyldighed. Willig modtog det nu Dydslærens velgjørende Formaning, og de prægede sig dybt ind.

Med disse veldædige Bestræbelser indlededes det Edoard omsider, at indprænte hende bedre Tanker om hende selv. «Gives der, tænkte hun ved sig selv, ingen anden evigvarende Banære, end et fordærvet Hjerte, saa føler jeg noget i min Barm, der kan udlette min Glæde. Foragtet vil jeg stedse blive, men jeg vil ikke længere fortjene det; jeg vil ikke længere foragte mig selv. Naar jeg affnyer Fasten, vil andres Ringagt være mig mindre bitter.

« bitter. Og hvad siger hele Jordens Forhaas-
 « nelser, naar Edouard agter mig? Han skal
 « see Frugterne af sit Arbejde og finde Velbes-
 « hag deri. Hans Godhed vil holde mig skades-
 « løs. Vinder end Verden intet derved, vinder
 « dog Elskov noget. Ja, jeg vil gjøre det Sjers-
 « te, der brænder for ham, til en ham værdig
 « Bolig. Hellige Følelse! jeg vil ej mere vans-
 « hellige dine Henrykkelser; jeg kan ej være lyk-
 «kelig, jeg vil aldrig blive det, jeg veed det. —
 « Ak! jeg er den sande Elskovs Bjærtegn uvær-
 « dig, men aldrig skal jeg mere være et Offer
 « for andre.»

Hendes Tilstand var ålt for voldsom til,
 at hun længe skulde kunnet udholde den. Men
 da hun vilde forlade det Levnet, hun hidtil havde
 ført, mødte der hende Vanskeligheder, hun
 ej havde forudset. Hun erfarede, at naar et
 Fruentimmer først har frasagt sig Herredømmet
 over sig selv, saer hun det ej igjen, naar hun
 selv vil; den, der har tabt Verden, er saare afs-
 magtig. Den eneste Udvej, hun vidste, for at
 afhjælpe disse Vanskeligheder var, at gaae i et
 Kloster, og give sit Huus næsten til Priis for
 Plyndring; thi hun levede i en Velstand, der
 især i Italien, blandt Personer af den Klasse,
 som gjør sin Skjønhed og Ungdom gjældende,

er meget almindelig. Hun havde ikke meddeelt Edouard denne sin Beslutning, da hun holdt det for Pral at tale derom, inden hun udførte den. Men saasnart hun var kommen til sit Frisked, skrev hun ham en Seddel til, og bad ham tage sig i Beskyttelse mod de meget forsmaaende Personer, der, just fordi de drog Fordeel af hendes Uordentlighed, vilde finde sig fornærmede ved at hun forlod dem. Edouard ilede med at redde hendes Ejendomme, og skjøndt fremmed i Rom fandt han dog, som en ægtet, rig og fornem Beskytter af Ærbarhed og Sædelighed, Understøttelse nok for hende, saa at hun kunde blive i Ro i Klosteret. Han udvirkede, at hun beholdt en vis aarlig Sum, som Kardinalen, til hvem hun af sine Forældre var bleven solgt, bestemte hende.

Ogsaa i Klosteret besøgte han hende: skjøndt hun elskede og var skjøn, viste hun sig meget bødserdig, og dog var hun fra nu af for ham, alt hvad hun kunde være. Hvilken Forbring fra hendes Side paa et Hjerte, som hans? Vel var han, naar han kom, besjælet af alle de Følelser, som gode Sjæle kunne modtage. Kun den manglede han, der kunde gjort Laura lykkelig, men den berøede heller ikke paa ham. Aldrig havde hun ventet saa meget af ham;

Gam; hun var uden for sig selv af Glæde; hun
 følte sig allerede forbedret i den Grad, hvortil
 saadanne Bastesulde, som hun, kun sjælden hæve
 sig; hun sagde ved sig selv: jeg har gjenvundet
 min Ære; thi en dydig Mand tager sig af mig.
 Elskov! jeg angrer ej de Taarer og Sukke,
 Du har kostet mig; Du har allerede lønnet
 mig for det Hele. Du skænkte mig Styrke,
 da Du lærte mig at elske mine Pligter. Hvilk
 Een saare sjælden Sukke var mig ikke forbeholdt.
 Kjærlighed ophøjer mig og gjør mig igjen agtet;
 den udriver mig fra Forbrudelse og Skændsel;
 den udslættes ej af mit Hjerte, uden med Dø
 den. O Edouard! skulde jeg endnu kunne blive
 foragtelig, maatte jeg ophøre at elske Dig!

At hun traf sig tilbage gjorde Opsigt. De
 nedrige Sjæle, der dømme andre efter sig selv,
 kunde ej forestille sig, at Edouard ingen anden
 Deel tog i denne Sag uden den, Belvillje og
 Retfærdighed paalagde ham. Laura var alt
 for elskværdig til, at en Mandspersons Venne
 ytringer mod hende, ej skulde forekomme andre
 mistænkelige. Grevinden, der allevegne havde
 sine Spioner, blev strax underrettet om alt.
 Hendes forfærdelige Raseri derover bragte endes
 lig hendes Kjærlighedsforstaaelse ud iblandt Folk.
 Rygtet kom endog Greven for Dren i Wien,

og den følgende Winter kom han til Rom, for at hente et Sabelhug i en Duell, der skulde reddes hans Ære, som dog stærkelig intet vandt.

Paa denne Maade blev Edouard indviklet i en dobbelt Forbindelse, saare farlig for ham i et Land, som Italien. Snart maatte han frygte for en fornærmet Soldats Hævn, snart for en skinsyg Kones Mæleri, snart for deres Efterstræbelser, der havde havt Afgang til Laura og som Tabet af hende forbittrede. Hans Stilling var syndelig. Han var deelt mellem to med Lidenkab elskende Juvenilmænd, uden at kunne komme i Besiddelse af nogen.

Det var ikke saa let at indsee, hvorledes to hinanden saa modsatte Karakterer, som Edouards og Grevindens, kunde komme sammen. Men uagtet deres Grundsatningers Forskjellighed, var det dem dog ej muligt, at blive bestandige Uvenner. Man forestille sig denne opbragte Kones Fortvivlelse, da hun søjede, hvilken Mebbejlerinde hun ved sit usforsigtige Udelmod havde paadraget sig. Debredelser, Forhaanelser, Trusler, smukke Kjærtegn, kort, alle Midler bleve anvendte, for at forbyde Edouard en Omgang med Laura, hvori hun troede, at hans Hjerte havde Deel. Han holdt sit Løfte og kom til hende. Hun betragtede det som en Bøt-

te,

te, at modtage hans Besøg. Hendes vaagende Dind havde i ham en Støtte, og han, der havde vaakt den, kunde ogsaa bedst vedlige holde den. Dette sagde han Grevinden, dette sagde han sig selv, og dog faldt det ham ej ind, at han havde gjort Laura alt for agtværdig til, at lade det beroe blot med at agte hende.

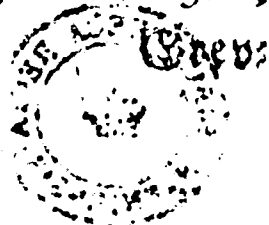
Da Grevinden ej kunde bringe ham fra at besøge Laura, afskædede hun ham i sit Hjerte, uagtet hun ej havde Mod nok til bryde med ham. Hendes Puls slog stærkt og hun bævede, naar hun hørte hans Bøgn og naar han kom op af Trapperne; og saasnart hun saae ham, var hun nær ved at besvime. Medens han var hos hende, var hun beflemt, og naar han gik bort, overøste hun ham med Forsbandelser; saae hun ham ikke, græd hun, taledede blot om Havn og udfastede blodtørstige Planer, der vare hende fuldkommen værdige. Hun lod ham ofte anfælde, naar han kom fra Klosteret, og Laura søgte man at lokke ud, for at bortføre hende. Intet affrækkede Edouard, han gik alligevel til Klosteret, og Morgenen derpaa til hende, som om Aftenen stod ham efter Bivæ, da han formodede, at han omsider skulde vække Fornusten hos hende igjen.

Efter

Efter en kort Tid døde Greven i Tydsk-land, enten af sit Saar, eller maaskee af Grammelse over sin udsvævende Kone. Denne Omstændighed, der burde have ført Edouard og Grevinden nærmere til hinanden, adskilte dem end mere. Han frygtede for at vorde fangen, og tænkte ved sig selv: for enhver anden døe Regtemagens Rettigheder med ham, men i Hensyn til hans Morder overleve de ham, og vorde ufrankelige.

Adskillige Aar henraabte saaledes for Edouard, deelt imellem to Elskede. Dste havde han i Sinde at frastige sig dem begge, men ingen af dem kunde han forlade. Snart gav han efter for Tilbøjelighed, snart igjen for Pligt; han rejste fra dem til London og fra London til dem, uden nogenfinde at kunne sætte fast Fod. Han gik dagligen i Rette med sig selv, og desuagtet var han nær bleven forelsket i Julie, dersom hans Hjerte havde været frit.

Grevinden tabte hver Dag noget i hans Dine, men Laura derimod vandt. Den Første nedværdigede sig stedse ved sine Forbrudelser, og havde derved den Sidstes haablose Kjærlighed til større Værd. Laura havde lært engelsk, hun vidste Edouards Grundsaetninger udenad. Hun var i den Alder, da Skjønhed tillager;

Brevinden derimod var paa Hælden. Edoard kjendte her de for godt til at haabe nogen Forbedring i hendes Karakter, og han bortskjæmmede sig alt mere og mere fra hende. Hendes lumste Bedragerier gjorde, at han foragtede hende, men at sønderrive de Bånd, der fængslede ham til Rom, formaaede han ikke. Han søgte stedse at undskylde sin Tilbojlighed for hende, ja den sidste Rejse gjorde han endog under det Naaskud, at han vilde bringe sin Ven i Friistelse, men han tænkte ikke paa, at han da udsatte sig for en Fare, han aldrig vel havde sluppet fra, hvis hans Ven ej havde været.

Følgerne af denne Omstændighed og Udviklingen af de Optrin, som stode i Forbindelse dermed, findes tydelig nok i femte Deels tolvte og sjette Deels tredje Brev i Heloisen, og behøve altsaa ingen videre Oplysning, efter det her leverede korte Oversyn over Romstens Kjærligheds Tildragelser. At han var elsket af to Fruentimmere, uden at kunne se nogen af dem, synes rigtig nok latterligt; men hans Guds Kjennte ham adlere og uudfømmeligere Svadelse end Skønhedens. Lykkeligere ved at nægte sig Hornsjæller, end den Velsigende ved at søle sig i dem, elskede han længere, var friere og nød Livet bedre end de fleste, nyde det.

Vi ere blinde. Vi ventbringe vore Dage med at jage efter Skyggeværk. Vilde vi da aldrig lære, at blandt alle de Daarligheder, Menneffer begaae, kun de, der ansees for Daarligheder hos den Vetskasne, kunne gjøre Lykkelige?

E n d e.

